

**MESLEKİ VE TEKNİK LİSELERDE
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANI
STAJLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(İSTANBUL ATAŞEHİR İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

Serhat Arslan

171109201

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Onur Cesur

İstanbul

Maltepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Mayıs, 2020

**MESLEKİ VE TEKNİK LİSELERDE
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANI
STAJLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(İSTANBUL ATAŞEHİR İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

Serhat Arslan

171109201

Orcid: 0000-0002-7914-0721

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Onur Cesur

İstanbul

T.C. Maltepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Mayıs,2020

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

 maltepe Üniversitesi	LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ	Doküman No	FR-178
	ETİK İLKE VE KURALLARA	İlk Yayın Tarihi	01.03.2018
	UYUM BEYANI	Revizyon Tarihi	23.01.2020
		Revizyon No	01
		Sayfa	1

11 / 06 / 2020

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bulguların sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmamın Maltepe Üniversitesinde kullanılan "bilimsel intihal tespit programı" ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığını beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Serhat ARSLAN

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Onur Cesur'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, bu çalıőmamda yardımlarını esirgemeyen okul müdürlerime ve yetişmemde katkıları olan tüm öğretmenlerime de minnettar olduğumu ifade etmek isterim.

Serhat Arslan

Mayıs, 2020

ÖZ

**MESLEKİ VE TEKNİK LİSELERDE
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANI
STAJLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Serhat Arslan
Yüksek Lisans Tezi
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Onur Cesur
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2020

Bu araştırmanın amacı Anadolu Meslek Liselerinin son sınıflarında işletmelerde beceri eğitimi yapan Bilişim Teknolojileri öğrencilerinin işletmelerde karşılaştıkları sorunlar, okul ile işletme arasındaki ilişkiler, koordinatör öğretmenin staj eğitimindeki iş ve işlemleri ve çözüm önerilerini gündeme getirmektir. Araştırma için anket çalışmasına başlamadan önce, literatür taraması yapılarak mevcut durum ve uyulması gereken yönetmelikler belirlenmiştir. Literatür taramasının ardından öğrencilerin sorunları ve çözüm önerilerini tespit etmek amacıyla anket hazırlanmıştır. Anket 2019 - 2020 eğitim ve öğretim yılında halen staj yapan 367 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Örneklemi 2019-2020 eğitim-öğretim yılında İstanbul İlinin Ataşehir İlçesinde bulunan Dr. Nureddin ERK - Perihan ERK Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İbrahim Müteferrika Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Nuri Cıngıllıoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde okuyan Bilişim Teknoloji Alanının Veritabanı Programcılığı Dalı, Web Programcılığı Dalı ve Ağ İşletmenliği Dalının 367stajyer öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler, 2006 - 2007 eğitim ve öğretim yılında Mahmut Sami DEMİRCİ tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Anket Kocaeli İlinin Gebze İlçesinde uygulanmıştır. Yazar tarafından güvenilirlik ve geçerlilik testleri yapılmıştır ve meslek liseleri tarafından da kullanılmaktadır. Anket aracılığı ile elde edilen veriler SPSS 22.0 programında çözümlenmiştir. Analizlerde betimsel istatistikler, t- Testi, Anova analizleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrencilerin büyük bir kısmının alanıyla ilgili yerlerde staj yaptığı fakat az sayıda işletmenin okulda eğitim aldığı dala uygun olmadığı anlaşılmıştır. Bilhassa kız stajyer öğrencilerin çoğunun kamu kurum ve kuruluşlarında staj yaptığı ve özel işletmelerde staj yapanların

çalışma koşullarının biraz ağır olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi sırasında ilgili kanun ve yönetmeliklerle kendilerine verilen hakları yeterince bilmedikleri ve kullanamadıkları ortaya çıkmıştır. Haftanın üç gününün işletmelerde geçmesinin, iki gününün okulda geçmesinin ve işletmelerde beceri eğitiminin eğitim - öğretim yılında yapılmasının isabet olduğu anlaşılmıştır. Okul ile işletmeler arasında az oranda uyumsuzluk olduğu ve okul - işletme işbirliğinin az olduğu, stajyer öğrencilerin maddi olarak sıkıntı görmedikleri tespit edilmiştir. Koordinatör öğretmenlerinin görevlerini tam olarak ifa etmedikleri ve gelişim tablolarının işletmelerin niteliklerine büyük oranda uyum sağladığı, genel olarak staj yapılan işletmelerin küçük ölçekli olup yazılımdan ziyade donanım ağırlıklı iş yaptıkları anlaşılmıştır. İşletmelerde beceri eğitiminin stajyer öğrencinin okulda tüm eğitim - öğretim yılı boyunca aldıkları teorik ve pratik eğitimin pekiştirilmesi, işletmeler hakkında genel bilgilere sahip olmaları, mezun olduktan sonra iş hayatına zemin hazırlama, işletmelerin prosedürlerini öğrenme vb. avantajları da anlaşılmıştır.

Bilişim sektörü firmaları, hizmetleri ile ülke ekonomisine maddi gelir ve istihdam açısından önemli katkılar sağlamaktadır. Bilişim teknolojileri alanı altında, ağ işletmenliği, bilgisayar teknik servisi, veri tabanı programcılığı ve web programcılığı dallarında öğretim programları hazırlanmıştır. Türkiye’de bilişim sektöründe bu dalların öğretim programlarının hazırlanarak eğitimine başlanması ile sektörde yıllardır süregelen eğitim açığını giderecek önemli bir girişim olacağı düşünülmektedir. Bilişim Teknolojileri Alanı Çerçeve Öğretim Programı’nın hazırlanmasında, Millî Eğitim Bakanlığında görevli uzman ve alan öğretmenleri, sektör temsilcileri, üniversiteden alan uzmanları ve meslek elemanları ile işbirliği içinde çalışılmıştır. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin son sınıflarında okuyan öğrenciler mesleki yeterlilik ve tecrübe açısından haftanın üç günü alanıyla ilgili işletmelerde staj yapmaktadır. İş dünyasında en prestijli meslek Bilişim Teknolojileri mesleğidir. Günümüzde bu mesleğin eleman ihtiyacının büyük bir kısmını Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden karşılanmaktadır. Bilişim mesleğinde başarılı olmak, ancak okullardaki iyi bir teorik eğitimin akabinde kaliteli bir stajyerlik eğitimi ile mümkündür. Stajyerlik iş dünyasında gerçekleşen bir süreçtir. İş dünyasının okuldan farklı bir ortam olması nedeniyle, stajyer öğrenciler bu aşamada birçok problem yaşamaktadırlar. Bu çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Bilişim

Teknolojileri eğitimi alan öğrencilerin stajyerlikteki karşılaştıkları problemler tespit edilip, bu problemlere makul çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler : Staj, Stajyer, Bilişim, İşletme, Sektör, Koordinatör.

ABSTRACT
EVALUATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES FIELD
INTERNSHIP IN VOCATIONAL AND TECHNICAL
HIGH SCHOOLS

Serhat Arslan
Master Thesis

Department of Educational Sciences
Education Management and Supervision Programme

Advisor: Asst. Prof. Mustafa Onur Cesur
Maltepe University Graduate School, 2020

The aim of this research is to bring up the problems faced by Information Technology students who have been training skills in the last years of Anatolian Vocational High Schools, the relationships between the school and the business, the work and operations of the coordinator teacher in internship education and solution suggestions. Before starting the survey for the research, the current situation and the regulations to be followed were determined by scanning the literature. After the literature review, a questionnaire was prepared in order to identify the problems and solution suggestions of the students. The questionnaire was applied to 367 students who are still doing their internship in 2019-2020 academic year. Relational screening model was used in the research. Its sample is in Ataşehir district of Istanbul province in 2019-2020 academic year. Nureddin ERK - Perihan ERK Vocational and Technical Anatolian High School, İbrahim Müteferrika Vocational and Technical Anatolian High School and Nuri Cıngıllıoğlu Vocational and Technical Anatolian High School's Database Programming Branch, Web Programming Branch and Network Management Branch are 367 students. The data were collected through a questionnaire developed by Mahmut Sami DEMİRCİ in the 2006-2007 academic year. The survey was applied in Gebze District of Kocaeli Province. Reliability and validity tests have been performed by the author and are also used by vocational high schools. The data obtained through the survey were analyzed in SPSS 22.0 program. Descriptive statistics, t-test and Anova analyzes were used in the analysis. According to the findings; It is understood that the majority of the students who do skill training in enterprises do internships in the fields related to their field, but the business is not suitable for the branch they study at

school. Especially, it was determined that most of the female students do internships in public institutions and organizations and those who do internships in private enterprises are heavy. It was revealed that the students did not know and use the rights given to them with the relevant laws and regulations during the skill training in the enterprises.

It has been understood that three days of the week is spent in enterprises, two days are spent in school and skill education is done in the academic year. It has been determined that there is a small amount of conflict between the school and the enterprises, and there is little cooperation between the school and the enterprises, and the intern students do not have financial difficulties. It is understood that the coordinator teachers do not perform their duties fully and that the development tables adapt to the qualities of the enterprises in general, and the internship firms are generally small and do hardware rather than software. Strengthening the theoretical and practical education of the trainee student in the school during all the education and training years, having general information about the enterprises, preparing the ground for business life after graduation, learning the procedures of the enterprises, etc. the advantages are also understood.

IT sector companies make important contributions to the national economy in terms of financial income and employment with their services. Under the information technologies field, training programs have been prepared in the fields of network management, computer technical service, database programming and web programming. Turkey in the IT industry in the sector to begin preparing the training curriculum of this branch will be a major training initiative to eliminate the deficit is considered ongoing for many years. In the preparation of the Information Technologies Framework Curriculum, in cooperation with experts and field teachers, sector representatives, university experts and professors from the Ministry of Education. Students studying in the last years of Vocational and Technical Anatolian High Schools are doing internships in the businesses related to their field three days a week in terms of professional competence and experience. The most prestigious profession in the business world is the Information Technologies profession. Being successful in the informatics profession is possible only after a good theoretical education in schools with a quality internship education. Internship is a process that takes place in the business

world. Since the business world is a different environment than the school, trainee students have many problems at this stage. In this study, the problems faced by students who receive Information Technology education in Vocational and Technical Anatolian High Schools will be identified and reasonable solutions will be offered to these problems.

Keywords: Internship, Intern, Informatics, Business, Sector, Coordinator.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xxii
KISALTMALAR.....	xxiiiiv
ÖZGEÇMİŞ	xxv
BÖLÜM 1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem	3
1.1.1.Problem Cümlesi	9
1.2. Amaç.....	9
1.3. Araştırmanın Önemi.....	11
1.4. Varsayımlar.....	12
1.5. Sınırlılıklar.....	12
1.6. Tanımlar.....	12
1.7. Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Hakkında Genel Bilgiler	13
1.7.1. Tarihsel Gelişim	13
1.7.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem	15
1.7.1.2. Cumhuriyet Dönemi	15
1.7.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi	16
1.7.3. Mesleki ve Teknik Eğitim Hakkında Genel Bilgiler.....	20
1.7.4. Mesleki ve Teknik Liselerin Sayısal Verileri (2019 - 2020).....	22
1.7.5. Mesleki Eğitim ve Mesleki Yönlendirme	24
1.7.6. Meslek Okullarının Durumu ve İş Gücü Piyasasındaki Yeri.....	26
1.7.7. Çeşitli Ülkelerde Mesleki Eğitim	28
1.7.7.1. Amerika Birleşik Devletleri	28
1.7.7.2. Avustralya	29
1.7.7.3. Finlandiya	30
1.7.7.4. Almanca Konuşulan Ülkelerde ve Almanya'da Meslek Eğitimi.....	30
1.7.7.5. Fransa.....	31
1.7.7.6. İngiltere	32
1.7.7.7. İspanya	32
1.7.7.8. Yunanistan	32
1.7.7.9. Japonya.....	32
1.7.7.10. İsveç	33
1.7.8. Seçilmiş Ülkelerde Kayıt Olma Yaşları ve Kayıt Oranları	34
1.7.9. Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitimin Genel Olarak Karşılaştırılması.....	35
1.7.10. Yasal Düzenlemeler	36
1.7.10.1. 2089 Sayılı Kanun	36
1.7.10.2. 3308 Sayılı Kanun	35
1.7.10.3. 4702 Sayılı Kanun	37

1.7.10.4. 6111 Sayılı Kanun	39
1.7.11. Ülkemizde Mesleki ve Teknik Eğitime İlişkin Uygulamalar	40
1.7.11.1. MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi)	40
1.7.11.2. MTEM (Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi)...41	
1.7.11.3. OSANOR (Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi)	42
1.7.11.4. METGE (Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi)	42
1.7.11.5. METEK (Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi).....	42
1.7.11.6. İKMEP (İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi)	43
1.7.11.7. UMEM (Uzmanlaşmış Meslek Edinme Merkezleri)	44
BÖLÜM 2. YÖNTEM	46
2.1. Araştırma Modeli	46
2.2. Evren ve Örneklem	46
2.3. Veriler ve Toplanması.....	47
2.4. Verilerin Analizi	49
BÖLÜM 3. BULGULAR	51
3.1. Ölçme Aracına İlişkin Bulgular.....	51
3.2. Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular ...	54
3.3. Stajyer Öğrencilerin Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular.	62
3.4. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular.....	70
3.5. Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunların t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulgular.....	74
3.6. Stajyer Öğrencilerin Çözüm Önerilerinin t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulgular.....	77
3.7. Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunların Dallara Göre Anlamlılığına İlişkin Bulgular	81
3.8. Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunların İşletmeyi Bulma Şekline Göre Anlamlılığına İlişkin Bulgular	109
BÖLÜM 4. TARTIŞMA, YARGI VE ÖNERİLER	145
4.1. Özet	145
4.2. Tartışma ve Yargılar	148
4.3. Öneriler.....	161
EK'LER	169
EK-1: Anket izin yazısı	169
EK-2: Kişisel bilgiler formu.....	170
EK-3: Sorunlarla ilgili bilgiler	172
EK-4: Çözüm önerileri ile ilgili bilgiler	173
EK-5: Bilişim Teknolojileri Alanı Çerçeve Öğretim Programı	175
EK-6: Bilişim Teknolojileri Alanının Tanıtımı.....	176
EK-7: Mesleki Eğitim Yaptırarak İşletmelerin Görevleri	177
EK-8: Beceri Eğitiminde Görev Alacak Eğitici Personel	179
EK-9: Beceri Eğitiminde Görev Alacak Eğitici Personelin Görev Ve Sorumlulukları	179
EK-10: Koordinatör Müdür Yardımcısının Görev Ve Sorumlulukları.....	181
EK-11: Koordinatör Öğretmen Görevlendirilmesi.....	182

EK-12: Koordinatör Öğretmenin Görev Ve Sorumluluklar.....	182
EK-13: Uzman Ve Usta Öğreticilerin Görev Ve Sorumlulukları	183
EK-14: İç Hizmet Şeflerinin Görev Ve Sorumlulukları	184
EK-15 Teknisyenler ve Görevleri	185
EK-16:Veritabanı Programcılığı Dalı İşletmelerde Beceri Eğitimi Gelişim Tablosu	186
EK-17:Web Programcılığı Dalı İşletmelerde Beceri Eğitimi Gelişim Tablosu	187
EK-18:Ağ İşletmenliği Dalı İşletmelerde Beceri Eğitimi Gelişim Tablosu	188
KAYNAKÇA.....	189

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Mesleki Okul Türlerinin Öğrenci ve Öğretmen Sayıları(2019).....	23
Tablo 2. Mesleki Okul Türlerinin Kursiyer ve Öğretmen Sayıları (2019)	23
Tablo 3 Diğer Ülkelerde Ortaöğretime Kayıt Şartları ve Oranları	34
Tablo 4. Örneklemin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı.....	47
Tablo 5. Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunlar	51
Tablo 6. Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunlara Çözüm Önerileri	53
Tablo 7. Öğrencilerin İşletmelerde Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Bilgiler	55
Tablo 8. Stajyer Öğrencilerin İşyerinde Karşılaştıkları Problemler İçin Çözüm Önerileri	62
Tablo 9. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	71
Tablo 10. Öğrencilerin Okumakta Oldukları Alan / Dal Değişkenine Göre Dağılımı...71	
Tablo 11. Öğrencilerin Staj Yaptıkları Sektöre Göre Dağılımı	71
Tablo 12. Öğrencilerin Eğitim Gördükleri İşletmenin Okudukları Bölümle İlgilerine Göre Dağılımı	72
Tablo 13. Öğrencilerin Meslek Eğitimi Yaptıkları İşletmeyi Kimin Bulduğu Değişkenine Göre Dağılımı	72
Tablo 14. Öğrencilere İşletmelerde Meslek Eğitimi Kimin Yaptırdığı Değişkenine İlişkin Dağılımı	73
Tablo 15. Öğrencilerin İşletmede Aldıkları Meslek Eğitimi Yeterli Bulup Bulmadıkları Değişkenine Göre Dağılımı	73
Tablo 16. Öğrencilerin İşletmede Yaptıkları İş Ve İşlemlerin İzlenmesi Değişkenine Göre Dağılımı	73
Tablo 17 Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunların t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulguların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları	74
Tablo 18 Stajyer Öğrencilerin Çözüm Önerilerinin t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulguların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları	77

Tablo 19 Stajyer Öğrencilerin Çözüm Önerilerinin t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulguların Sektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları79

Tablo 20 Öğrencilerin “Aynı İşyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....81

Tablo 20A Öğrencilerin “Aynı İşyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları82

Tablo 21 Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız Gelişim Tablosunu yeterli buluyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları83

Tablo 21A Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız Gelişim Tablosunu yeterli buluyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları83

Tablo 22 Öğrencilerin “İstediğiniz kılık kıyafetle İşyerine gidebiliyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....84

Tablo 22A Öğrencilerin “İstediğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları85

Tablo 23 Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalıyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları86

Tablo 23A Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalıyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları87

Tablo 24 Öğrencilerin “İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları88

Tablo 24A Öğrencilerin “İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları88

Tablo 25 Öğrencilerin “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	89
Tablo 25A Öğrencilerin “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları	90
Tablo 26 Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	91
Tablo 26A Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları	92
Tablo 27 Öğrencilerin “İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	93
Tablo 27A Öğrencilerin “İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları	93
Tablo 28 Öğrencilerin “Okulda öğrendiğiniz bilgileri İşyerinde uygulayabiliyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	94
Tablo 28A Öğrencilerin “Okulda öğrendiğiniz bilgileri İşyerinde uygulayabiliyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları	95
Tablo 29 Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	96
Tablo 29A Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları.....	97
Tablo 30 Öğrencilerin “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	98

Tablo 30A Öğrencilerin “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları	99
Tablo 31 Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	100
Tablo 31A Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları	100
Tablo 32 Öğrencilerin “Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans(ANOVA) Analizi Sonuçları.....	101
Tablo 32A Öğrencilerin “Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları	102
Tablo 33 Öğrencilerin “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	103
Tablo 33A Öğrencilerin “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları.....	104
Tablo 34 Öğrencilerin “İşyerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	105
Tablo 34A Öğrencilerin “İşyerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları	105
Tablo 35 Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması yönünde yasal sorumluluklar verilmeli” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	107

Tablo 35A Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması yönünde yasal sorumluluklar verilmeli” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları107

Tablo 36 Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız Gelişim Tablosunu yeterli buluyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları109

Tablo 36A Öğrencilerin “İşletmede kullandığımız Gelişim Tablosunu yeterli buluyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları110

Tablo 37 Öğrencilerin “İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları110

Tablo 37A Öğrencilerin “İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları.....112

Tablo 38 Öğrencilerin “İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları113

Tablo 38A Öğrencilerin “İsteddiğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları114

Tablo 39 Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları115

Tablo 39A Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları116

Tablo 40 Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları117

Tablo 40A Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları118

Tablo 41 Öğrencilerin “İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....119

Tablo 41A Öğrencilerin “İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları120

Tablo 42 Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....121

Tablo 42A Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları122

Tablo 43 Öğrencilerin “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları123

Tablo 43A Öğrencilerin “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları124

Tablo 44 Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları125

Tablo 44A Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp

Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları126

Tablo 45 Öğrencilerin “İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları127

Tablo 45A Öğrencilerin “İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları128

Tablo 46 Öğrencilerin “Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları129

Tablo 46A Öğrencilerin “Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları130

Tablo 47 Öğrencilerin “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları131

Tablo 47A Öğrencilerin “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları132

Tablo 48 Öğrencilerin “Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30’u olan rakam en az %50 olmalı” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları133

Tablo 48A Öğrencilerin “Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30’u olan rakam en az %50 olmalı” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları134

Tablo 49 Öğrencilerin “İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları135

Tablo 49A Öğrencilerin “İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları136

Tablo 50 Öğrencilerin “İşyerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları137

Tablo 50A Öğrencilerin “İşyerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları138

Tablo 51 Öğrencilerin “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları138

Tablo 51A Öğrencilerin “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları140

Tablo 52 Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması konusunda yasal sorumluluklar verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları142

Tablo 52A Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması konusunda yasal sorumluluklar verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları143

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat Şeması.....	21
Şekil 2. Türk Eğitim Sisteminin Kademelandirilmesi.....	22

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AMP	: Anadolu Meslek Programı
ATP	: Anadolu Teknik Programı
AYT	: Alan Yeterlilik Testi
İKMEP	:İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
METEF	: Mesleki ve Teknik Eğitim Fuarı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
MTEGM	: Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TYT	: Temel Yeterlilik Testi
TEF	: Teknoloji Fakültesi
UMEM	: Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
MTEM	:Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi
OSANOR	:Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi
METGE	:Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi
METEK	:Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

ÖZGEÇMİŞ

Serhat Arslan

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim

<i>Derece Yıl</i>	<i>Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı</i>
Y.Ls.	2020 Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Ls.	2001 Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Elektronik Bölümü
Lise	1995 Aydın Söke Endüstri Meslek Lisesi

İş/İstihdam

<i>Yıl</i>	<i>Görev</i>
2002 - 2003	Aydın TEDAŞ Şef
2003 - 2005	Aydın Söke Kocagözoğlu İlköğretim Okulu
2005 - 2010	Mardin Midyat Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
2010 - 2015	İstanbul Ataşehir Dr. Nureddin ERK - Perihan ERK Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
2015 - 2016	İstanbul Ataşehir Hasan Leyli Ortaokulu
2016 -	İstanbul Eyüpsultan Mareşal Fevzi Çakmak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı	: Aydın, 1978	Cinsiyet:E
Yabancı diller	: İngilizce (orta)	
e-posta	: serhatxyt@gmail.com	

BÖLÜM 1.GİRİŞ

Meslek, birkişinin hayatını kazanmak, geçimini sağlamak için yaptığı iştir. Bunun dışında meslek, belli bir eğitimi gerektiren bilgi, beceri, ustalık, sevgi ve ilgi isteyen sürekli bir iş olarak ta tanımlanabilir. Meslek seçimi, öğrencinin yaşamında önemli bir olaydır. Meslek seçerken birey belli bir çalışma ortamını, belli bir yaşam biçimini de seçmiş olur. Seçtiği bu yolda da başarısıyla kendisini kanıtlamaya çalışır. Bireyler yetenek, ilgi, istekleri doğrultusunda meslek seçtiğinde başarılı olur. Rehberlik, bireylere çağdaş dünyanın ihtiyacı olan mutlu ve üretken insanlar olabilmeleri için gerekli niteliklere ulaşmaları amacıyla, uzman kişilerce yapılan yardımları içeren bir süreçtir (Kuzgun, 1999: 2). Öğrencilere meslek seçiminde rehberlik etmek, doğru seçim yapmalarına ve ilgi, isteklerine göre istihdam edilmelerine olanak tanıyacaktır.

Meslek seçmek yaşam biçimini seçmek demektir. Bir diğer tanıma göre ise, meslek seçimi; bireyin kendisine açık meslekleri çeşitli yönleri ile değerlendirip, kendi gereksinimleri açısından istenir yönleri çok, istenmeyen yönleri ise az olan birine yönelmeye karar vermesidir (Kuzgun,1983).İnsanlar mesleklerini belirlerken gelecekteki yaşamlarının birçok yönünü belirlemiş olmaktadır. Kendine uygun meslek seçmiş olan kimseler işlerini severek yapmakta, mesleklerindeki gelişmeleri izleme isteği duymakta, böylece hem coşkulu, mutlu ve verimli kişiler olarak meslek yaşamını sürdürmekte hem de ülke ekonomisine katkıda bulunabilmektedirler. Buna karşılık seçtikleri meslek, yetenek ve ilgilerine uygun olmayan kimseler çalışmaya karşı isteksizlik, işe devamsızlık, verim düşüklüğü, yeniliklere direnme gibi davranışlar göstermekte ve mesleklerini değiştirme girişiminde bulunmaktadırlar.

Genel anlamda mesleki eğitim, ferde yapacağı iş veya görev için gereklilikleri kazandırma süreci olarak tanımlanabilir. (Sezgin,1994,s.149).Mesleki eğitim kişiye el becerisi veya pratik aktiviteler yoluyla kariyer kazandırmayı amaç edinen ve geleneksel olarak akademik olmayan temellere dayanan belli bir meslek, iş, ticaret ya da zanaat dalıyla alakalı olan eğitimidir. Mesleki ve Teknik Eğitim, bireye meslek yaşamıyla ilgili bilgi ve beceri kazandıran ve bireyin yeteneklerini değişik boyutlarda geliştirmeyi hedefleyen eğitim sürecinin adıdır. Bu süreçte genel ve mesleki

kültür ile birlikte, çalışma yaşamının değişik kollarıyla ilgili gerekli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını bireye kazandırır. Bilim ve teknolojiadaki hızlı değişim, sanayinin yüksek nitelikli ara insangücüne olan ihtiyacını arttırmıştır. Sanayi kuruluşları öğrencilerden üretim bilgisi ve becerisi, teknolojinin yakın takibi gibi konuların önceden bilinmesini temel istekolarak bildirmektedirler (Binici, 2003).

Norton (1985)'a göre, mesleki eğitim, insanların ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda gelişmesini sağlayan, ülke ekonomisinin gelişmesine, kalkınmasına olanak tanıyan, işsizliğin azalmasını sağlayan, üretime destek veren bir eğitim sürecidir. Şahinkesen (1993, s.12)'e göre globalleşen dünyada ehemmiyeti her gün artan mesleğe yönelik eğitimi en genel anlamda hayatımızın her alanında zaruri olarak kullanacağımız bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve meslek alışkanlıklarını kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme süreci olarak tanımlayabiliriz.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin Bilişim Teknolojileri Alanında son sınıflarda okuyan ve işletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin işletmelerde karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri konulu araştırmamın amacıyla stajyer öğrencilerin koordinatör öğretmenle, okul işletme arasındaki ilişkiyle, işletmede uyguladığı gelişim tablosunu kullanmayla, usta öğreticinin ve eğitici personelin tutumuyla, aldıkları ücretlerle, okul sonrası iş hayatına hazırlanmayla, iş dosyası tutmayla, işletmede aldıkları notlarla, okul ile işletme arasındaki uyumuyla ilgili problemler yer almaktadır. Meslek liselerinin tarihçesi, meslek seçiminin önemi, meslek seçerken dikkat edilmesi gerekenler, mesleki ve teknik eğitimin ehemmiyeti, meslek liselerinin günümüzdeki önemi, meslek liseleri hakkında genel bilgiler, meslek liselerinin ülkemizde ve dünyadaki durumu, meslek liselerinde uygulanan alan / dal programları, bilişim teknolojileri alanının tanıtımı, meslek liselerine kayıt kabul şartları, bilişim teknolojileri alanının bugünü ve geleceği, işletmelerde karşılaşılan problemlere çözüm önerileri, işletmelerde beceri eğitimi hakkında ve uygulamalarında genel bilgilere yer verilmiştir.

Bu bölümde, araştırmanın kimlik bilgilerinden olan problem, amaç, önem, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi, modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi konuları ele alınıp bu konuyla ilgili

yapılan diğer çalışmalara yer verilecektir. Üçüncü bölümde elde edilen verilerle bulgular ve bu konuyla ilgili yapılan diğer çalışmalarla tartışma yapılacaktır. Son bölümde ise elde edilen verilerle yargı, sonuç ve öneriler yapılacaktır.

1.1.Problem

Bu araştırma Anadolu Meslek Liselerinin Bilişim Teknolojileri Alanının son sınıflarında okuyan öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi adı altında yaptıkları stajda karşılaştıkları sorunlar tespit edilerek çözümlerini geliştirme amacıyla yapılmıştır. Meslek liselerinin genel ve temel amacı sanayi, ticaret ve hizmet ana sektörlerine nitelikli ara elemanı yetiştirmektir. Alkan, Doğan ve Sezgin (1998:5)'a göre mesleki eğitim; öğrenciye meslek hayatında belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazandıran ve öğrencinin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren meslek eğitimi olarak tanımlanmaktadır. Mesleki ve Teknik Eğitim, öğrenciye meslek yaşamıyla ilgili bilgi ve beceri kazandıran ve bireyin yeteneklerini değişik boyutlarıyla geliştirmeyi hedefleyen eğitim sürecinin adıdır. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin asıl amacı, iş dünyasına ve piyasaya alanlarıyla ilgili ara eleman yetiştirmektir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri işletmelere eleman yetiştirme misyonuna sahip oldukları için amacı üniversite eğitime hazırlıktan ziyade, meslek yüksek okullarının da benzer amaçla yaptığı işin aynısını yaparak liseyi bitirip iş dünyasına atılarak, işletmelerde, yazılım firmalarında veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmak olmalıdır. Türkiye'deki mesleki eğitim ve yetiştirme durumu incelendiğinde, uzun yıllar okul modeli ile piyasa modelinin birbirinden kopuk, ayrı ayrı yürütüldüğü görülmektedir. İmalat sanayindeki işletmelerin %90'ından fazlasının küçük işletme olduğu ve önemli sayıda işgücü istihdam ettiği düşünüldüğünde, bu işletmelerin kendi bünyelerinde yüzyıllardır var olan eğitim modeli ile kendi çalışanını yetiştirdiği, sanayiye nitelikli eleman açısından bir kaynak olma niteliği taşıdığı belirtilmektedir (Saran ve Akkayan, 1988, s.9). Alkan ve diğerlerine (1998:167-168) göre, sistemli olarak gerçekleştirilen staj faaliyetleri; öğrenciye çalışma ortamını tanıma ve gerçek iş tecrübesi kazanma fırsatını vermesi, okul ve işletme mensuplarının karşılıklı olarak sorunlarını anlama ve bunların çözümlenmesinde ortak davranışların geliştirilmesine imkan vermesi açısından önemlidir. Üniversite amacı olan öğrenciler Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin Anadolu Teknik Programlarında eğitim almaktadırlar.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Bilişim Teknolojileri eğitimi, ilk üç yılını okulda yapılacak teorik ve pratik eğitim ve son sınıfta iki gün okulda, üç gün işletmelerde yapılacak bir stajyerlik eğitiminden oluşan bir süreçtir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde okulda yapılacak 10. ve 11. Sınıfta bir teorik ve pratik eğitimde, alanlarıyla ilgili alan bilgisi dersi ile meslek derslerinden oluşan bir eğitim programı uygulanmaktadır. Son sınıfta işletmelerde uygulanması gereken yıllık gelişim tablosu hazırlanmakta ve öğrencilere verilmektedir. Stajyer öğrencilerimiz okulda aldıkları eğitimi işletmelerde uygulayarak bilişim teknolojileri alanında daha iyi öğrenme imkanı bulmaktadırlar. Bunların yanındastajyer öğrenciler işletmelerde piyasayı tanıma, iş tecrübesi edinme ve okuldan mezun olduktan sonra iş hayatına hazırlanma olanaklarına da sahip oluyolarlar.

Stajyer öğrencilerimiz son sınıfa geldiklerinde işletmelere veya bölge özelliklerine göre uygun işletme bulamazsa okullarda bir eğitim ve öğretim yılını kapsayan işletmeye yönelik beceri eğitimi yaparlar. İşletmelerde beceri eğitiminormalde üç gün işletmelerde yapılır ve stajyer öğrenci geriye kalan eğitiminin iki gününü okullarda yapar. İşletmelerde beceri eğitimiyle öğrenciler, 10. ve 11. Sınıfta okulda verilen bir teorik eğitimin uygulamasını ve teorik bilgilerin iş dünyasındaki karşılığını görürler.

Staj, herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi ve bu kimsenin, meslek bilgisini artırmak için bir kurumun bir veya birçok bölümünde çalışarak geçirdiği dönemdir. Bu sürece dahil olan kişiye ise stajyer denir. Stajyerler gönüllü ve zorunlu olmak üzere ikiye ayrılır. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin öğrencileri zorunlu stajyerdir. Stajyerlik eğitimin kapsamı 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile bu kanuna istinaden çıkartılan Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinde belirtilmiştir. Stajyerlerin staj yapacakları yerlerin durumu, şartları, stajyerlik eğitimde yapılan çalışma karşılığı stajyere ödenecek ücret, stajyerin eğitimi ve denetimi için görevlendirilecek öğretmenin, koordinatör müdür yardımcısının, iç hizmet şefinin, usta öğreticinin görev ve sorumlulukları bu kanun ve yönetmelikte verilmiştir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin karşılaştıkları problemlerin çoğu stajyerlik aşamasında ve staj döneminin ilk aylarındadır. Kepçeoğlu (1986)'mn da belirttiği gibi öğrenci problemlerinin sürekli olarak farklı koşullarda ortamlara göre değişiklik göstermesi dezavantajdır. Stajyerlik aşamasında öğrenciler; staj yeri bulma, okulda iyi bir eğitim verilmesine rağmen bazı öğrencilerin eğitimden geri kalmaları, okuldaki donanımın bilhassa ağ işletmenliği dalında eksik olması, okulda verilen teorik eğitimin stajyerlikte uygulama arasında bütünlüğün eksik olması, bazı stajyer öğrencilerimizin işletmelerin devlet teşviki aldığı halde yeterli ücret alamadığı veya hiç ücret alamadığı durumu, çalışma takviminin uyumsuzluğu, işyerinde güvenlik konusunda gerekli tedbirlerin alınmadığı, telafi eğitimine alınması gereken öğrencilerimizin işletme tarafından ihtiyaçlarının karşılanmaması, stajyerlerin alanları dışında başka işlerde çalıştırılmaları, stajyer için mesai süresinin fazla olması, staj yapılan yerin stajyer eğitimi için uygun olmadığı türünden birçok problem yaşanmaktadır. Bu problemlerin tespitinde ve çözümünde en güzel yöntem koordinatör müdür yardımcısı ve her öğrenci için tahsis edilen koordinatör meslek öğretmenin senkronizeli çalışarak sıkı bir denetimin olmasıdır.

Meslek lisesinden mezun olan öğrenciler alanında istihdam edilmelidirler. Bunun için eğitim - öğretim sürecinde iyi bir teorik ve pratik eğitim verilmeli ve staj döneminde bilhassa öğrencinin okuduğu dala ait ve özel işletme tercih edilerek iyi bir eğitim verilmelidir. Okul bittikten sonra piyasaya iş gücü olarak kalifiye eleman verilmelidir.

2006 yılında modüler eğitim sürecine başlamayla beraber Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 9. Sınıf hariç üç yıllık bir eğitim sürecinde bilişim teknolojileri alanı eğitimi verilmektedir. Bunun yanında mesleki açık öğretim liselerinde, akşam sanat okullarında, mesleki eğitim merkezlerinde ve meslek yüksek okullarında bilişim teknolojileri eğitimi verilmektedir. Yönetimsel sorumluluklarının yanında, okuldaki tüm eğitim-öğretim faaliyetlerinin koordinasyonundan da sorumlu kişi olarak okul yöneticileri, okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden de birinci derecede sorumludur ve 9. Sınıf öğrencilerinin alan tercihlerini yapmada ehemmiyeti büyüktür.. Bu nedenle okul müdürü, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri konusunda olumlu bir bakış açısına sahip olmalıdır. Çünkü okulda rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarının başarılı bir şekilde yürütülmesi okul müdürünün bu

işe yatkınlığı, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin bakış açısıyla yakından ilgilidir (Bakırcıoğlu, 1994).

Günümüzde meslek liselerinin bilişim teknolojileri alanına 9. Sınıf sonunda başarılı olan öğrenciler tercih yapabilirler. Tercih sayısının çok olması durumunda yılsonu ortalamasına göre öğrenci seçimi yapılmaktadır. 10. Sınıfta birinci dönem içerisinde farklı alanlardan bilişim teknolojileri alanına istekli olan öğrenciler yatay geçiş yapabilirler.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden mezun olan öğrenciler TYT sınavı puanına göre Meslek Yüksek Okullarına, YKS puanına göre dört yıllık bir lisans programına yerleşebilirler. Bilişim teknolojileri alanında mezun olan öğrenciler alanı ile ilgili bir bölüm tercih ettiklerinde ek puan alabilmektedir. Fakat mühendislik fakültesini tercih ettiklerinde ek puan alamamaktadır.

Geçmişten günümüze Dünya’da söz sahibi olan ülkelerin ekonomilerinin güçlü olduğunu görmekteyiz. Ekonomileri güçlü ülkelerin dünyada söz sahibi olmaları, nitelikli insan gücünü yetiştirmede eğitimin özellikle de mesleki teknik eğitimin üstlendiği rolü 21.yüzyılın teknolojisi ile bütünleştirmesinden kaynaklanmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim en genel anlamda, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve meslek alışkanlıklarını kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir (Şahinkesen, 1992). “Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları”, mesleki ve teknik eğitim alanında, diplomaya götüren orta öğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim öğretim kurumlarıdır”. (Korkmaz ve Tunç, 2010akt. MEB, 1986). Günümüzdeki mesleki ve teknik eğitim sistemine bakıldığında iki mesleki eğitim modeline rastlanmaktadır. Bu mesleki ve teknik eğitim modelleri tam zamanlı mesleki eğitim ve çıraklık eğitimi modelleridir(Anapa, 2008, s.13,14 akt. TİSK)

İnsanların bir işe sahip olmaları, gelecek endişesi taşımaması, günlük gereksinimlerini maddi ve manevi anlamda karşılamaları, onları mutlu ve huzurlu kılar. Sanayi ve bilgi toplumlarında en fazla istihdam alanı ara eleman iş gücüdür. Ülkemiz politikası da gençlerin önemli bir kısmının meslek liselerinin akabinde meslek yüksekokullarında eğitim alarak, yetkin olmasını ve eleman olarak iş dünyasında

yerlerini almasını sağlamayı hedeflemektedir. Bu amacın gerçekleşmesi için meslek lisesi ve meslek yüksekokullarının açılmasına, ihtiyaç duyulan alan ve dallarda işçi yetiştirilmesine önem verilmektedir. Bundan dolayı meslek liselerinde ve meslek yüksekokullarında başlıca açılacak alan bilişim teknolojileri bölümleri olmuştur. Ülkemizde okul – sanayi işbirliği yeterince geliştirilemediği için, mesleki eğitimde büyük ölçüde uygulamaya geçilememiştir. Meslek liselerinin bilişim teknolojileri alanından mezun olan öğrencilerin mevcut iş durumları, onların bakış açısıyla meslek liselerindeki bilişim teknolojileri alanının ders içeriklerini ve derslerin işleyiş biçimlerini değerlendirmek gerekir. Bilişim sektöründe çalışanlar okullarda öğrenilen bilgilerin çok azını iş hayatında kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, pazarların küreselleşmesi, iletişimin artması, dünya çapında hızlı bilgi alışverişinin ve ulaşımının kolaylaşması, serbest engellerinin kaldırılmasına yönelik girişimler uluslararası rekabeti büyük oranda arttırmıştır. İşletmeler, ürettikleri çok çeşitli mal ve hizmeti zamanında ve kaliteli olarak teslim etme konusunda daha duyarlı olarak çalışmaktadırlar. Bu durumda, teknolojiyi anlayan, uygulayabilen, verimli ve kaliteli hizmet üretebilen işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitimli ve kaliteli iş gücü ülkelerin başlıca zenginlik kaynaklarından birisi olma durumuna gelmiştir. Bununla birlikte, bu iş gücünün yetiştirilmesi de eğitim sistemleri için planlanması gereken konuların başında gelmektedir(Akpınar; Ercan, 2002). Meslek seçiminden önce bireylerin meslekleri ve kendini tanıması gerekmektedir. (Can, 2002)

Bir ülkenin refahı ve huzuru için insanların kendisini güven içinde hissetmeleri gerekmektedir. İnsanların gelecek endişesi taşınamaması, günlük gereksinimlerini maddi ve manevi anlamda karşılamaları, onları mutlu ve huzurlu kılar. Bu durumun gerçekleşmesi için insanların bir işe sahip olması temel şartlardan biridir. Sanayi ve bilgi toplumunda en fazla istihdam alanı ara eleman iş gücüdür. Ülkemiz politikası da gençlerin önemli bir kısmının meslek liselerinin akabinde meslek yüksekokullarında eğitim vererek, yetkin olmasını ve ara eleman olarak iş dünyasında yerlerini almasını sağlamayı hedeflemektedir. Bu amacın gerçekleşmesi için Anadolu Meslek Liselerinin ve Anadolu Teknik Liselerinin açılmasına, ihtiyaç duyulan alan ve dallarda teknik eleman yetiştirilmesine önem verilmektedir.

Pazarlamadan reklama, iletişimden eğlence alanlarına kadar hayatımıza giren, 1990'larla başlayan bilgisayar ve internetin hayatımıza girmesinden dolayı yaşantımızın tüm alanlarında ve tüm iş kollarında bilgi ve teknolojiyi iyi kullanabilen, bilgi ve iletişim teknolojilerine hakim ve katma değer üreten ara elemanlara ihtiyaç vardır. Bundan dolayı meslek liselerinde başlıca açılan alan bilgisayar teknolojileri bölümleri olmuştur. Meslek liselerinin son sınıfında okuyan öğrencilerin bilhassa piyasada haftanın üç günü staj görerek okulda öğrendikleri bilgileri pekiştirmeleri, işletmelerde ekstra bilgileri öğrenmeleri, iş deneyimi kazanmaları ve piyasada iş döngüsünün nasıl olduğunu yaşayarak görmesi gerekmektedir.

Sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü gereksinimi, eğitimde etkinlik ve istenilen iyi sonucun verilmesinin temel ölçütü olan sanayi ile okul arasında uyum ve amaç birliği ile karşılanmaktadır. Bu uyum ve amaç kapsamında mesleki ve teknik alanda eğitim gören öğrencinin, eğitim süresince edindiği kazanımları, gerçek yaşamda kullanma ve deneme, başka bir ifade ile edindiği bilgileri, yaparak yaşayarak davranışa dönüştürmesi gerekmektedir. Bu bağlamda mesleki eğitim süresince öğrenciler için en etkili yöntem, mesleği ile ilgili yapacağı staj eğitimidir. (Sanayinin İhtiyaç Duyduğu İşgücü Nitelikleri Raporu 2017)

Staj, mesleki eğitimin çok önemli bir parçasıdır. Staj mesleği ile ilgili ciddi bir kurumda yapıldığında fayda sağlamaktadır. Mesleki ve teknik eğitim veren kurumlar başarılı öğrencilerin tercih edeceği yerler haline getirilmelidir.

Staj uygulaması öğrencilere pek çok avantaj sağlamaktadır. Bu avantajlar arasında işi yerinde görme, meslekleri hakkında daha detaylı bilgi edinme, öğrendikleri teorik bilgileri uygulama, kendilerinde akademik olarak geliştirmeleri gereken yönleri görme ve mesleki alanda belirli bir çevre edinme olarak sayılabilir. Ayrıca mesleki ve teknik eğitim gören öğrenciler, iş hayatını (sektörü) tanıyarak, mezuniyet sonrası kariyer hedeflerini belirlemede zorluk çekmemektedir. Öğrencilerin meslekleri ile ilgili ilk çalışma hayatına atılırken adaptasyon güçlüğü azalması, geleceği ile ilgili özgüven oluşması, iş hayatında başarıya etkisi de staj süresince edinilen kazanımlardır.

Genel olarak işletmelerde staj yapan öğrenciler eğitim alacakları, giyinme ve dinlenme yapacakları mekanları bulamamakta; temrin, iş, proje gibi uygulamalar için

gerekli malzemelerin yeterince temin edilmediği, öğrencilere işletmelerin farklı birimlerinde mesleki deneyim kazanma imkanının yeterli düzeyde sunulmadığı, işletmelerin sosyal imkanlarından öğrencilerin yeterince yararlandırılmadığı, bazı işletmelerin devlet teşviki aldığı veya geç aldığı halde öğrencilere stajyer maaşı ödemediği tespit edilmiştir. Anadolu meslek liselerinde okuyan öğrenciler için okulda staj uygulamasının öğrencilerinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine, mesleki tutum ve alışkanlıklarının artırılmasına, iş hayatına uyumlarına, gerçek iş ortamında yetiştirilmelerine, okulda olmayan tesis ve donanımları işletmelerde tanınmasına yeterince katkı sağlamadığı tespit edilmiştir. Bazı stajyer öğrencilerin zamanında işyeri bulma sıkıntısı çektikleri ve bazı öğrencilerin de alanına tam uymayan staj yeri buldukları görülmüştür. Ayrıca işletmelerde az oranda işletmeye verilen gelişim tablosuna uygun eğitim verilmediği ve işletmelerin öğrencilere beceri, tutum ve davranış kazandırma amacıyla hareket etmeyip öğrencilerin başka işlerde çalıştırıldığı, bununla birlikte derslerin uygulama alanları ile örtüşmediği, öğrenciler işletme alanında genel mesleki bilgi ve beceri konusunda iyi eğitim almadıkları ve işletme dersleri ile uygulama alanları arasında farklılıklar olduğu durumları da karşılaşılan sorunlar olarak tespit edilmiştir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Mesleki ve Teknik Eğitim okullarının son sınıflarında okuyan bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin işletmelerde yaptıkları beceri eğitimi (staj) hakkındaki görüşleri nelerdir? Karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri nelerdir?

1.2. Amaç

Bu araştırmadaki amaç, 2019 - 2020 eğitim ve öğretim yılında 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu gereğince mesleki ve teknik eğitim okullarının bilişim teknolojileri alanının son sınıflarında işletmelerde beceri eğitimi yapan, stajyer öğrencilerin kamu kurum ve kuruluşlarda ve özel işletmelerde beceri eğitimi uygulamasını değerlendirmek ve uygulamada karşılaşılan sorunlara makul çözüm çerçevesinde önerilerde bulunmak, çözümler üretmektir.

Bu amaç doğrultusunda belirlenen aşağıdaki sorulara cevaplar verilecektir.

- a) Öğrenci cinsiyet faktörünün işletmelerde yapılan mesleki eğitime etkisi var mıdır?
- b) Öğrencinin alan / dal ile işletmelerdeki mesleki eğitim arasında ilişki var mıdır?
- c) İşletmenin kamu ya da özel oluşu işletmelerdeki mesleki eğitimi etkilemekte midir?
- d) İşletmelerde mesleki eğitim yapılırken karşılaşılan problemlerde işletmeyi bulma şekli açısından anlamlı bir fark var mıdır?
- e) İşletmelerde verilen beceri eğitiminin niteliği usta öğretici ve eğitici personele göre farklılık göstermekte midir?
- f) Okulda stajyer öğrencinin eğitimini destekleyen araç gereç düzeyi nedir?
- g) Derse giren bilişim öğretmenlerinin derslerinde yeterli akademik düzeyi nedir?
- h) İş yerlerinin öğrenciyi yetiştirme düzeyi nedir?
- i) Okulda verilen eğitim ile işyerinin staj uygulamaları arasında ilişki var mıdır?
- k) Koordinatör öğretmenlerin staj yerlerini denetleme sıklığı nedir?
- l) İşletmelerde iş güvenliği düzeyi nedir?
- m) İşletmelerin stajyer öğrencileri alan dışında çalıştırma sıklığı nedir?
- n) Stajyerlikte ve okulda geçen süre konusunda problem yaşama sıklığı nedir?
- o) Staj bittikten sonra işyerinde çalışma sıklığı nedir?
- p) Stajda verilen eğitim ile okulda verilen eğitim arasında ilişki var mıdır?

Stajyer öğrencilerin iş hayatına uyum sağlaması ve mesleki tecrübe kazanması açısından stajın, eğitimin önemli bir parçası oluşturduğunu öğrencilere idrak ettirmek ve azami derecede stajın verdiği imkanlardan faydalanmayı sağlamaktır. Staj yapacak öğrencilerin stajın önemini kavramasını ve staj yeri yetkilisinin deneyimini ve stajyerinin geleceğin meslek elemanı olarak görmesini, staj döneminin etkin ve verimli geçmesini sağlamak amaçlanmıştır. Bilhassa staja giden öğrencilerin koordinatörlüğünü yapan meslek öğretmenlerinin yukarıda bahsi geçen konularda duyarlı olmasını sağlamak stajın önemli konularındandır. Ayrıca staja giden öğrencilerin işletme, okul ve ev arasında karşılaştıkları sorunlar:

- a) Cinsiyet farkı,
- b) İşletme tipi,(bilişim alanını ile alakalı)
- c) İşletmenin okula uzaklık durumu,

- d) İşletmenin eve uzaklık durumu,
- e) İşletmenin niteliği,
- f) İşletmenin güvenliği,
- g) Stajyer öğrencinin aylık ücreti.

Değişkenleri bakımından stajyer öğrencilerinin performans durumlarının incelenmesi gerekmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin en önemli özelliklerinden birisi de son sınıfta okuyan öğrencilerin bilhassa okul dışında işletmelerde staj yapmalarınıdır. Stajyer öğrenciler alternatif olarak okulda bilişim teknolojileri atölye ve laboratuvarlarda staj yapabilmektedirler ama bu durum okul dışında işletme bulamayan ve staj yapma zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Meslek liselerinde okuyan öğrenciler son sınıfa geldiklerinde okudukları alan ile ilgili olarak sanayi ve muhtelif yerlerde haftanın belli günleri, belirli saatlerde beceri eğitimi yapmaktadırlar. Öğrenciler hem okula gelerek alan derslerini görmekte hem de staja giderek alanlarıyla ilgili çalışmalar yapmaktadırlar. Öğrencilerin işletmelerde yaptığı staj bir ders niteliğindedir ve adı İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulaması olarak geçmektedir. Staj yapan öğrenciler haftanın üç günü yirmi dört ders saati kadar stajını başarıyla gerçekleştirmek zorundadırlar. Beceri eğitimi de bir ders gibi değerlendirilir ve öğrenciler yaptıkları beceri eğitiminden dönem notu alırlar. Aynı zamanda okuldaki gibi beceri eğitiminde de devam devamsızlık durumları hem koordinatör öğretmen tarafından hem de işletme tarafından günlük ve aylık olarak takip edilmektedir.

Öğrenciler okudukları alanı ile ilgili işletmelerde staj yapmak zorundadırlar. Bir başka alanda kesinlikle staj yapma imkanları yoktur. Önemli olan mesleğini uygulayarak öğrenmesidir. Bu da ancak kendi alanı ile ilgili bir işyerinde staj yapmaktan geçer. Staj, kurumsal meslek bilgisine sahip kişilerin, aldıkları bilgileri gerçek yaşamda kullanma ve deneme, diğer bir deyişle, edindiği bilgileri yaparak yaşayarak davranışa dönüştürme deneyimidir. (Çetin, 2005) Staj çalışmaları öğrencilere meslek liselerinde almış oldukları bilgi, beceri ve alışkanlıklarını gerçek ortamda gözlemlemesi ve uygulamasına olanak sağlamaktadır. Ancak, staj çalışmalarının

başarılı olabilmesi için mutlaka konusunda uzman öğretim elemanları tarafından desteklenmesi gerekmektedir. (Karacan ve Karacan, 2004). Araştırmanın amacında anlatılanları elde edebilmek için öncelikle öğrencilerin staja başlamadan önce staj konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Stajın bir zorunluluktan çok, kendilerine uygulama ile ilgili çok yönlü yararları olduğu konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde staj uygulaması bir zorunluluğu yerine getirmekten öteye gitmeyecektir. (Acar ve Tuğay, 2007).

1.4. Varsayımlar

- 1) Anket formlarının, örneklemini oluşturan stajyer öğrenciler tarafından içtenlikle ve dürüst bir şekilde yanıtladığı varsayılmıştır.
- 2) Anketin uygulandığı örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- 1) Bu araştırma 2019 - 2020 İstanbul ili Ataşehir İlçesinde bulunan Dr. Nureddin ERK - Perihan ERK Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İbrahim Müteferrika Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Nuri Cıngıllıoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin son sınıflarında okuyan Bilişim Teknolojileri Alanının işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrencileriyle sınırlıdır.
- 2) Araştırmanın verileri, uygulamaya katılan stajyer öğrencilerin ankete verdikleri cevapların doğruluğu ile sınırlıdır.
- 3) Sosyal bilimler alanında yapılan çalışmaların tamamen deneysel temellere oturtulamamasından kaynaklanan sınırlılık, bu çalışma için de geçerlidir.

1.6. Tanımlar

Staj: Herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi ve bu kimsenin, meslek bilgisini artırmak için bir kurumun bir veya birçok bölümünde çalışarak geçirdiği dönemdir.

Stajyer: Staj yapan kimsedir.

İşletme: İşletme, üretim faktörlerini planlı ve sistemli bir şekilde bir araya getirerek mal ya da hizmet üretimi amacı güden üretim birimine denir.

Atölye: Mesleki ve teknik eğitim programlarının gerektirdiği uygulamalı derslerde bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması amacıyla sağlık ve güvenlik koşulları da dikkate alınarak gerekli donatımı yapılmış eğitim, öğretim, uygulama ve üretim yapılan ortamıdır.

Alan: Ortaöğretim kurumlarında ortak özelliklere sahip birden fazla meslek dalını içeren; bilgi, beceri, tutum, davranış ve istihdam imkanı sağlayan programların her biridir.

Koordinatörlük: İşletmelerde staj yapan öğrencilerin günlük, haftalık ve aylık görev ve sorumluluklarıyla ilgili iş ve işlemlerin takibidir.

Ara Eleman: Meslek liselerini başarıyla tamamlayan kişilerin ülke ekonomisine katkı sağlamak amacıyla piyasada çalışma durumlarıdır.

Usta Öğretici: Ustalık yeterliliğini kazanmış, aday çırak, çırak, kalfa ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından meslek lisesi öğrencilerinin işyerindeki eğitiminden sorumlu, mesleki eğitim tekniklerini bilen ve uygulayan kişiyidir.

Koordinatör Öğretmen: İşletmelerdeki meslek eğitiminde, İşyeri tespiti, eğitimin planlanması, koordinasyonu ve takibi ile görevli meslek liseleri okul müdür yardımcısı veya öğretmenidir.

1.7.Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Hakkında Genel Bilgiler

1.7.1. Tarihsel Gelişim

Ailede başlayan meslek eğitimi 19. yy'a kadar çıraklık eğitimi olarak sürmüştür. Mesleki ve teknik eğitim Cumhuriyet'e kadar "ıslahhane" adıyla sürdürülmüştür , sonra sanat okulları açılmıştır, bu okullar devletin eğitim politikası altında değildir. Mesleki eğitim genel eğitimin dışında yerel gruplar tarafından kurulmuş ve yönlendirilmiştir. Belediyelerin ve valilerin yerel olarak ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlemeler yaparak mesleki eğitime katkısı büyük olmuştur.Maddi kaynaklar da yerel düzeyde düzenlenmiş, esnaf derneklerinin girişimleri ile karşılanmıştır. Eğitim programları,

öğretmenler, okulların sosyal ve fiziki durumları için ortak standartlar oluşturulmamıştır. Atatürk, mesleki ve teknik eğitim için özel ilgi gösterip, ilgili kuruluşları ve şahısları da uyarmıştır. Meslek okullarında temaslarda bulunarak mesleki eğitimin üzerinde durmuştur. Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim 1940 yılında ivme kazanmıştır. 1986 yılına kadar mesleki eğitimde çeşitli kanunlar düzenlenmiş, kalkınma planları, şuralar yapılmıştır. Akabinde 3308 sayılı mesleki ve teknik eğitim kanunu çıkarılmıştır ve bu kanun bugünkü mesleki ve teknik eğitimin yapısını oluşturmaktadır.

Yurdumuza mesleki ve teknik eğitimin gelişmesi ve güçlenmesi açısından yabancı eğitim uzmanları getirilmiştir. Yabancı eğitim uzmanlarının hazırladıkları raporlar mesleki eğitimin gelişmesi açısından çok önemlidir. Getirilen 65 eğitim uzmanı arasından; John Dawey (1924), Kühne (1925), Ömer Buyse (1926), Jung ve bir Amerika Birleşik Devletleri heyeti (1930) mesleki ve teknik eğitimle ilgili çalışmalarda bulunmuştur. Sunulan raporlarda, uzmanlar örgüt (Dewey), çıraklık eğitimi (Kühne), bütçe, program ve okul nitelikleri gibi konular üzerine görüş bildirmişlerdir. Raporlar ayrıntılı olarak incelendiğinde bugünkü mesleki ve teknik eğitim sistemine olan yansımalarını gözlemlemek çok daha mümkün olacaktır. Bunların yanında türk bilim adamlarının da görüşleri ve çalışmaları da önemli gelişmeleri sağlamıştır. Mustafa Kemal Atatürk, Ziya Gökalp, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, İsmail Hakkı Tonguç ve Rüştü Uzel bunlardan başlıca söylenebilecek isimlerdir. (Alkan ve ark. 1998).

Bilginin ve becerinin kişiler arası aktarılmasıyla meslek öğreniminin çok eski tarihlerden beri süregeldiği bilinmektedir. Ülkemizde geçmişten günümüze mesleki ve teknik eğitimin tarihsel gelişimini cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet sonrası olarak iki kısımda inceleyeceğiz.

Çıraklık eğitim sistemi milattan sonra ikinci yüzyılın başlamasıyla el sanatları üretimiyle LONCA olarak başlamıştır. Bu sistem sanayi devrimine kadar devam edip, hatta bazı mesleklerde azalıp günümüze kadar süre gelmiştir. Günümüzde teknolojinin ve seri üretiminin çok ilerlemesiyle insan gücü küçük çaplı işletmelere kaymıştır. Çıraklık olarak adlandırılan eğitim türü 12. yüzyılda Selçuklular'da Ahilik olarak başlamıştır. Ahi Evran ilk olarak ayakkabı ve saraç esnafını teşkilatdirmiş ve teşkilatın başkanı olmuştur. Teşkilatlanma olayı hızla ülke geneline yayılmıştır.

1.7.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Ahi'lik dönemi 17. yüzyıla kadar çeşitli faaliyetlerini sürdürerek süregelmiştir. GEDİK adı altında bir teşkilat ile Müslüman olan ve olmayan şahıslar için ortak bir çalışma sistemi kurulmuştur. Gedik sistemiyle şahıs çıraklığı ve kalfalığı bitirip usta olmadan yani Gedik sahibi olmadan dükkan açabilmekteydi fakat işletememekteydi. Bu sistem 1860 yılına kadar sürebilmiştir. Buna rağmen Ahi'lik kuralları ve alışkanlıkları uzun yıllar devam etmiştir ve hukuk kurallarına ışık tutmuştur. Toplumumuzda 19. Yüzyıla kadar mesleki ve teknik eğitim çıraklık sistemiyle loncaların sorumluluğunda Gedik usulü ile yürütülmüştür. Osmanlı döneminde ilk sanat okulları orduda açılmıştır. Tanzimattan sonra genel eğitimle mesleki eğitim bir arada düşünülüp bu konuda okullar açılması önerilmiştir. Mithat Paşa tarafından Islahhaneler açılıp bu okullarda halka çeşitli meslekler öğretilmiştir. (MEB, 2005)

1.7.1.2. Cumhuriyet Dönemi

Ülkemizde, mesleki eğitimin uzun bir geçmişi vardır. 19. yüzyıla kadar mesleki eğitim geleneksel çıraklık sistemi ile mahalli idarelere bağlı olarak sürdürülmüştür. Osmanlı İmparatorluğu döneminde merkezi idarede mesleki ve teknik eğitim yer almıştır. Cumhuriyet döneminde mesleki ve teknik eğitim devlet politikası olarak benimsenmiş, teşkilat yönünden hızlı bir gelişme göstermiştir. 1920'li ve 1930'lu yıllar mesleki ve teknik eğitimin, bir devlet politikasına bağlanması, tüm eğitim sistemi içerisinde örgütlenmesi, temel kavram ve ilkelerin oluşturulması çabaları ile geçmiştir (Özgüven, 1987). Özellikle 1927 yılından sonra mesleki teknik eğitimin okullaşması ve ülke seviyesinde program bütünlüğü sağlanmıştır. Türkiye'de Mesleki ve teknik eğitimde 1940'lara kadar kayda değer bir gelişme olmadığı söylenebilir. Fakat 1940 yılında mesleki ve teknik eğitimde bir hızlanma olduğu görülmektedir. Çünkü devlet eliyle küçümsenemeyecek bir sanayi kurulmuştur. 1940–1941 yılları arasında, dünya devletleri, II. Dünya Savaşının hazırlıkları içinde, bir yandan teknik gelişmelerle uğraşmakta, bir yandan savaş endüstrisini hızla geliştirmektedirler. Yurdumuzda da bu hızlı gelişmeye ayak uydurma çabaları görülmektedir (Cicioğlu, 1985). Okulların ve hizmetlerin gelişmesi sonucu 1933 yılında 2287 sayılı yasayla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 2287 sayılı yasa ile mesleki ve teknik eğitim,

merkezi bir örgüte kavuşturulmuştur. (Doğan, 1983).Bakanlık merkez teşkilatında 1933 yılında Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, 1941 yılında ise Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Böylece mesleki ve teknik öğretim hizmet ve destek birimleri oluşturulmuştur. 1940-1950’li yıllarda mesleki ve teknik eğitimin hızla geliştiği ve yaygınlaştığı görülmektedir. Bu yıllarda eğitim sistemi kanunlar çıkarılarak desteklenmiştir. Bu dönemde, çıraklık sistemi geleneksel yöntemlerle sürdürülmüştür. Devlet çıraklık okullarının açılması için de çaba sarf etmiştir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri : Erkek Teknik Öğretim, Kız Teknik Öğretim, Ticaret ve Turizm Öğretimi ve Din Öğretimi olarak dört grupta faaliyet gösteriyorlar. (F.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi 2002 12 (2)).Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte seçilen mesleki teknik eğitim modelinin, okulmodeli olması yanında, "erkek teknik, kız teknik, ticaret ve turizm, imam hatip, tarımsağlık gibi ayrı tür, ayrı bina ve ayrı yönetimler altında yürütülen 'ayrı okullar'modeli" olduğunu vurgulamaktadır. (Baloğlu (1992, s.20)). "Varmak zorunda olduğumuz düzeye, bugünkü kadar, uzak kalışımızın mühim sebeplerinden biri sanata ve sanatkarlığa gerekli derecede önem verilmemiş olmasıdır" (Doğan, 1983).

1.7.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi

Mesleki ve Teknik Eğitim, bilindiği gibi bireye meslek yaşamıyla ilgili bilgi ve beceri kazandıran ve bireyin yeteneklerini değişik boyutlarıyla geliştirmeyi hedefleyen eğitim sürecinin adıdır. Bu süreçte genel ve mesleki kültür ile birlikte, çalışma yaşamının değişik kollarıyla ilgili gerekli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları bireye kazandırılır. Eğitim, “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarakistendik değişme meydana getirme sürecidir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Ertürk,1972).İlköğretime dayalı zorunlu eğitimi tamamladıktan sonra devam edilen öğrencilerin ilgileri, istekleri ve yeteneklerine göre hem yükseköğrenime hem de iş hayatına hazırlayan bir süreçtir. Bunun yanında örgün eğitim kurumlarına devam edemeyen, örgün eğitim çağını geçiren ve lise veya meslek lisesine devam ederken meslekî açık öğretim lisesine geçmek isteyen öğrenciler için mesleki açık öğretim liseleri vardır. Meslekî açık öğretim lisesinde ders geçme ve kredi sistemi uygulanmaktadır. Meslek dersleri eğitimi ise yüz yüze yapılmaktadır.

Öğretim, belirli bir amaç için gerekli bilgilerin verilmesi işlemine karşılık,gerçek anlamda eğitimden söz edilebilmesi için üç temel unsurun bir aradadüşünülmesi

gerekmektedir. Bunlar, işle ilgili becerilerin kazanılması, işle ilgili teorik ve pratik bilgilerin verilmesi ve davranışların olumlu yönde geliştirilmesidir. Üç temel unsurun eğitim kavramını oluşturabilmesi için, faaliyetlerin gerçek işyeri şartları içinde yapılması gereklidir (Balcı, 1996, s.1-2).

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitimin, gerek nicelik gerekse nitelik olarak yeterli bir düzeyde olmadığı bilinen bir gerçektir. Bu yüzden yıllardır tartışılan konuların başında, mesleki ve teknik eğitimin sorunları gelmektedir. Bu sorunlardan bazıları şunlardır:

a) **İstihdam Analizinin Yapılmayışı:** Ülkemizde mesleki ve teknik eğitimde gerekli verimin alınabilmesi için hemen her yıl istihdam analizinin yapılması gerekmektedir. Bu çerçevede toplumsal hedefler ile meslek kuruluşları ve işletmelerin ihtiyaç ve talepleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Gelişmiş ülkelerde eğitimle ilgili sürekli yapılan değerlendirme ve analizler giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu yüzden sistemin müşteri odaklı hale gelmesi gerekmektedir. Mesleki ve teknik eğitimin müşterisi ise ilgili sektörlerdir. İlgili sektörler ise sanayi ve endüstrinin ihtiyaçlarına uygun iş gücü yetiştirilmediği takdirde, verilen eğitimin faydası olmayacaktır. Öncelikle mesleki alanlarla ilgili sektörün ihtiyaçlarının mutlaka belirlenmesi, mezunların durumu ile toplumsal anlamda arz ve talep arasındaki dengenin ciddi olarak araştırılması ve bu doğrultuda programlar geliştirilmesi gerekmektedir. (Harun YILDIZ, Mayıs 2008, s. 19)

b) **Öğrenci Sayılarında Görülen Azalma:** Mesleki ve teknik eğitim alanında ülkemizde son yıllarda öğretmen ve okul sayılarında ciddi artışlar yaşanırken paradoksal bir şekilde öğrenci sayılarında düşüşler gözlenmektedir. Bu durum, mesleki eğitime yönelik öğrenci talebinin düştüğünü, dolayısıyla mesleki ve teknik okullara olan ilginin azaldığını göstermektedir. Tabii bunun değişik sebepleri bulunmaktadır. Fakat görünen en önemli sebebi, meslek liselerinden üniversiteye geçiş umudunun azalmasıdır. Bu bağlamda, mesleki ve teknik eğitime yönelik talebi artırmanın en önemli yollarından biri de, öğrencilerin üniversiteye giriş umutlarını yeniden artırmaktır. (Harun YILDIZ, Mayıs 2008, s. 19,20)

c) **Eğitimde Fırsat ve İmkan Eşitsizliği:** Her şeyden önce meslek lisesi mezunlarının, üniversiteye geçiş aşamasında mühendislik alanında katsayı kısıtlaması ile karşılaşmaları, ciddi sorunları ortaya çıkarmaktadır. Bu süreçte kendi alanlarının

devamı niteliğindeki mühendislik bölümlerine bile gidebilmeleri imkansız hale gelmektedir.

Yine bu çerçevede ortaya çıkan bir diğer problem, meslek lisesi mezunlarının üniversiteye girişte karşılaştıkları bu durumun aşılması amacıyla açık öğretim lisesinden ikinci bir diploma almak istediklerinde yaşanmaktadır. Zira burada da meslek lisesi mezunlarının önleri kapalıdır. Buna karşılık genel lise mezunları, isterlerse açık öğretim meslek lisesine kaydolarak istediği meslek alanından ikinci bir diploma alabilmektedir. (Harun YILDIZ, Mayıs 2008, s. 20)

Mesleki ve teknik eğitimde karşılaşılan problemlere çözümler getirilmelidir. Bu problemlerin başlıcaları ve öneriler:

a) **İstihdam - İhtisaslaşma - İşbirliği:** Günümüze geldiğimizde mesleki ve teknik eğitimin önünde duran problemlerin başında nitelikli eğitim almamış mezunlar, bunun yanında talep bazında iş piyasası ve iş verenlerin mesleki beceri yönünden yeterli görmemesi nedeniyle temel mesleki eğitimi almış gençlerin yarattığı istihdam eksikliği gelmektedir. Bu problemin önüne indiğimizde, işveren ve iş piyasasının hazır yetişmiş kalifiye elemanı herhangi bir katkıya tabi kalmadan istemesi, çevresel mesleki okul- işletme diyalogu eksikliğinin yaşanmasında yatmaktadır. İş başında eğitim ya da staj çalışmalarında özellikle ülkemiz coğrafyasındaki okulların bulunduğu yerleşim birimlerinde, sanayi kuruluşlarının yeterli olmaması aynı alan / bölüm mezunu gençlerin beceri gelişimleri arasında belirgin farkların olmasını sağlamaktadır. Sanaysiz ve işletmesiz mesleki eğitim olmayacağı, arz talep dengesine göre mesleki ve teknik eğitim okullarındaki alan / dalların düzenlenmesi esas alınmalıdır. Temelde devletin planlama görevini yürütürken aynı il ve belediye hizmet sınırlarında yer alan mesleki ve teknik eğitimin okullarda farklı meslek alanlarında eğitim yapılaşması yoluna gidilmelidir. Böylece hem kaynak kullanımı, hem de ihtisaslaşma yolunda merhale kat edebilecektir. (MEB, 2005)

b) **Mesleki Eğitimin Özendirilmesi - Veli İlgisi :** Özellikle az gelişmiş yerleşimlerde veli okul ilgisi ve bilinci yeterince sağlanamaması nedeniyle gelişmiş yörelere nazaran hemen her konuda niteliğe yönelik dezavantajlar yaşanmaktadır. Bu amaçla bilinçlendirmeye yönelik özendirme çalışmalarına kaynak ayrılmalıdır. (MEB, 2005)

c) **Öğretim Sistemine Ait Düzenlemeler** : Ortaöğretim düzeyinde eğitim almak isteyen bireyler, mevcut dört yıllık sistemde 9. Sınıfı ortak aynı müfredata bağlı olarak tamamlamakta ve 10. sınıfta alanlara yöneltme çalışması gerçekleştirilmektedir. Ancak 9. Sınıf sonunda başarısız olan sınıf tekrarı yapmakta ya da örgün eğitimden uzaklaşmaktadır. Yine aynı şekilde diğer üst sınıflarda başarısız olan öğrenciler de, sınıf tekrarı yapmakta ya da eğitimden uzaklaşmaktadır. Bu hem kaynak ve insan gücü israfına neden olmakta hem de eğitimin amacına ulaşmasını engellemektedir. Bu problemin çözümü için; mesleki eğitimin diğer ayağı olan mesleki eğitim merkezi sistemi, örgün mesleki ortaöğretim sistemine dahil edilebilir. 3308 sayılı Mesleki ve Teknik Eğitim Kanunu, uygulamasını ülkemize uyarladığımız Almanya - İsviçre modelinde olduğu gibi ikili sistem uygulanabilir. Mesleki ve teknik eğitimdeki diğer öğrencilere göre daha az başarısız olmuş bireyler, oluşturulacak ikinci seçeneğe yönlendirilir ve pratik beceri uygulamasının yoğun olduğu, teorik ağırlığının azaltıldığı daha çok mesleki eğitime önem verilen bir programla mezun edilerek diploma sahibi olması sağlanabilir. Böylece çıraklık eğitimin verildiği mesleki eğitim merkezleri daha az talep edilen durumdan kurtarılmış olacaktır. Ayrıca çıraklık sisteminde öğrencilerin kendilerini mahrum gördüğü etkenler ortadan kaldırılmış olur. Nasıl ki mesleki ve teknik eğitimin okullarımızda LGS sınavıyla öğrencilerin kabul edildiği ATP programları; not ortalamasına göre öğrencilerin kabul edildiği AMP programları var ise akademik başarısı daha az öğrencilerin öğrenim görebileceği "Mesleki Eğitim Okulu" programları olabilir. Böylece insan kaynaklarımızdan da daha üst nitelikte yararlanarak meslek sahibi olabilmelerinin yolu açılabilir.

Mesleki ve teknik eğitimin öneminin hemen her kesimce kabullenildiği ve çözüm önerilerinin geleceğimizin sahibi gençlerimize en uygun şartlarda ve nitelikte sağlanması amacıyla arayışların devam ettiği bir gerçektir. Bu meselenin sağlık ve güvenlik hizmetlerinden toplumsal yaşama ait yaşayan bütün sosyal problemleri etkilediği taraflarca kabul görmektedir. Bu nedenle yaşanan sıkıntıların ya da aksaklıkların hepimizi ilgilendirdiği unutulmamalıdır.(MEB, 2005)

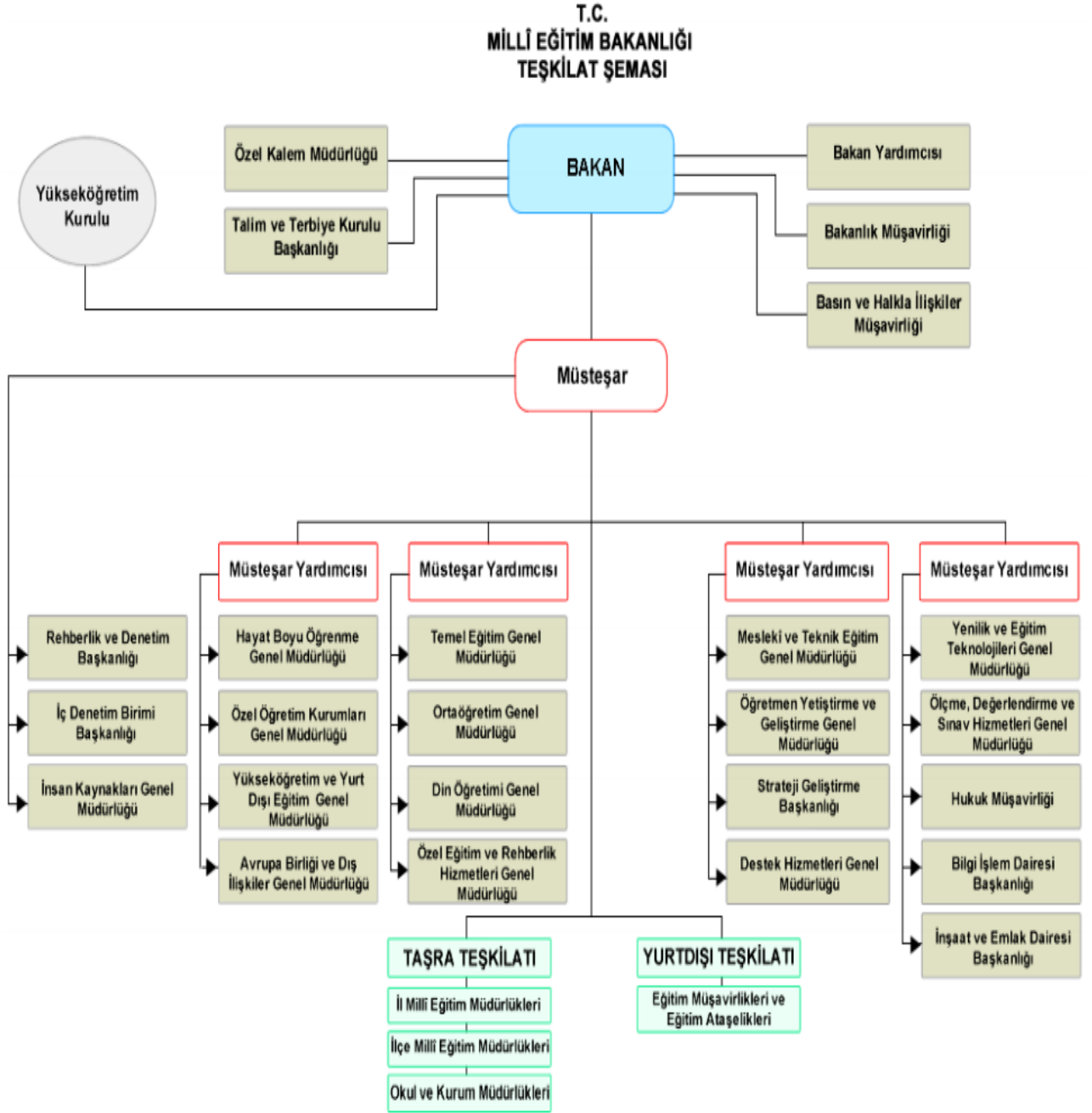
1.7.3. Mesleki ve Teknik Eğitim Hakkında Genel Bilgiler

Ülkemizde lise döneminden itibaren gençlerimize meslek bilgisini aşlamak amacı ile kurulan meslek liselerinde birçok öğrenci okuyor veya gelecekte okumak

istiyor. Mesleki ve teknik eğitim öğrencileri 10. Sınıfa geçerken, Anadolu Meslek Liseleri ise lise tercihi sırasında eğitim almak istedikleri meslekleri seçiyorlar ve her ikisi de 10. Sınıfa geçince mesleki eğitim almaya başlıyorlar. Bu noktada gelecek adına erken yaşta mesleklerine karar vermek ve eğitimini 10. sınıftan itibaren almaları oldukça güzel bir olaydır. Ayrıca birçok meslek lisesi amacına yönelik olarak meslek eğitimi noktasında oldukça kaliteli işler çıkartabiliyor. Bu sebeple meslek liselerinin en büyük avantajı erken yaşta öğrenciye mesleki eğitim vermesidir. Meslek lisesinde yer alan her bölümün hemen hemen tehlikeli durumları olabileceği için öğretmenler tarafından ilk olarak öğrencilere iş ahlakı ve güvenliği öğretilmesi amaçlanır. Bu sebeple erken yaşta iş hayatı ile ilgili bilgileri almak öğrenciler için son derece faydalı olabilir. Anadolu Meslek Lisesinde okuyorsanız son sene haftada 3 gün, Anadolu Teknik Lisesinde okuyorsanız ise yazları 1 ay süreyle fabrikalarda veya iş yerlerinde mesleğiniz ile ilgili staj yapılır. Yine diğer maddelerde saydığımız üzere mesleğiniz ile ilgili bilgi edinmek ve tecrübe kazanmak adına stajlar oldukça önemlidir.

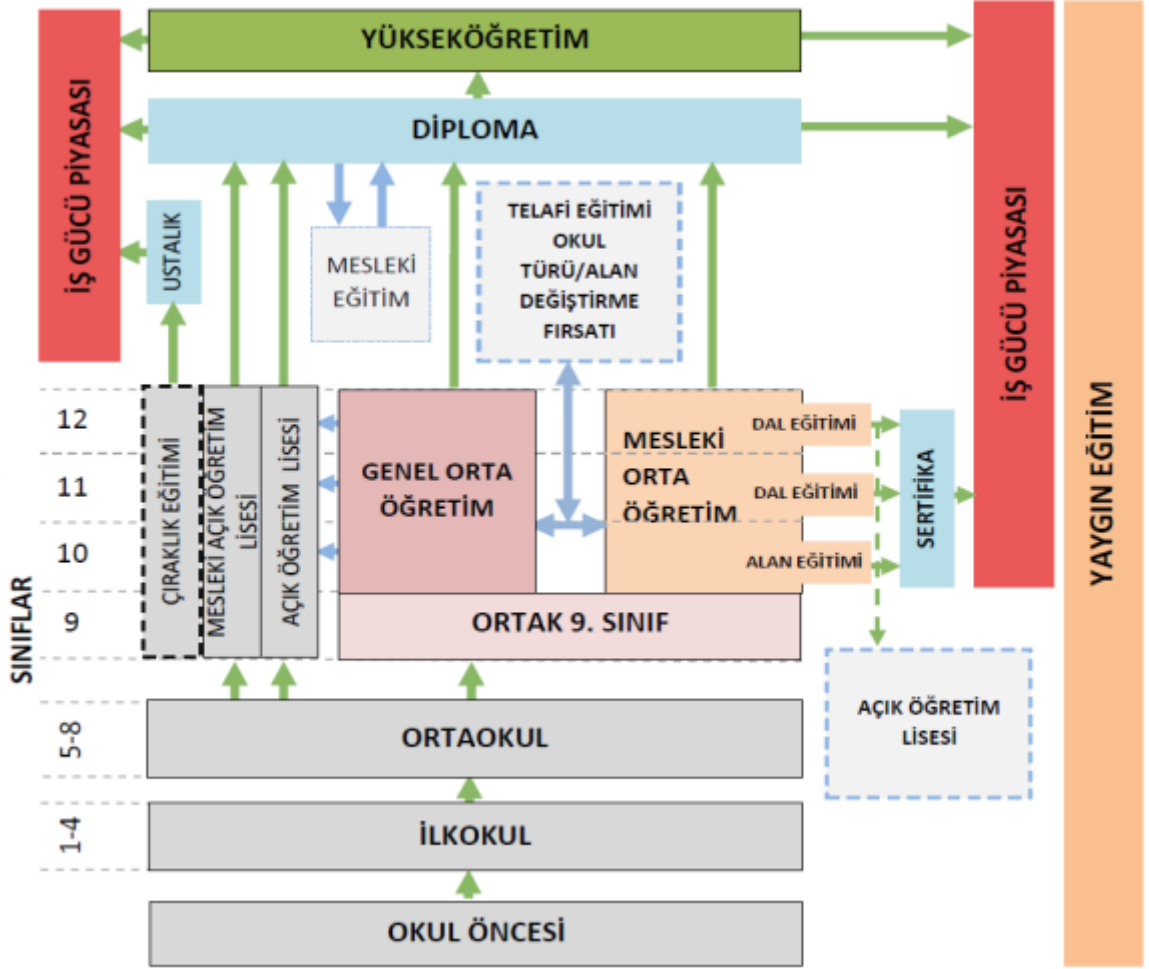
Meslek liselerinden mezun olanlar, yükseköğretim kurumlarına girebilmek için Temel Yeterlilik Sınavına (TYT) katılma hakkına sahiptirler. Yine mühendislik fakültesi ve diğer fakülteleri düşünen öğrencilerimiz Alan Yeterlilik Sınavına (AYT) girebilmektedirler. Ayrıca 4702 sayılı Kanun ile, herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir. Mezun öğrencilerimize İşyeri açma belgesi de verilmektedir. Mezun olan öğrenciler özel ve kamu sektöründe çalışabildikleri gibi kendi işyerlerini kurabilirler veya yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler.

Şekil 1.Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat Şeması

<https://www.turkiyeegitim.com/mebin-yeni-teskilat-yapisi-gorev-ve-yetkiler-96301h.htm>

Şekil 2. Türk Eğitim Sisteminin Kademelendirilmesi

Kaynak: http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar

1.7.4. Mesleki ve Teknik Liselerin Sayısal Verileri (2019 - 2020)

Aşağıda ülkemizde faaliyet gösteren devlete bağlı resmi okulların, özel okulların ve mesleki açıköğretim liselerinin; mesleki ve teknik öğretim genel müdürlüğüne bağlı okul türlerinin 2019 - 2020 eğitim ve öğretim yılına ait toplam öğrenci sayıları, öğretmen sayıları ve derslik sayıları birinci tabloda verilmiştir. İkinci tabloda yaygın eğitim kurumlarının toplam öğrenci, öğretmen ve derslik sayıları verilmiştir.

Tablo 1. Mesleki okul türlerinin öğrenci ve öğretmen sayıları (2019)

Okul Türleri	Okul /Kurum	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Toplamı	4640	1783391	1084926	708465	149147	75791	73356	76696
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim (Resmi)	4226	1511876	896979	614897	139869	72252	67617	67702
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim (Özel)	413	107228	69514	37714	9278	3539	5739	8994
Mesleki Açıköğretim Lisesi	1	174287	118453	55584	-	-	-	-
Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (Resmi)	3769	1485328	880043	605285	132993	69076	63917	64337
Çok Programlı Anadolu Lisesi	797	187614	100114	87500	17110	8375	8735	11083
Güzel Sanatlar Lisesi	82	15502	6329	9173	2439	1298	1141	837
Mesleki Eğitim Merkezi	323	92266	76870	15396	5014	3719	1295	2090
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2490	1172973	684523	488450	107098	54833	52265	49380
Spor Lisesi	77	16973	12207	4766	1332	851	481	847

Kaynak: <http://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64> (ET:08.10.2019)

Tablo 2. Mesleki okul türlerinin kursiyer ve öğretmen sayıları

Kurum Türü	Kurum	Kursiyer Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Genel Toplam	15679	10783964	5020504	5763460	83124	43047	40077	99113
Yaygın Eğitim (Resmi)	1427	8244635	3364360	4880275	15149	7439	7710	6987
Mesleki Eğitim Merkezi	-	183147	147380	35767	-	-	-	-
Kız Teknik Olgunlaşma Enstitüsü	24	9307	296	6011	501	65	436	96
Halk Eğitim Merkezi	992	7977448	3175351	4802097	8895	4038	4857	5355
Bilim ve Sanat Merkezi (Üstün ve Özel Yetenekler)	160	41257	19381	21876	2302	1248	1054	1331
Rehberlik Araştırma Merkezi	242	739572	457228	282344	3451	2088	1363	205
Meslek Kursları (3308 Sayılı Yasaya Göre)	-	36476	21952	14524	-	-	-	-
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	9	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: <http://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2019-2020/icerik/361>

1.7.5. Mesleki Eğitim ve Mesleki Yönlendirme

Meslek Eğitimi (ME) ya da gelişmiş ülkelerdeki kullanımıyla Kariyer ve Teknoloji Eğitimi (KTE) katılımcılara el becerisi veya pratik aktiviteler yoluyla kariyer kazandırmayı amaç edinen ve geleneksel olarak akademik olmayan temellere dayanan belli bir meslek, iş, ticaret ya da zanaat dalıyla alakalı olan eğitimidir. Katılımcılar belli bir teknik alanda uzmanlık sıfatını aldıklarında mesleki eğitim bazen teknoloji eğitimi olarak da adlandırılmaktadır. Günümüz küresel rekabet ortamında bilgi ve bilgi teknolojileri giderek önem kazanmakta, ülkeler her geçen gün hızla gelişen teknoloji ve küreselleşmenin de etkisiyle bilgi toplumu haline gelmektedir. (Korkmaz, M. 2015)

Genel anlamda "iş" ve "meslek" birbirlerinin yerine kullanılan iki terimdir. Mesleki eğitim, teorik ve kavramsal bilgiye dayanan ve üçüncü aşama eğitimi diyebileceğimiz bir eğitimidir.

Mesleki eğitim ülkelerin sanayileşme ve ekonomik kalkınmasında büyük öneme sahip olduğu için hem hükümetler hem de iş dünyasının sürekli gündeminde olmuş, dolayısıyla eğitimde tartışılan konularda ağırlığını sürekli korumuştur. Bu bağlamda ülkemizde de kamu kurum ve kuruluşları, iş dünyası, akademi ve düşünce kuruluşları tarafından çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiş ve kamuoyu ile paylaşılmıştır. (Aktaşlı & Tüzün, 2012) Günümüzde, işgücü piyasasındaki çeşitlenmenin ve ekonominin daha yüksek seviyede becerilere sahip insanlara olan talebinin artmasıyla birlikte, devletler ve iş piyasası meslek eğitime daha çok yatırım yapmaya ve finansman ayırmaya başladı. 20. yy. sonlarına kadar mesleki eğitimi daha çok oto tamirciliği ya da kaynakçı gibi belli alanlara odaklanmış durumdaydı. Durum böyle olunca meslek eğitimi kavramı toplumsal alt sınıfların tercih ettiği bir eğitim olarak algılanıyordu. Bunun yanında, meslek eğitimi 20. yy. boyunca değişik alanlarda da kendini gösterdi. Şu anda meslek eğitimi geleneksel zanaatların ve tarımsal endüstri diyebileceğimiz mesleklerin yanısıra, perakende satış, turizm, bilgi teknolojileri, cenaze hizmetleri, kozmetik gibi alanları da kapsamaktadır.

Gelişmiş ülkelerin kalkınmalarına baktığımızda, gelişmişliğin en önemli unsurların olarak bilim, teknoloji ve yetişmiş insan gücü olduğunu görüyoruz. Yetişmiş insan gücü gerek ekonomiye gerek bilimsel gelişime doğrudan katkısı olan önemli

kıstastır. Ülkeler, gelişimlerini sağlayabilmek ve gelişmişliğin devamı için uygun bir süreç içerisinde mesleki eğitime yatırım yapmak veya bu gücü diğer ülkelerden ithal etmek zorundadırlar. Yetişmiş insan gücü ithali pahalı olmakta, gerek ülke menfaatleri gerekse milli menfaatler açısından da olumsuz karşılanmaktadır. Ülke insanına yapılacak yatırım, en akılcı ve geri dönüşümü daimi olan bir yatırımdır. Bununla beraber geliştirilecek uygun eğitim politikaları ve pratik uygulamalarla bu yetişmiş insan gücünün gerek duyulan alanlarda da istihdamı ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Yetiştirilmiş fakat çeşitli sebeplerden dolayı etken olarak kullanılmayan bu güç için yapılan yatırımlar atıl olarak kalmakta, motivasyon düşmekte ve ülke ekonomisini de olumsuz etkilemektedir.

Mesleki eğitim, öncelikle iyi bir yönlendirmeye başlar. Bu yönlendirme dış faktörlerle beraber, kişinin daha doğrusu meslek adayının ilgi, istek, kabiliyet ve yeteneğiyle de doğru orantılı olmak zorundadır. Bireyin yaptığı işin onun ekonomik, sosyal ve psikolojik durumuna anlamlı etkileri bulunmaktadır. Bireyin ilgi ve yetenekleri ile işin gerektirdiği özellikleri arasındaki uyum, işe karşı motivasyonunda ve işteki başarısında da etkili olan faktördür. Meslek seçiminin isabetli olması bireyin kendi ilgi ve yetenekleri ile işin gerektirdiği nitelikleri tanınması ile mümkündür. Mesleki eğitimin istenilen düzeyde geliştirilmesi ve gelişmiş ülkelerin meslek normlarını yakalaması için meslek okullarına gidecek öğrencilerin bilinçli ve istekli seçim yapabilmeleri, ancak mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesiyle sağlanır.

Yönelme ve yönlendirmenin ne zaman başlayacağına bakacak olursak, aslında bu, aile içinde çocuğun gelişimiyle başlar dense de gerçekçi ve bilimsel bir yönelme ve yönlendirme, ilköğretim yıllarında olur. İlköğretim yılları, çocuğun kişilik gelişim açısından kritik bir dönemi oluşturur. Bu dönemde; güven gelişimi, kendini kabul, benlik tasarımı, içsel denetimin gelişmesi, sosyal sorumluluk ve duyarlılık gibi kişilik özellikleri kazanılmaktadır. Bunlar bireyin mesleki gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Çocukluk döneminde oluşan tutum ve algılar, değerler, eğitsel ve mesleki yaşama yön vermektedir.

Çocuk, ortaokulun son sınıfında genel, akademik veya mesleki eğitime yönelme tercihini yapma durumunda olacak ya da eğitime yönelme tercihini yapma durumunda

olacak ya da eğitime açık öğretim lisesinden devam edip çalışma yaşamına erken girmeyi tercih edecektir. Bu nedenle ortaokuldaki rehberlik hizmetleri çok önem taşır. Öğrenci bu devrede takip edilmeli ve rehberlik ve yönlendirme mutlaka etkili ve verimli bir şekilde yapılmalıdır.

Yönlendirmede amaç, yakın çevre ve ekonomik koşullar, değişen dünya ve gelişen teknolojiyi dikkate alarak, öğrencilerin, çevrenin imkanları çerçevesinde iş ve meslek alanlarını gözlemlemelerini sağlamak, çeşitli iş becerileri kazanmalarına imkan vermek olmalıdır. Ayrıca mevcut meslek programları hakkında onları bilgilendirmek ve de küçük çaplı deneyimler kazandırmaktır. (Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 12,13)

1.7.6. Meslek Okullarının Durumu ve İş Gücü Piyasasındaki Yeri

Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının etkinliği ve verimliliği, yetiştirdiği iş gücünün, iş gücü piyasasının talepleriyle nitelik ve nicelik yönünden uygunluğu ile orantılıdır. İş gücü piyasasının iş gücü talebi değişen dünya ile birlikte ekonomik ve teknolojik gelişmelere göre ivme kazanmaktadır. Bu bağlamda iş gücü piyasası, iş gücü talebinin sürekli ve düzenli olarak izlenmesi gerekmektedir. İş gücü piyasası teriminden yalnızca ülkemiz iş gücü piyasası olarak anlaşılmalıdır. İş gücü piyasası analizinde, ülkemizle beraber AB'deki ve dünya iş gücü piyasasındaki gelişmelerinde dikkate alınması gerekmektedir. Ülkemizde iş gücü arzı ve talebi arasında ciddi uyumsuzluk mevcuttur. Bunun nedeni olarak mesleki eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları, bu programlarla yetiştirilen teknik iş gücü ile iş gücü piyasasının ihtiyaçları arasında nitelik ve nicelik yönünden bir uyum sağlanmamasından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda dünyada hızla gelişen teknoloji, yeni mesleki uygulamaları da beraberinde getirmiştir. Bu süreçte uyum önemli bir problemdir. İşletmelerde verilen beceri eğitimi de belirtilen durumdan olumsuz yönde etkilenmekte ve bu hıza ayak uyduramamaktadır. Bu durumda uygulanan mesleki ve teknik eğitim programlarının yeniden tanımlanmasını ve gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Hangi mesleklerin hangi seviyede yeterlilik ve olgunluk gerektirdiği, eğitim ihtiyacının hangi eğitim kurumlarında etkili olarak karşılanabileceği belirlenmeli ve buna uygun eğitim stratejileri geliştirilmelidir.

Eğitimi sürdürülen mesleklerin, eğitim programlarının, eğitimcilerin ve ders materyallerinin, işletmelerdeki uygulamalarda iş gereklerine tam olarak uygun olmadığı belirtilmektedir. Eğitim araçlarının, oğretilen teknik ve teknolojilerinin genellikle eski olduğu da bilinmektedir. Mesleki eğitim veren okul mezunlarının iş gücü piyasasının talep ettiği niteliklere tam anlamıyla sahip değilken; bir yanda işletmelerde mesleki ara eleman açığı, diğer yanda mezunların işsizliği ya da başka alanlarda çalışmaları söz konusudur.

Küresel pazarda rekabet eden ülke ekonomilerinin nitelikli iş gücü bakımından durumları incelenerek yapılan sıralamada, Türkiye'nin 60 ülke arasında 37. sırada olduğu anlaşılmaktadır. Meslek lisesi mezunları, genellikle işletmelerde iş gereği olan deneyim ve birikimi sergileyemediklerinden veya isteksiz çalışma tutumlarından dolayı tercih edilmemekte, yerlerine işletme sahipleri daha düşük ücretle deneyimsiz elemanlar olarak işyerinde oğrenme yöntemini benimsemektedirler. Bu uygulamalar, kısa dönemde fayda getirirken uzun vadede ülke ekonomisine çok büyük problemleri beraberinde taşımaktadır. Sonuçta, lke sanayisi uluslararası rekabette nitelik sahibi ara insan gücünden yoksun kalırken, gençler mesleksiz, meslek liseliler olarak işsiz kalmaktadırlar. Türkiye, genç işsiz sıralamasında dünya altıncısıdır. Bugün gençlerin dörtte birinden fazlası işsizdir ve bu oran sürekli artmakta birtakım sosyal problemleri kamılamaktadır. Temel mesleki eğitim, ortaöğretim (lise) kademesinde uygulanmaktadır. Otağretim ağı gençliği, AB lkelerinde ağırlıklı olarak temel mesleki eğitime yönlendirilmektedir. Türkiye'de de kalkınma planlarında ve 17. Milli eğitim şurasında alınan kararlarla ortaöğretim mesleki eğitimin ağırlıklı olarak yapılandırılması hedeflenmiştir. Türkiye'nin uzun dönemli hedefi, ortaöğretim oğrencilerinin yüzde 35'inin genel liselerde, yüzde 65'inin ise meslek liselerinde oğrenim görmesidir. Günümüz Türk ortaöğrenim sisteminde ise tam tersi bir durum söz konusudur.

Ortaöğretim kademesinde genel ve mesleki eğitim kurumlarına devam eden oğrenci yüzdelerinde AB lkeleri arasında anlamlı farklılıklar vardır. AB lkeleri ortalaması, ortaöğretim kademesinde genel eğitim kurumlarında oğrenim görenlerin yüzde 41'i, mesleki eğitim kurumlarında oğrenim görenlerin ise yüzde 59'luk bir ağırlığı olduğunu göstermektedir. AB lkelerinde ortaöğretim kademesinde, mesleki eğitimde ağırlıklı bir yapılandırma vardır.

Mesleki eğitime gelişmiş ülkeler nezdinde bakıldığında çıraklık eğitimi sistemiyle de yakın ilişkisi olan meslek eğitimi ortaöğretimde ve ortaöğretim sonrasında verilmektedir. Meslek eğitimi, daha sonra başlayacak olan öğrenciliğin temel standartlarının verilmesinde ve kısmen de ileriye dönük olarak akademik bilimsel eğitime kredi temini olarak algılanmaktadır. Ancak kendi başına ele alındığında meslek eğitimi çok nadiren yükseköğretimin bir parçası olarak görülmektedir. Ortaöğretim düzeyinde ya da kredi olarak alınan ya da bağımsız okullarda verilen meslek eğitimi, ortaöğretim sonrasında ise Teknoloji Enstitülerinde veya Meslek Yüksek Okullarında verilmektedir. (Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 13,14)

1.7.7. Çeşitli Ülkelerde Mesleki Eğitim

1.7.7.1. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri'nde meslek eğitimi bir eyaletten diğerine farklılık göstermektedir. Teknik ve meslek eğitiminin çoğunluğu Community College denen meslek yüksek okullarında verilmektedir. Bunun yanında birçok eyalette, devlet üniversiteleriyle eşit diyebileceğimiz bir kredilendirme sistemine sahip Institute of Technology bulunmaktadır.

Tarihsel olarak Junior High Schools ve High Schools türü okullar, ev ekonomisi, ahşap ve metal işleri, daktilo, ticaret, tasarım, oto tamirciliği gibi alanlarda kurslar düzenlenmekte ise de okullar, standart temelli eğitim reformu dolayısıyla daha çok akademik ağırlıklı programlara yer vermektedirler. School to Work denilen yapılandırıcı girişim, yoluyla akademik amaçlı öğrenim ile iş dünyasındaki bağlantıyı sağlamak için federal devlet ve eyaletlerce başlatılan girişimdir. Öğrenci bu süreçte bazen hiç bir ödeme yapılmadan çalışıp tecrübe kazanır ve akademik kredi elde eder.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, Kariyer ve Teknik Eğitim denilen yasa çerçevesinde federal düzeyde mesleki ve yetişkin eğitimi düzenlenmektedir. Bu çerçevede Mesleki ve Yetişkin Eğitim Bakanlığı bünyesinde Mesleki ve Yetişkin Eğitimi denilen bir birim, bu işleri organize ve gerekli gördüğü programları finanse etmekte görevlidir. (Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 15)

1.7.7.2. Avustralya

Avustralya'da meslek eğitimi genellikle ortaöğretim eğitiminden sonra meslek öğretimi ve eğitim sistemi denilen bir sistem ile Kayıtlı Eğitim Kuruluşları (RTO) tarafından verilmektedir. Bu eğitim kuruluşlarınca öğrencilere sağlanmış olan diploma ya da sertifika belgeleri ülkenin sanayi kuruluşları ya da diğer eğitim kurumları tarafından kabul edilmektedir. Kayıtlı Eğitim Kuruluşu, federal devlete ya da eyalet yönetimine bağlı olabildiği gibi özel de olabilmektedir. Avustralya'da faaliyet gösteren tüm kayıtlı eğitim kurumları ve vermiş oldukları mesleki eğitim alanları Ulusal Eğitim Bilgi Hizmetleri (NTIS) denilen bir sistemde kayıtlıdır.

Kayıtlı Eğitim Kuruluşu olabilmek için Avustralya Devleti'nin belirlediği asgari şartları taşımak gerekmektedir. 2001 yılında belirlenen bu şartlar, belli bir alışkanlık sağlamak ve denetleme sürecinde standartlaşmayı ölçmek için artık geleneksel "kanıt gösterme ve süreç temelli model" den sonuca gitmek zor olduğundan bazı maddeleri yürürlükten kaldırarak yaklaşık 20 olan temel standardı üçe indirdi. Bu uygulama "sonuç alma temelli modele" kaymaktadır. Bir gönüllü denetleme süreci diyebileceğimiz "mükemmellik kriterleri"denilen sistemde şu anda geliştirilme aşamasındadır. Bu şekilde elde edilen belge ile ilgili kuruluş kendisini kaliteye odaklı mükemmel eğitim veren eğitim kurumu olarak piyasada pazarlayabilecektir.

Avustralya'da eğitim paketi sisteminin önemli bir özelliği de mesleki eğitimin gerekli şartlarının, bu eğitimi verenlerin devlet tarafından değil de endüstri tarafından tanımlanmış olmasıdır. Eğitim paketi, Endüstri Beceri Kurulları denilen ve bu alandaki gerekli olan liyakat şartlarını belirleyen ve değerlendiren on kuruldun birine aittir.

Bunlardan başka Avustralya'da federal düzeyde, eyalet düzeyinde ya da bölgesel düzeydeki bakanların mülkiyetinde olan Milli Mesleki Eğitim Araştırma Merkezi (NCVER) kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu niteliğindedir. Bu kuruluş, mesleki eğitim konusunda kaynak toplamak, bunların analizini ve değerlendirmesini yapmak ve ilgili kuruluşlara aktarmakla görevlidir.

Yaş grubu olarak en fazla meslek eğitiminden en fazla 15 - 19 yaş grubu yararlanmaktadır ki bu da lise eğitimi devresine denk gelmektedir. Yine orta ve üst yaş grubu diyebileceğimiz kimseler arasında da mesleki eğitime büyük ilgi vardır.

AB üyesi ülkeler incelendiğinde meslek eğitiminde farklı uygulamalar bulunmaktadır. AB, geliştirdiği veya üye ülkelerin uygulanması için belirlediği meslek eğitimi standartlarında, herkes için uygun ve yeterli meslek eğitimi sağlayacak koşulların hazırlanması öngörülmüştür. Tüm sektörlerde ihtiyaç duyulan iş gücünün yetiştirilmesi için imkanlar oluşturulmasını ve yeni teknolojilere uygun beceriler edinilmesinin sağlanmasını ve bu alanda üye devletlerle iş birliği yapılmasını şart koşmaktadır. Görüldüğü gibi burada öne çıkan, devletin meslek eğitimi için sağlayacağı koşullar yanında, bunu tüm sektörlerdeki ilgili iş gücü ihtiyacı ile de ilişkilendirmektedir. Bu bağlamda, AB ülkelerindeki uygulamalardan bazı örnekler:(Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 15 - 17)

1.7.7.3. Finlandiya

Finlandiya'da meslek eğitimi, ortaöğretim içinde değerlendirilmektedir. Dokuz yıllık çok amaçlı, kapsamlı bir eğitimin ardından öğrenciler ya ortaöğretim sonrasında üniversiteye hazırlık niteliğindeki Lukio'ya veya mesleki eğitim okuluna gitmektedir. Her iki ortaöğretim şekli de üç yıl sürmektedir. Bunlardan birincisi üniversiteye, ikincisi de Finlandiya meslek yüksek okullarına (politeknik) hazırlık niteliği taşımaktadır. Belli alanlarda, mesela Polis Okulu Hava Trafik Kontrolörlüğü gibi mesleki eğitim okulları ve üniversiteye hazırlık niteliği taşıyan okulları da bitirmeyi bu okullara girme şartı olarak getirmektedir. Bu uygulama, öğrencilerin ortaöğretimi iki kez okumalarına sebep olmaktadır. Finlandiya'daki meslek okullarında eğitim ücretsizdir. Ayrıca düşük gelirli ailelerin çocuklarına burs imkanları da sunulmaktadır. Müfredat mesleki ağırlıklıdır ve müfredatın akademik kısmı verilen kursun niteliklerine göre ayarlanabilmektedir. Meslek okulları genellikle belediyelere bağlı olarak idare edilmektedir. Ortaöğretimi bitiren bir kimse ya da meslek yüksek okuluna ya da üniversitelere gidebilme imkanına sahiptir. Fakat meslek okulları iş ağırlıklı okullar oldukları için bu okullardan mezun olanlar üniversitelerin giriş sınavlarında zorlanmaktadırlar.(Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 17)

1.7.7.4. Almanca Konuşulan ÜlkelerdeAlmanya'da Mesleki Eğitim

Mesleki Eğitim; Avusturya, Almanya, Litvanya ve İsveç gibi almanca konuşulan ülkelerde eğitimin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Mesela Almanya'da 1969

yılında çıkarılan bir yasa mesleki eğitim sistemini düzenleyip tek bir çatı altında birleştirmekte ve devletin, sendikaların, sivil toplum örgütlerinin, sanayi ve ticaret odalarının sorumluluklarını paylaşmaktadır. Bu sistem Almanya'da oldukça revaçtadır. 2001 yılında 22 yaşın altında kalan genç nüfusun üçte ikisi çıraklık okulunda eğitim almaya başladı ve bunların %78'i okullarını başarıyla tamamladılar. Bu, Almanya'da 22 yaş altında kalan genç nüfusun yaklaşık %51'inin bir çıraklık programını tamamladığı anlamına gelmektedir. 2003 yılından beri her üç şirketten birisi çıraklık eğitimi imkanı sunmaktadır. 2004 yılında Almanya'da hükümet sendikalarla ortak yürüttüğü çalışma sonucunda çok küçük şirketler hariç tüm şirketlerin çıraklık sistemiyle çalışmasını zorunlu kılan bir yasa çıkarma sözü vermiştir. Almanya bu yönüyle teorik ve uygulamalı eğitim programlarının birleştirildiği ikili bir eğitim sistemine sahiptir. İşletmede verilen uygulama ve bir meslek okulunda alınan teorik eğitim sayesinde eğitim ve istihdam arasında bir bağ kurulmuştur. Bu alanda eğitimini devam ettirecek olanların istihdamı kolaylıkla sağlanabilmektedir. Bu alanda eğitimi tamamlayanlar, yüksek teknik okulları veya üniversitelere yönlendirilmektedirler. Almanya'da vasıflı işçi statüsünde olanların %90'ı bir meslek diplomasına ya da sertifikasına sahiptir. (Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 17)

1.7.7.5. Fransa

Fransız eğitim sisteminde, genel ve teknik eğitim aynı yapı içerisinde ele alınmaktadır. Ortaokul eğitiminin ilk iki yılının bitiminden sonra genel eğitime ya da teknik ve mesleki eğitimlerinin devamını, genel eğitimlerini sürdürerek lise diplomasını almak ve yüksek öğrenime geçmek seçenekleri izler. Lise eğitiminde bunların dışında kalanlar ise iki yıllık mesleki eğitim görerek, temel mesleki eğitim sertifikası veya çıraklık mesleki eğitim sertifikası almaktadırlar. Diğer seçenekleri de içeren bu sistemde dikkate değer unsur, alınan diploma veya sertifikaların mezunlara bir yeterlilik sağladığının kanıtlanmasından başka büro açmak, endüstride istihdam edilmek için aranan bir belge olmasıdır. (Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 17,18)

1.7.7.6. İngiltere

İngiltere'de ortaöğretimde İleri Eğitim Kolejleri mesleki eğitim sunmaktadır. Üçüncü Kademe Kolejleri ise mesleki ve genel eğitimin bir arada olduğu kurumlardır. Burada öğrencilerin niteliklerine göre düzenlemeler yapılmakta ve İleri Seviyede Genel Eğitim Sertifikası, Genel Ulusal Mesleki Nitelikler ve Ulusal Mesleki Nitelikler gibi sertifikalar verilerek adaylardan özel meslekler için bazı zorunlu yeteneklerin gösterilmesi istenmektedir. Türkiye'de bulunmayan bu sertifika programları için yapılan değerlendirmelerin neticesinde elde edilen yeterlilikler ve belgeler istihdamda aranan ölçütler olarak değerlendirilmektedir.(Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 18)

1.7.7.7. İspanya

Meslek eğitimi, kısa süreli ve uzun süreli olarak belirlenmiştir. Kısa süreli meslek eğitiminde genel ortaöğretime devam etmeyen öğrenciler eğitilmekte ve bu eğitimi iki yılda tamamlayarak teknik asistan diploması almaktadırlar. Uzun süreli eğitimde ise belli bir alanda uzmanlık için eğitim sağlanmaktadır. Bu eğitim, kısa süreli eğitime ek olarak üç yıl sonunda tamamlanarak uzman teknisyen ünvanı verilmektedir. Burada mesleki eğitimin amaçlarından birisi uzmanlık derecesinde eğitim almış insan gücünün oluşturulması olarak ifade edilmektedir.(Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 18)

1.7.7.8. Yunanistan

Yunanistan'da mesleki eğitimi seçen öğrencilerin sayısı az olmasına karşın, ilgili düzenlemeler sosyal tarafların ulusal mesleki eğitim politikası, danışmanlık konseylerine ve mesleki eğitime ilişkin araştırma faaliyetlerine katılmalarını sağlamaktadır. Bu düzenlemeler sertifikalandırma komitelerine de katılarak, ilgili taraflar arasında uyum sağlamaktadırlar.(Habibe ÖÇAL, Mayıs 2008, s. 18)

1.7.7.9. Japonya

Japonya' da mesleki ve teknik eğitim sistemi 1894 yılında başlar. 1899 yılından bu yana altı yıllık temel eğitimden sonra başlayan okullarda birçok alanda mesleki eğitime başlanmıştır. İkinci dünya savaşından sonra büyük bir hızla çalışmalar yapan bu

ülkeyüksek nitelikli insan gücü oluşturmuştur. Savaşa katılmayan üstün nitelikli insan gücüyle mesleki ve teknik alanda hızlı bir ilerleme yapmışlardır. 1958 yılında ortaokul düzeyinde verilen mesleki ve teknik eğitimin amaçları şunlardır:

a) Uygulamaya yönelik modern teknolojiyi kullanarak yaratıcı ve üretken deneyimler kazandırmak amacıyla öğrencilerin temel öğrenmesini güçlendirmek.

b) Yapararak ve yaşayarak öğrenme amacıyla öğrencilerin yaratıcılık ve akılcılık düşüncesiyle sorun çözme becerilerini geliştirmek.

c) Makine kullanımına dayalı olarak öğrencilerin teknolojiyi geliştirme ve yaşama faydalı çalışmalar yapmak.

Ulusal Eğitim Bakanlığı (Mombusko) ortaokul mezunlarına yönelik üç yıllık lise dönemini kapsayan toplam beş yıllık meslek yüksek okullarını kurmuştur ve üç yıllık teknik öğretmen okulları açılmıştır. Mesleki ve teknik eğitime dayalı kursların yanında iş deneyimi edindirmeye yönelik temel kurslar da düzenlenmektedir. Ortaokullarda bilgisayar eğitimi verilmeye başlanmaktadır. Bilgi teknolojileri tüm öğrenciler için istisnasız geçerli olmaktadır. Teknik öğretmenler mühendislik fakültelerinde ya da ulusal üniversitelerde yetiştirilmektedir. Japonya'da mesleki ve teknik eğitim, Eğitim ve Çalışma Bakanlıklarının kontrolünde özel ve kamu işletmelerinin de doğrudan sorumluluk ve aktif görev almasını sağlayan sistemiyle iş hayatının gereksinim duyduğu yüksek nitelikte insan gücünü yetiştirmeyi büyük bir oranda başarmış durumdadır. (TİSK, 1997: 95)

1.7.7.10. İsveç

9 yıllık zorunlu eğitim ile sistemde ek olarak, hem bilinen genel eğitimin hem de meslekî eğitimin verildiği yüksek okul ve gönüllü gramer okulu bulunmaktadır. İsveç'te ilkokulu bitiren çocukların ortalama %90'nı bir gramer (dil) okuluna gitmektedirler. İsveç'te meslekî eğitime önemli bir kaynak aktarılmaktadır. İsveç eğitim sisteminde sürekli yenilikler yapılmaktadır. İş konumundaki eğitim özeldir. Ama çoğu firma devletten bu amaçla büyük miktarlarda finansman desteği almaktadır. Bunu meslekî eğitimde ve bunların ölçülerini geliştirmekte kullanmaktadır. Çalışma yaşamı fonu(WLF), meslekî eğitim finansmanını destekleyecek bu desteğin başarılı olup olmadığını değerlendirecek firmalar bulmaktadır. İş piyasası meslek eğitimini

desteklemektedir. Ayrıca meslekî okullarda yetiştirdikleri öğrenciler bu piyasanın ihtiyaçlarını düşünerek hazırlamaktadırlar.

İsveç eğitim politikasının temel prensibi, tüm vatandaşlara devlet okul sisteminde eş kalitede eğitim erişimi hakkı vermektir. Bu nedenle açık ve esnek bir sistem olan orta öğretimden (genel yada meslekî ayrımı yapılmaksızın) yüksek öğretime giriş hakkı herkese verilmiştir.

Belirlenmiş ana konularda lise (Upper secondary school) eğitimini geçerli notlarla tamamlamış olan herkes üniversiteye girmek için temel şartları yerine getirmiş sayılmaktadır. Yetişkinlerin üniversite eğitimine girmelerinin iki yolu vardır; ya geçerli lise derecesine, yada en az 24 yaşında ve 4 yıllık iş hayatı deneyimlerine sahip olmaları gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle lise öğretiminin kazandırdıkları ile 4 yıllık iş deneyimi ve 24 yaşına ulaşan bir kişinin kazandığı bilgi, beceri ve olgunluğun eşdeğer olduğu kabul edilmektedir. Şüphesiz bu yaklaşım bireye ve topluma çok şey kazandırmaktadır.

Yukarıdaki ülkelerin meslek eğitimi ve meslek edindirme ölçütlerini değerlendirdiğimizde, ülkemizde mesleki eğitim ve meslek edindirme sürecinde aksaklıklar ve yetersizlikler görülmektedir. Bu durumda acil olarak gerek eğitim politikamızın gerekse sivil toplum kuruluşlarımızın yeniden yapılandırılmaları ve gelişmiş ülkelerdeki eğitim süreçleriyle paralellik arz etmeleri gerekmektedir.(CEDEFOP, 1991, s. 19-20).

1.7.8. Seçilmiş Ülkelerde Kayıt Olma Yaşları ve Kayıt Oranları

Tablo 3 Diğer ülkelerde ortaöğretime kayıt şartları ve oranları

Ülkeler	Genel Programlar		Mesleki ve Teknik Programlar	
	Yaş	Kayıt Olma %'si	Yaş	Kayıt Olma %'si
Japonya	15	73	15	28
Macaristan	15	26	15	62
Tayland	16	26	15	23

Yunanistan	15	73	15	21
Avusturya	15	27	16	70
Çek Cumhuriyeti	15	15	16	84
İngiltere	14	98	16	44
Kore	16	55	16	40
Malezya	15	61	16	8
Paraguay	17	25	16	3
Polonya	15	29	16	62
Şili	16	40	16	32
Arjantin	15	37	17	19
Danimarka	18	49	17	25
Endonezya	17	18	17	11
Finlandiya	16	56	17	36
Fransa	16	45	17	48
İspanya	15	46	17	20
İsveç	16	68	17	65
Meksika	16	25	17	4
Norveç	18	48	17	50
Portekiz	17	42	17	19
Rusya	15	49	17	22
Ürdün	16	45	17	12
Yeni Zelandada	16	81	17	16
Almanya	17	25	18	55
Avustralya	16	64	18	19
Hollanda	16	33	18	48
İrlanda	16	81	18	21
İsviçre	17	24	18	53
İzlanda	16	71	18	20
Lüksemburg	17	26	18	42
Uruguay	16	40	18	7

Kaynak : Eğitim Enternasyonalı, El, Mart 2000 (Eğitim Sen Komisyonu (2004))

1.7.9. Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitimin Genel Olarak Karşılaştırılması

Mesleki eğitim yapan ülkelerin eğitim sistemi birçok değişkene (nüfus, endüstri, gelenekler, devlet yapısı v.b.) bağlı olarak değişmektedir. Bu sistemleri genel olarak üç ayrı grupta incelemek mümkündür.

- 1) Çıracılık sistemini esas alan ülkeler,
- 2) Okul sistemini esas alan ülkeler,
- 3) Hem okul ve hem de çıracılık sistemini benimseyen ülkeler.

Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitimde Gözlemlenen Ortak Özellikler :

- 1) Bütün ülkelerde ortak genel eğitimin 8-9 yıl ve ortaöğretimin bunun üzerine ve herkese açık olarak kurulması yönünde bir yönelme vardır. Eğitim sistemine bağlı olarak yatay ve dikey geçişler görülmektedir.

- 2) Ortaöğretimde geleneksel, mesleki ve genel eğitim ayırımı yerine çok amaçlı okullar hızla gelişmektedir. Çok programlı liseler geleceğin okulu olarak görülmektedir.
- 3) Zorunlu eğitimden sonra tam zamanlı meslek okullarının kurulması birçok ülkede hızlanmış bulunmaktadır.
- 4) Ortaöğretimin birinci devresi ilköğretimle birleşerek bir bütünlük sağlanırken, orta öğretimin ikinci devresi de meslek yüksek okulları ile bütünleşmektedir. Birçok ülkede teknisyenlik eğitimi yarı zamanlı kurslarla veya açık öğretimle de yapılmaktadır.
- 5) Teknik programları bitiren gençlerin yüksek öğretime gitme olanakları hızla artmaktadır. Üniversiteler klasik orta öğretim diploması aramamaktadırlar.
- 6) Eğitim ile iş hayatı arasında gittikçe genişleyen ve gelişen bir işbirliği vardır.

Mesleki ve teknik eğitim sistemleri incelenen ülkeler dikkate alındığında bazı genellemeler yapmak mümkün olmaktadır. Bütün ülkelerde mesleki ve teknik eğitim en az sekiz yıllık zorunlu eğitime dayalı olarak geliştirilmiştir. Meslekler hakkında bilgi verme, meslek alanlarını tanıtıcı çalışmalar yapma ve öğrencinin meslek seçmesine yardım etme eğitimin kapsamı içindedir.

Mesleki ve teknik eğitim kurumları ile iş hayatı arasında gençlerin eğitimine katkılarda bulunacak biçimde program ve yönetsel işbirliği mevcuttur. Mesleki standartlar, elemanlarda aranacak yeterlilikler, öğretmenlerin özellikleri ve benzeri birçok noktada okul-iş hayatı ortak sorumluluklar almaktadır. (MEGEP BÜLTENİ-2 (Nisan 2004), MEB Yay. Ankara.)

1.7.10. Yasal Düzenlemeler

1.7.10.1. 2089 Sayılı Kanun

1977 tarihinde 2089 sayılı Çırak, Kalfa, Ustalık Kanunu Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 2089 sayılı Kanununun 1. Maddesinde 507 sayılı Esnaf ve Sanatkar Kanunu'na tabi işyerleri ve 5590 Sayılı Kanuna göre kurulmuş olan meslek kuruluşlarına kayıtlı işyerlerinde çalıştırılan çırak, kalfa ve ustalara uygulanması hükmüne bağlanmıştır. Ancak kanundan elde edilmesi düşünülen fayda yani kanunun amacı belirtilmemiştir. 2089 sayılı kanunun en önemli zaafı, bir eğitim faaliyeti olarak kabul

edilen ıraklık faaliyetinin finansmanının düşnlmeyişidir (Akkutay, 1991). Finansal açıdan yeterince desteklenemeyen ıraklık eğitiminden istenilen başarının elde edilememesi, nitelikli insan gücü sıkıntısının süregelmesini sağlamıştır. Bu kanunda çırakların sosyal hakları da bulunmamaktadır. 2089 sayılı kanun 1986 yılında 3308 sayılı mesleki eğitim kanunu tarafından bertaraf edilmiştir.

1.7.10.2. 3308 Sayılı Kanun

3308 sayılı mesleki eğitim kanunu yaygın eğitim ve örgün eğitimi kapsayacak şekilde uygulanmıştır. 1986–1987 öğretim yılında; 3308 sayılı ıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun yürürlüğe girmiştir (Uysal, 2006, s. 28). Alkan (1998,s.98)'a göre mesleki ve teknik eğitim sistemi devlet programları çerçevesinde ülkenin ihtiyacı olan bilhassa işletmelerin ihtiyaç duyduğu ara eleman ihtiyacını karşılamak için nitelikli, tecrübeli ve teknik insan gücünü yetiştirme hedeflerini amaç edinmiştir ve kalkınma planlarını hedef ve ilkeleri doğrultusunda. Bu sistem ikili sistemi getirdi. Yani teorik eğitimin okulda, pratik eğitimin işletmelerde yapılmasını sağladı. Bu kanun ile çırak, kalfa, usta ve işletmelerde yapılan mesleki eğitime düzenlemeler getirilmiştir. Kanunun amaçlarını genel olarak özetlemek gerekirse :

- a) Temel eğitimden sonra eğitimine devam edemeyen öğrencilere veya çeşitli sebeplerden dolayı eğitimden ayrılan bireylere mesleki eğitim merkezlerinde veya mesleki açık öğretim okullarında mesleki eğitim vermek.
- b) Mesleki eğitim merkezlerine veya mesleki ve teknik eğitime devam etme imkanı bulamayan öğrencilerimize meslek kursları yoluyla istihdam sağlamak.
- c) Potansiyel insan gücünün performansını artırmak ve gelişen teknolojilere entegre etmek amacıyla geliştirme ve uyum kursları açmak.
- d) İş hayatının mesleki eğitimi planlarını, geliştirme ve değerlendirme süreçlerine katılımlarını sağlamak.
- e) Mesleki eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için yeni finansman kaynakları sağlamak.
- f) Araştırma ve geliştirme açısından mesleki ve teknik eğitimi sürekli desteklenip geliştirilmesine yardımcı olmak.

g) Mesleki ve teknik eğitimi öğrencilerinin beceri eğitimini, işletmelerde gerçek iş ortamında yapılmasına imkansağlamak.

Genel olarak bu kanunun amacı; çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları düzenlemektir. (Ulusoy, 2004)

1.7.10.3. 4702 Sayılı Kanun

3308 sayılı çıraklık ve mesleki eğitim kanununun 2001 yılında değiştirilerek 3308 sayılı mesleki eğitim kanunu olarak değiştirilmesidir. Yasanın getirdiği yenilikler:

a) Her ilde bir mesleki ve teknik eğitim bölgesi kurularak MEB ve YÖK ile işbirliği içerisinde olup var olan kaynakları kullanarak sürekli gelişen bilim ve teknolojiye ayak uydurarak ülkenin gereksinim duyduğu alanlarda nitelikli insan gücü yetiştirmek.

b) 3308 sayılı kanun kapsamında üretim ve hizmet sektöründe azami derecede verimi artırmak için işletme sahibi olacakların ve istihdam edeceklerin yapacağı işlere uygun mesleki eğitim alma zorunluluğu getirme.

c) İşletmelerde faaliyet gösteren işletme sahiplerinin ve çalışanların pozisyonlarına uygun belgelendirilmeleri amacıyla ve işlerine uygun mesleki eğitim almaları açısından mesleki ve teknik eğitim kurumlarına yönlendirilmelerini sağlamak.

d) Mesleki eğitim kurulunun bünyesinde bulunan uzman komisyonları tarafından çalışanların mesleki yeterliliklerini belirleme, bilgi ve becerilerini yeterli bulma belgesini verme, aksi durumlarda işletme sahiplerine ve personellerine uygulanacak programların seviyesini ve türünü rapor halinde mesleki eğitim kuruluna sunmaktır.

e) İllerde Türkiye İş Kurumlarına eğitimin ve istihdam durumlarının iyi seviyeye getirilmesi açısından hangi alanlarda, hangi tür ve seviyede eğitim verileceği, mevcut personellerin durumlarını, gereksinim halinde hangi kurumlarda eğitim verileceğini bildirmek.

f) Temel eğitimden mezun olmuş, ortaöğretimin herhangi bir kademesinden ayrılmış, ortaöğretimden mezun olmuş öğrencilerimize istihdam sağlamak amacıyla ilgilerine göre, yeteneklerine göre ve sektörün ihtiyaçlarına göre mesleki ve teknik eğitim

okullarında ve kurumlarında bölgeye göre kamu ve özel kurum ve kuruluşların olanaklarıyla meslek kurslarının düzenlenmesi.

g) Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının işletmelerle bütünlük sağlaması açısından işletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrenci sayısı on ve üzeriyse eğitim birimlerinin kurulmasını sağlamak. Aynı şekilde işletmeler stajyer öğrencilerinin yanında kendi bünyesinde bulunan her kademedeki personele de eğitim sağlayacaktır.

h) İşletmelerde stajyer öğrencilere ve diğer personellere yönelik mesleki eğitim kurallarını bilen ve uygulama tekniklerini yapabilen usta öğretici yetiştirmek amacıyla iş pedagojisi kursu açmak. İş pedagojisi kursları açmak için il milli eğitim müdürlüğü ile planlama yapılmalıdır.

ı) İşletmelerde çalışan çırak, kalfa, usta vb. şahısların mesleki bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını geliştirmek amacıyla yüz yüze eğitim olan mesleki açık öğretim liselerinde eğitim almalarını sağlamak.

j) Mesleki ve teknik okullarından ve iki yıllık yaygın mesleki ve teknik okullarından mezun olanlara işletmelerde süreli çalışma şartına bakılmaksızın direkt olarak ustalık sınavlarına girebilme hakkının verilmesi.

k) Mesleki ve teknik eğitim merkezlerinin (METEM) kurulmasını sağlayarak eğitimin maliyetini azaltarak, kaynak savurganlığını önlemek, diploma, sertifika, belge veren programlar uygulamak, çok program tek yönetim ilkesini getirmek.

l) Vakıflar tarafından kar amacı gütmeksizin, kazanç amacı olmaksızın, yüksek nitelikli iş gücü elde etmek amacıyla MYO'ları açılmasını sağlamak. Kurulacak olan MYO'nun mesleki ve teknik eğitim kurumlarının alanlarına yönelik olmasını sağlamak.

m) İşletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin denetimini sağlamak amacıyla meslek kuruluşlarının da katılımını sağlamak. Bu amaçla, ilgili Yönetmeliğin 288'inci maddesinde denetleme komisyonu oluşturulmuştur. İşletmelerde yapılan meslekî eğitim bu eğitimden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu komisyonun katılımı ile MEB, çalışanların meslekî eğitim alıp almadığı, iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği ve sağlık şartları bakımından ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenecektir. (http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=963&id=559-).

1.7.10.4. 6111 Sayılı Kanun

2011 yılında mesleki eğitim kanununun yeniden düzenlenmesiyle oluşturulmuş bir kanundur. Bu kanunda alacakların yeniden yapılandırılması değiştirilmemiştir. Bu kanunda yapılan bazı değişiklikler:

a) 3308 sayılı kanunun 3. maddenin j bendi değiştirilerek yükseköğrenim kurumlarında bu kanun kapsamına alınarak yükseköğretim kurumuna bağlı olarak lisans veya önlisans öğrencilerinin getirdiği haklardan yararlanılması sağlanmıştır.

b) 3308 sayılı kanunun 25. maddesinin 4. fıkrasında değişiklik yapılmıştır. Bu şekilde stajyer öğrencilere sigorta primlerin ödenmesinde mesleki ve teknik eğitim veren üniversitelerin bütçesine bir kalem eklenmiştir.

c) 6111 sayılı kanunun 64. maddesinde stajyer öğrencilerin ücretlerine yönelik olumsuz bir karar alınmıştır. Bu maddeyle stajyer öğrencinin alacağı ücret asgari ücretin net tutarının yüzde 30'undan az olamaz şeklinde iken bu madde ile asgari ücretin net tutarının 20 ve üzerinde personel çalıştıran işyerlerinde yüzde 30'undan, 20'den az personel çalıştıran işyerlerinde yüzde 15'inden, aday çırak ve çırağa yaşına uygun asgari ücretin yüzde 30'undan aşağı ücret ödenemez hükmü ile değiştirilmiştir.

d) 3308 sayılı kanunun 18. maddesinde 20 olan personel sayısı 10 olarak değiştirilerek stajyer öğrenci çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir değişikliği yapılmıştır.

e) 3308 sayılı kanunun 18. maddesinde yapılan diğer değişiklik, işletmelerin personel sayısı 10 ve üzerinde iken stajyer öğrenci çalıştırmıyorsa asgari ücretin 1/3'ü tutarında ve personel sayısı 20 ve üzerinde iken stajyer öğrenci çalıştırmıyorsa asgari ücretin 2/3'ü tutarında saymanlığa ücret yatırmak zorundalar şeklindedir.

1.7.11. Ülkemizde Mesleki ve Teknik Eğitime İlişkin Uygulamalar

1.7.11.1. MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi)

İlk olarak 2001 yılında MEGEP ile ilgili çalışmalar başlatılıp ve temelleri atılmıştır. 2005 – 2006 eğitim öğretim yılında da mesleki ve teknik liselerinde uygulamaya başlanılmıştır. Avrupa Birliği (AB) destekli gerçekleştirilen proje mesleki eğitimin güçlenmesi açısından ve diğer ülkelerle rekabet açısından çok ehemmiyet

taşımaktadır. 1999 yılında yapılan Helsinki Zirvesi'nde ülkemizin çeşitli fonlardan yararlanması kararlaştırılmıştır. Böylece mesleki ve teknik eğitim alanında birçok proje geliştirilmiştir. Bunlardan en önemlisi Türkiye'de Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesidir (MEGEP). Projenin toplam bütçesi 58.2 milyon avro olup 51 milyon avroluk kısmı AB tarafından sağlanan hibeden, geriye kalan 7.2 milyon avroluk kısmı ise Türkiye'nin kendi katkısından oluşmaktadır. Küresel eğitim reformu, Dünya Bankası'nın Türkiye'de proje kredileri temelinde yürüttüğü eğitim programlarıdır. Bu reformun temelinde eğitim sisteminde yerleşme ve okulu temel alan işletmecilik anlayışı öne çıkmaktadır. Türkiye, Dünya Bankası ile 1990 yılında 90 milyon dolarlık "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi", 1998 ve 2002 yıllarında da 300'er milyon dolarlık iki adet "Temel Eğitim Projesi" kredi anlaşması imzalamıştır (Keskin, 2003; Eğitim Sen, 2003).

2005 yılından önce meslek liselerinin bazılarında 9. sınıfta da mesleki dersleri veriliyordu. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesiyle 9. sınıf tüm liselerde ortak kabul edildi ve aynı dersler okutulmaya başlandı. Meslek lisesi öğrencileri mesleki dersleri 10. sınıfta almaya başladılar ve 11. sınıfla beraber de dal dersleri seçerek eğitim öğretimlerine devam ettiler. Ayrıca yine Megep ile beraber tüm meslek liseleri 4 yıla çıkartılmış öğrenciler 12. sınıfı tamamladıktan sonra mezun olma hakkına sahip olmuşlardır. (<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html> ET:06.10.2014-)

1.7.11.2. MTEM (Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi)

Meslek dersleri öğretmenlerinin eğitim sisteminin Avrupa Birliği'ndeki gelişmelere uyumunu desteklemek ve niteliğini yükseltmek amacıyla bu proje geliştirilmiştir. Mesleki ve teknik eğitimde öncelikli dokuz alanda meslek dersleri öğretmenlerinin yeterlilikleri belirlenmiştir. Bu şekilde 474 modüler öğretim programları geliştirilmiştir. Bu proje kapsamında bugüne kadar 93 meslek dersi öğretmeni, 715 fakülte öğretim üyesi, 60 sosyal taraf temsilcisi olmak üzere toplam 868 kişiye farklı alanlarda eğitim verildi. Proje amaçları doğrultusunda, Mesleki ve Teknik Eğitimle ilgili politika önerilerini içeren politika ve strateji raporu "Beyaz Belge" hazırlandı. (<http://mtegm.meb.gov.tr/ET:06.10.2014->).

1.7.11.3. OSANOR (Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi)

Okul sanayi ortaklaşa eğitimi projesi Milli Eğitim Bakanlığı ile Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Araştırma Merkezinin ortaklaşa yürüttükleri bir projedir. Proje 1978 yılının Eylül ayından itibaren pilot okullarda uygulanmaya başlandı. Bu projenin temel amacı işletmelerin ve sanayinin ihtiyaç duyduğu insan gücünün öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda okul ile sanayi arasında ortaklaşa yürütebilecekleri bir sistem getirmektir. Bu projenin amacı:

- a) Okul, sanayi ve meslek kurulları oluşturmak,
- b) Öğrencilere meslekleri tanıtmak,
- c) Öğrencilerin meslek seçmelerine yardımcı olmak,
- d) Meslek liselerine öğrenci seçmek ve öğrencileri mesleklere ayırmak,
- e) Öğrencileri iş yerlerine göndermek,
- f) Mezun olan öğrencilere işe yerleştirmek ve takibini yapmak,
- g) Meslek liselerinin ders programlarını geliştirmek,
- h) Ders geçme ve kredi sistemini uygulamak,
- ı) Maddi kaynakların oluşturulmasını sağlamak,
- j) Mevzuat ve yönetmelik değişikliği konularda çalışmalar yapmak. (Gürol, 1997: 69):

1.7.11.4. METGE (Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi)

Bu proje 1993 yılının Nisan ayında Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından 7 coğrafi bölgeye temsilen 7 ilde 7 pilot okula uygulanmıştır. İleriki yıllarda il sayısı ve okul sayısı artırılmıştır.

Bu projenin en önemli amacı, kadını bölgesel olarak meslek hayatına hazırlamaktır. METGE projesi bölgesel ihtiyaçlara, ulusal ve uluslararası eğitim programı ile uygun gelişmelere cevap verecek bölgesel yapılanmaların nasıl geliştirildiğini gösteren bir uygulama olarak kabul edilmektedir. Bu genel çerçevede içerisinde projenin amaçları şu şekilde belirlenmiştir (Gürol, 1997: 74):

- a) Yerel ihtiyaçların karşılanması için okulun ve eğitimin yapısını geliştirmek,
- b) İhtiyaçlar belirlenerek çözüm için modüler eğitim programları geliştirmek,
- c) Eğitim sistemiyle çağdaş teknolojiyi entegre etmek,
- d) Avrupa Birliği standartlarına ulaşmak,
- e) Kaynak materyalleri hazırlamak,

f) Öğrencileri iş hayatı hakkında bilinçlendirmek ve teknoloji ürünlerinden istifade edebilmeyi sağlamak.

1.7.11.5. METEK(Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi)

Bu proje 2014 yılının Mayıs ayında tamamlanmıştır. Mesleki ve Teknik Eğitimde uygulanabilen, ölçülebilir, sürdürülebilir bir milli kalite sistemi oluşturma hedefini taşıyan proje ağırlıklı olarak bazı pilot illerde uygulanmıştır. Projeden beklenen sonuçlar:

a) Avrupa standartlarına uyumlu, sosyal ortaklarla geliştirilebilir ve uygulanabilir; nitelik ve yeterliliklerin tamamen aktarılmasını sağlayan bir kalite sistemini getirmek.

b) İş Piyasasıyla Mesleki Eğitim ve Öğretim Kurumları arasında aktif işbirliği sağlayacak mevzuat alt yapısının hazırlanmasını sağlamak.

c) Mesleki eğitim ve öğretim kurumlarından seçilen pilot okullarında yeterliliğe dayalı modüler müfredat programlarının geliştirilmesini sağlamak.

d) Mesleki Eğitimde Kalite Geliştirme Merkezinin kurulmasını sağlamak.

e) Eğitimler yoluyla mesleki ve teknik eğitim ve öğretimin kalitesini ve içeriğini geliştirecek öğretmenlerin pedagojik ve profesyonel yeterliliklerinin geliştirilmesini sağlamak.

f) Ortaöğretimde, mesleki eğitim kurumlarındaki ve meslek yüksekokullarındaki mesleki ve kariyer danışmanlık hizmetlerinin artırılmasını sağlamak.

(<http://metek.meb.gov.tr/>)

1.7.11.6. İKMEP (İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi)

Milli Eğitim Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurulu arasında hazırlanan bu projenin finansmanlığını Avrupa Birliği yapmıştır. GFA Consulting liderliğindeki uluslararası bir konsorsiyum teknik destek vermiştir. Bu projeyle Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki büyük ve küçük işletmelerin nitelikli insan gücüyle rekabeti attırılmaktadır. Bu proje ayrıca hayat boyu öğrenme çerçevesinde, iş hayatının aktörleri ile mesleki teknik öğretim kurumları ve meslek yüksekokulları arasında iş imkanlarının artırılması amaçlı beraberliğin sağlanmasıyla, mesleki eğitimin, kalitesinin ve modernliğinin sağlanmasını amaçlamış, böylelikle insan kaynaklarının gelişimine katkı sağlamayı hedeflemiştir. Bu projenin özel amaçları:

a) Projenin uygulandığı pilot okullarda okul ile işletmeler arasında uyumu sağlayarak iş piyasası ihtiyaç analizini belirlemektir.

b) 8 sektörde uygulanan pilot uygulama iş piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda 5. seviye modüler programlarının oluşturulması ve 4. seviye programlarını düzenlenmesidir.

c) Pilot 5 mesleki eğitim merkezlerinin yeni modüler eğitim programlarıyla desteklenmesi, yönetici ve girişimcilik programlarının desteklenmesidir.

d) Sosyal ortakların pilot okullarda katkısını sağlamak.

e) Yönetici ve eğitici personelin beceri ve eğitici yeteneklerinin geliştirilmesini sağlamak.

f) Avrupa Birliğinde uygulanan yerinde izleme ve uygulama sistemini ülkemize getirmek.

g) Öğretmenlerin yeterliliklerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapmak.

(<http://ikmep.meb.gov.tr/> ET:06.10.2014).

1.7.11.7. UMEM (Uzmanlaşmış Meslek Edinme Merkezleri)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Milli Eğitim Bakanlığı ve TOBB Ekonomi ve

Teknoloji Üniversitesi işbirliğinde uygulanmaktadır. Bir beceri kazandırma ve iş edindirme seferberliğidir. Projenin başlıca amacı, işsizlere meslek edindirmek suretiyle istihdamın artırılması ve işverenlere nitelikli eleman kazandırılmasıdır. Projenin Amaçları:

a) Teknik alanlardaki mesleki eğitimin etkinlik ve verimliliğinin artırılması ve işgücü piyasasının ihtiyaçları ile uyumlu hale getirilmesine yönelik bir sistemin ortaya konulmasıdır.

b) İşsizlere yönelik temel mesleki eğitim, mesleki gelişim ve meslekte yenileme eğitimlerinin verilmesi, başarılı kursiyerlerin staja yerleştirilmesi ve son aşama olarak da başarılı stajyerlerin istihdamının sağlanmasıdır.

c) İŞKUR tarafından yürütülen mesleki eğitim hizmetlerine olan farkındalığın artırılmasıdır.

d) Meslek liselerinin teknik altyapısının yenilenmesi, proje kapsamındaki okulların günün gerektirdiği teknolojik gelişmelere göre donatılması ve bu okullardaki eğitimcilerin gelişen teknolojiye uyumunun artırılmasıdır.

e) Sektörel ve bölgesel işgücü piyasası ihtiyaç analizlerinin gerçekleştirilmesidir.

f) İşgücü piyasası analizine ilişkin kurumsal kapasitenin artırılması, bu amaçla İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına işlevsellik kazandırılmasıdır.

g) Proje kapsamındaki okullarda uygulanacak mesleki eğitim programlarının etkinliğinin artırılması için ilgili tarafların katılımını öngören “Kurs Yönetimi” adı altında yeni yönetim modelinin geliştirilmesidir. (<http://spm.etu.edu.tr/tr/umem.html>)

BÖLÜM 2. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeline, araştırmanın evrenine ve örnekleme, verilerine ve toplanmasına, verilerin çözümü ve yorumlanmasına, süre ve olanaklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada “tarama modeli” kullanılarak çalışma yapılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekil değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2009: 77). Bu araştırma İstanbul ilinin Ataşehir ilçesinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin son sınıflarında beceri uygulaması için 2019 – 2020 eğitim ve öğretim yılında staj yapan 367 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma işletmelerde staj yapan mezun konumunda aktif öğrencilere uygulanmıştır. Stajyerlik eğitiminde karşılaşılan durumlar analiz edilmeye çalışılmıştır ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Anket stajyer öğrencilerinin staj yaparken işletmede karşılaştıkları sorunlar, bu sorunları tespit etmeye ve çözmeye yönelik önerileri içermektedir. Anket uygulaması işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrencilere yapılarak tüm sorular doğru bir şekilde samimi olarak cevaplandırılmıştır. Sonuçlar SPSS 22.0 paket istatistik programında analiz edilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019 - 2020 eğitim ve öğretim yılı İstanbul İlinin Ataşehir İlçesinde görev yapan Bilişim Teknolojileri Alanı meslek öğretmenlerinin denetiminde ve staj yapan son sınıf bilişim teknolojileri öğrencilerinden oluşmaktadır. Ekonomik kaynaklar ve zaman kısıtlılığı nedeniyle tüm evrene ulaşmak yerine, evrenden örnekleme yoluna gidilmiştir. Örneklem modeli olarak da Bilişim Teknolojileri Alanının bulunduğu meslek liselerinin bulunduğu okullara yönelik örnekleme modelinin kullanılması hedeflenmiştir. Ataşehir İlçesinde bulunan toplam meslek lisesi sayısı fazla

olmadığından, seçilen okullarda okuyan, staj yapan tüm bilişim teknolojileri öğrencilerine uygulanması amaçlanmıştır. İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınarak anket uygulanmıştır.

Bu araştırmanın İstanbul İlinin Ataşehir İlçesinde Dr. Nureddin ERK - Perihan ERK Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İbrahim Müteferrika Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Nuri Cıngıllıoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Rotary Çok Programlı Anadolu Lisesinin son sınıflarında staj yapan bilişim teknolojileri alanı öğrencileri için yapılması uygun görülmüştür.

Tablo 4. Örneklemin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Değişkenler			
Cinsiyet	f	%	Toplam (f)
Kız	135	37	367
Erkek	232	63	
Dal Programı			
Veritabanı Programcılığı	172	47	367
Web Programcılığı	103	28	
Ağ İşletmenliği	92	25	
İşletme Tipi			
Kamu	96	26	367
Özel	271	74	

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak meslek liselerinin son sınıflarında işletmelerde staj yapan öğrencilerimize ve öğrencilere yönelik koordinatörlük yapan meslek öğretmenlerinin denetiminde anket formu kullanılacaktır. Stajyer öğrencilerin işletmelerde karşılaştıkları sorunları tespit etmek için iki kısımdan oluşan stajyerlikte

problemleri değerlendirme anketi uygulanmıştır. Bu anket formu 2006 - 2007 eğitim ve öğretim yılında Mahmut Sami DEMİRCİ tarafından geliştirilmiştir. Anket Kocaeli İlinin Gebze İlçesinde uygulanmıştır. Yazar tarafından güvenilirlik ve geçerlilik testleri yapılmıştır veri toplama aracının güvenilirlik katsayısı 0,795 olarak hesaplanmıştır ve meslek liseleri tarafından da kullanılmaktadır. Anket iki kısımdan oluşmakta olup birinci kısım meslek lisesinin stajyer öğrencilerinin işletmelerde karşılaştıkları genel sorunları tespit etmeye yönelik olup koordinatör öğretmen, işletmeden alınan izinler, okulda verilen mesleki eğitim, işletme kuralları, işletmelerdeki telafi eğitimi, işletme personelleri arasındaki ilişkiler, işletmelerde yapılan işler, işletmelerin sosyal olanakları, işletmenin öğrenciye karşı tutumları gibi yirmi bir adet sorudan oluşmaktadır. İkinci kısım işletmelerde karşılaşılan problemlere yönelik yirmi adet çözüm önerilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin sorunları ve çözüm yollarına ilişkin toplam puanlarının belirlenebilmesi için ikinci bölümde beşli Likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Her madde için beş seçeneğe göre sorunlar ve çözüm yolları belirlenmiştir. Seçenekler, “Hiçbir Zaman”, “Nadiren”, “Orta”, “Çoğu Zaman”, “HerZaman” şeklinde derecelendirilmiştir. Her seçenek sırasıyla 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanarak değerlendirilmiştir. Ayrıca ankete ek olarak stajyer öğrencilere yönelik bir adet kişisel bilgi formu eklenmiştir. Benzer bir anket Ümit YURTOĞLU tarafından da kullanılmıştır ve SPSS Statistics 22 programı kullanılarak frekans ve yüzde alma işlemleri yapılmıştır (2015).

Bilgi formu öğrencilerin cinsiyet, alan bilgisi, dal bilgisi, işletmeyi bulma şekli, işletmede eğitimi kimin yaptırdığı, işletmenin alanla ilgisinin olup olmadığı, işletmede alınan eğitimin yeterliliği ve işletme tipine (kamu ve özel) yönelik demografik ile ilgili soruları içermektedir.

Bu anketin uygulaması İstanbul İli Ataşehir İlçesi'nde Mart 2020'de yapılmıştır. Cevaplandırması anketler üzerine yapılmış ve ayrıca bir cevap kağıdı kullanılmamıştır. Anketin kişisel bilgiler bölümünde sekiz soru maddesine yer verilmiştir. Kişisel bilgiler olarak adlandırılan bu bölümde, öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, okudukları bölüm, staj yaptıkları işyerinin faaliyet gösterdiği sektör, staj yaptıkları işletmeyi kimin bulduğu, işyerinde beceri eğitiminden kimin sorumlu olduğu, alanları ile ilgili bölümde staj yapıp yapmadıkları ve işyerinde yaptıkları işleri doğru yapıp yapmadıklarını belirlemeye yönelik soru maddelerine yer verilmiştir.

Araştırma, ankete katılan tüm stajyer öğrencilerin katılımıyla yapılmıştır. Araştırmada uygulanan anket tüm stajyer öğrencilerin sorunlarına çözüm bulmak amacıyla geniş kapsamlı hazırlanmıştır. Anket soruları hazırlanırken sorulan sorular, kullanılan kelimeler ve cümleler açık ve net olacak şekilde oluşturulmuştur. Anket uygulanırken tüm öğrencilere sorular anlatılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Anket sonuçları SPSS Statistics22 (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programına yüklenip veriler frekans yöntemiyle hesaplandı, yüzde yöntemiyle değerlendirilip elde edilen verilere göre yorumlar yapıldı. Frekans eşit zaman aralıklarla veri grubunda tekrarlanan verilerin tekrar sayısını; yüzde olayı da frekansın toplam veri sayısına oranını verir. Yüzde, frekansa göre daha kapsamlıdır. Çünkü yüzde bir orandır ve değerlerin bütün içindeki yerini görmeyi sağlar. SPSS programından elde edilen veriler tablolar ve şekiller yardımıyla irdelenmiştir. Tablolar ile veriler sıralı ve sistemli olarak açıklanmıştır. Çalışma grubunda araştırmaya katılan stajyer öğrencilerin ve koordinatör öğretmenlerin kişisel bilgilerin yüzdeler ve frekansları alınarak örneklemin özellikleri belirlenmiştir.

Ölçeklerle toplanan verilerin analizini yapmak için SPSS Statistics 22 programına veri girişleri yapılmıştır. Bu işlemler sonucunda;

- 1) Ölçeğin güvenirlik katsayısının hesaplanması için SPSS programında Mahmut Sami DEMİRCİ tarafından 2006 - 2007 Eğitim ve Öğretim yılında Kocaeli İlinin Gebze İlçesinde Cronbach Alpha güvenirlik testi uygulanmıştır.
- 2) Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmıştır. Bu değerler Tablo 5 ve Tablo 6' da verilmiştir.
- 3) Kamu ve özel işletmelerde staj yapan öğrencilerin cinsiyet değişkeni ve işletme tipi değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için SPSS Statistics 22 programında t - Testi kullanılmıştır.
- 4) Kamu ve özel işletmelerde staj yapan öğrencilerin dal ve işletmeyi bulma şekli değişkenleri ve işletme tipi değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için t - Testi ve

ANOVA testi sonucunda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Post Hoc Tukey testi kullanılmıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada toplanan verilerin test edilmesiyle ulaşılan bulgular yer almaktadır. İlk olarak, araştırmada kullanılan ölçme aracı test edilmiş ve verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmıştır. Bu değerler Tablo 5 ve Tablo 6' da verilmiştir.

3.1. Ölçme Aracına İlişkin Bulgular

Basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri örneklem büyüklüğü de dikkate alınarak -1,50 ile +1,50 değerleri arasında 0'a yakın olduğundan veriler normal dağılmaktadır. Bu değerlere dayanarak parametrik testler uygulanmıştır. Tablonun da Sig. (Anlamlılık) sütunundaki değerlerin 0,05'den büyük olması incelenen faktörlerin dağılımlarının homojen olduğunu göstermektedir. Bu gibi durumlarda parametrik test yöntemleri kullanılmaktadır (Eymen,2007,91)

Tablo 5. Stajyer öğrencilerin işletmelerde karşılaştıkları sorunlar

	Normallik Testi			
	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
	Statistic	Sig	Statistic	Sig
Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?	0,365	0,000	0,676	0,000
İşyerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?	0,484	0,000	0,507	0,000
Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	0,492	0,000	0,492	0,000
Koordinatör öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?	0,272	0,000	0,815	0,000
İzin alırken zorluk çekiyor musunuz?	0,311	0,000	0,823	0,000
İşletmede kullandığınız Gelişim Tablosunu yeterli buluyor musunuz?	0,431	0,000	0,634	0,000

İşyerinde temizlik, çay vb ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?	0,242	0,000	0,810	0,000
İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?	0,319	0,000	0,805	0,000
İşyerinde öğle yemeklerinden faydalıyor musunuz?	0,346	0,000	0,754	0,000
İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?	0,495	0,000	0,480	0,000
Hafta sonu işe gitmeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	0,521	0,000	0,387	0,000
Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?	0,280	0,000	0,783	0,000
İşyerinde stajyer olarak değilde kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?	0,229	0,000	0,875	0,000
Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	0,382	0,000	0,704	0,000
İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	0,483	0,000	0,509	0,000
Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	0,460	0,000	0,566	0,000
İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	0,506	0,000	0,449	0,000
Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	0,420	0,000	0,635	0,000
Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	0,368	0,000	0,704	0,000
İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	0,364	0,000	0,703	0,000
İşletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu?	0,392	0,000	0,696	0,000

Tablo 6. Stajyer öğrencilerin işletmelerde karşılaştıkları sorunlara çözüm önerileri

	Normallik Testi			
	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
	Statistic	Sig	Statistic	Sig
Beceri eğitime başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli	0,376	0,000	0,644	0,000
İşletmede beceri eğitime başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı	0,363	0,000	0,667	0,000
Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı	0,395	0,000	0,937	0,000
Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli	0,206	0,092	0,855	0,190
Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	0,305	0,026	0,763	0,008
Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	0,409	0,000	0,595	0,000
Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	0,222	0,008	0,852	0,009
Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı	0,234	0,003	0,827	0,002
Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı	0,431	0,000	0,568	0,000
Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı	0,421	0,000	0,585	0,000
İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli	0,356	0,057	0,695	0,021

İşletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	0,427	0,000	0,600	0,000
İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	0,324	0,001	0,725	0,001
Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	0,228	0,047	0,873	0,065
İşyerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	0,284	0,000	0,792	0,007
Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	0,451	0,014	0,541	0,000
Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli	0,157	0,136	0,909	0,175
Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	0,408	0,000	0,620	0,000
Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	0,394	0,000	0,631	0,000
İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	0,231	0,200	0,861	0,073

3.2.Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Ankete katılan stajyer öğrencilerin cinsiyet, alan ve dal bilgileri alınarak yüzdeler ve frekans hesaplamaları yapılmıştır.

Tablo 7. Öğrencilerin İşletmelerde Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Bilgiler

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Orta		Çoğu Zaman		Her Zaman		Ortalama X	Std. Sapma Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Koordinatör												
Öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?	7	1,91	7	1,91	158	43,05	15	41,3	13	13,5	3,66	0,72
İzin alırken zorluk çekiyor musunuz?	33	8,99	20	5,45	118	32,15	15	4,09	1	0,27	2,32	0,7
İşletmede kullandığınız												
Gelişim Tablosunu yeterli buluyor musunuz?	0	0	0	0	15	4,09	27	75,6	76	20,71	4,16	0,47
İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?	139	37,87	14	38,15	86	23,43	2	0,54	0	0	1,86	0,78
İstedığınız kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?	4	1,09	51	13,90	111	30,25	19	52,2	9	2,45	3,41	0,79
İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalanıyor musunuz?	46	12,53	18	50,68	28	7,63	2	0,54	10	28,61	2,82	1,46
Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle	0	0	2	0,54	156	42,51	20	56,7	2	0,54	3,57	0,51

görüşüyor mu?													
İşyerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?	288	78,4 7	79	21,5 3	0	0	0	0	0	0	0	1,21	0,41
İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?	298	81,2 0	69	18,8 0	0	0	0	0	0	0	0	1,18	0,39
Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	323	88,0 1	42	11,4 4	2	0,5 4	0	0	0	0	0	1,12	0,34
Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?	165	44,9 6	15 5	42,2 3	44	11, 99	3	0,8 2	0	0	0	1,68	0,71
İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?	50	13,6 2	14 4	39,2 4	132	35, 97	41	11, 17	0	0	0	2,44	0,86
Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	294	80,1 1	70	19,0 7	2	0,5 4	0	0	1	0,2 7	0	1,21	0,46
Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	1	0,27	2	0,54	26	7,0 8	25 9	70, 57	79	21, 53	0	4,12	0,56
İşyerinin sosyal	297	80,9	62	16,8	8	2,1	0	0	0	0	0	1,21	0,46

olanaklarından yararlanılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	3	9	8									
Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	271	73,8 4	90	24,5 2	5	1,3 6	1	0,2 7	0	0	1,28	0,49
İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	305	83,1 1	61	16,6 2	0	0	1	0,2 7	0	0	1,17	0,40
Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	252	68,6 6	96	26,1 6	19	5,1 8	0	0	0	0	1,36	0,58
Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	212	57,7 7	12 6	34,3 3	27	7,3 6	2	0,5 4	0	0	1,50	0,65
İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	218	59,4 0	12 0	32,7 0	25	6,8 1	4	1,0 9	0	0	1,49	0,67
İşletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu?	0	0	0	0	21	5,7 2	24 9	67, 85	97	26, 43	4,20	0,52

Tablo 7 incelendiğinde öğrenciler, koordinatör öğretmen sizinle ile düzenli olarak görüşüyor mu? Sorusuna % 1,91'i hiçbir zaman görüşmediklerini, % 1,91'i nadiren, % 43,05'i orta düzeyde, % 41,69'u çoğu zaman ve % 13,35'i her zaman görüştiklerini

ifade etmişlerdir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında 3,66 ortalama ile koordinatör öğretmenlerin iyi düzeyde stajyerler tarafından düzenli olarak görüşükleri ifade edilmiştir.

Öğrenciler, izin alırken zorluk çekiyor musunuz? Sorusuna % 8,99'u hiçbir zaman zorluk çekmediklerini, % 54,50'si nadiren, % 32,15'ü orta düzeyde, % 4,09'u çoğu zaman, % 0,274'si ise her zaman izin alırken zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin genel ortalamasını incelendiğinde ise 2,32 ortalama ile stajyerlerin izin alırken orta düzeyde zorluk çektikleri, öğrenciler tarafından ifade edilmiştir.

Öğrenciler, işletmede kullandığınız Gelişim Tablosunu yeterli buluyor musunuz? Sorusuna % 0'ı hiçbir zaman yeterli bulmadıklarını, % 0'ı nadiren yeterli bulmadıklarını, % 7,09'u orta düzeyde yeterli bulduklarını, % 75,2'si çoğu zaman yeterli bulduklarını ve % 20,71'i her zaman yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 4,16 ortalama ile öğrencilerin işletmelerde gelişim tablosunu yüksek düzeyde yeterli buldukları ifade edilmiştir.

Öğrenciler, işyerinde temizlik, servis, çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz? Sorusuna; % 37,87'si hiçbir zaman ayak işlerinde kullanılmadıklarını, % 38,15'i nadiren, % 23,43'ü orta düzeyde, % 0,54'ü çoğu zaman, % 0'ı her zaman İşyerinde temizlik, servis, çay v.b. ayak işlerinde kullanıldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,86 ortalama ile öğrenciler düşük düzeyde işyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanıldıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrenciler, istediğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz? Sorusuna; % 1,09'u hiçbir zaman istedikleri kılık kıyafet ile gitmediklerini, % 13,90'ı nadiren, % 30,25 'i orta düzeyde, % 52,32'si çoğu zaman ve % 2,45'i her zaman istedikleri kıyafet ile işyerine gittiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 3,41 ortalama ile öğrenciler iyi düzeyde istedikleri kıyafet ile işyerlerine gittiklerini ifade etmiştir.

Öğrenciler, işyerinde öğlen yemeklerinden faydalanıyor musunuz? Sorusuna; % 12,53'ü hiçbir zaman öğle yemeklerinden istifade edemediklerini, % 50,68'i nadiren, % 7,63'ü orta düzeyde, % 0,54'ü çoğu zaman, % 28,61'i her zaman öğlen yemeklerinden istifade ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında

ise 2,82 ortalama ile öğrenciler orta düzeye yakını işyerinde öğlen yemeklerinden istifade ettiklerini belirtmiştir.

Öğrenciler, koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu? Sorusuna; % 0'ı hiçbir zaman koordinatör öğretmenin işyerinde görüşmediğini, % 0,54'ü nadiren, % 42,51'i orta düzeyde, % 56,40'ı çoğu zaman, % 0,54'ü her zaman koordinatör öğretmenin işyerine gelince kendileri ile görüştüğünü belirtmişlerdir. Öğrencilerin genel ortalaması incelendiğinde ise 3,57 ortalama ile stajyerler, koordinatör öğretmenlerini işyerine gelince kendileri ile iyi düzeyde görüştiklerini ifade etmiştir.

Öğrenciler, işyerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz? Sorusuna; % 78,47'ü hiçbir zaman sözlü hakarete uğramadıklarını, % 21,53'ü nadiren, % 0'ı orta düzeyde, % 0'ı çoğu zaman, % 0'ı her zaman işyerinde sözlü hakarete uğradıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalaması incelendiğinde ise 1,21 ortalama ile öğrenciler işyerinde nadiren sözlü hakarete uğradıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, işyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapılıyor mu? Sorusuna; % 81,20'i hiçbir zaman çalışan stajyerler arasında ayırım yapılmadığını, % 18,80'i nadiren % 0'ı orta düzeyde, % 0'ı çoğu zaman, % 0'ı her zaman işyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,18 ortalama ile öğrenciler işyerinde nadiren düzeyde sözlü hakarete uğradıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz? Sorusuna; % 88,01'i hiçbir zaman hafta sonu işe gitmediklerini, % 11,44'ü nadiren, % 0,54'ü orta düzeyde, % 0'u çoğu zaman, % 0'u her zaman hafta sonu işe gitmemeleri gerektiği halde işe gittiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,12 ortalama ile öğrenciler hafta sonunda nadiren düzeyde işe gittiklerini belirtmiştir.

Öğrenciler, üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu? Sorusuna; % 44,96'sı hiçbir zaman üzerlerine yük binmediğini, % 42,23'ü nadiren, % 11,99'u orta düzeyde, % 0,82'si çoğu zaman, % 0'ı her zaman üzerlerine gereğinden fazla iş yükü bindiğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,68 ortalama ile öğrenciler üzerlerine nadiren düzeyde iş yükü bindiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmede stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar? Sorusuna; %13,62'si hiçbir zaman kadrolu personel olarak iş yapmadıklarını, % 39,24'ü nadiren, % 35,97'si orta düzeyde, % 11,17'si çoğu zaman, % 0'ı her zaman işletmede stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi iş yaptıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 2,44 ortalama ile öğrenciler işyerinde orta düzeyde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi iş yaptıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu? Sorusuna; % 80,11'i hiçbir zaman öğrenmelerinin etkilenmediğini, % 19,07' si nadiren, % 0,54'ü orta düzeyde, % 0'ı çoğu zaman, % 0,27'si her zaman işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma olduğunu bununda öğrenmelerini etkilediğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,21 ortalama ile öğrenciler işyerinde fazla stajyer çalışma için yığılma olduğunu bununda nadiren düzeyde öğrenmelerini etkilediğini belirtmiştir.

Öğrenciler, okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz? Sorusuna; % 0,27'si hiçbir zaman uygulamadıklarını, % 0,54'ü nadiren, % 7,08'i orta düzeyde, % 70,57'si çoğu zaman, % 21,53'ü her zaman okulda öğrendikleri bilgileri işyerinde uyguladıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 4,12 ortalama ile öğrenciler okulda öğrendikleri bilgileri çok iyi düzeyde işyerinde uyguladıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler, işyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu? Sorusuna; % 80,93'ü hiçbir zaman beceri eğitimlerinin etkilenmediğini, % 16,89'u nadiren, % 2,18'i orta düzeyde, % 0'ı çoğu zaman, % 0'ı her zaman İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamalarının beceri eğitimini etkilediğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,21 ortalama ile öğrenciler işyerinin sosyal olanaklarından yararlanmamalarının beceri eğitimini nadiren düzeyde etkilediğini belirtmiştir.

Öğrenciler, sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu? Sorusuna; % 73,84'ü hiçbir zaman beceri eğitiminden soğutmadığını, % 24,52'si nadiren, % 1,36'sı orta düzeyde, % 0,27'si çoğu zaman, % 0'ı her zaman sürekli olarak aynı işleri yapmanın stajyer öğrencileri beceri eğitiminden soğuttuğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,28 ortalama ile öğrenciler sürekli olarak aynı işleri yapmanın kendilerini nadiren düzeyde beceri eğitiminden soğuttuğunu belirtmiştir.

Öğrenciler, işyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu? Sorusuna; % 83,11'i hiçbir zaman olumsuz etkilemediğini, % 16,62'sinadiren, % 0'ı orta düzeyde, % 0,27'si çoğu zaman, % 0'ı her zaman işyerindeki yoğun çalışma temposunun okul derslerini olumsuz olarak etkilediğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,17 ortalama ile öğrenciler işyerindeki yoğun çalışma temposunun okul derslerini nadiren düzeyde olumsuz olarak etkilediğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu? Sorusuna; % 68,66'sı hiçbir zaman hata yapmalarına sebep olmadığını, % 26,16'sı nadiren, % 5,18'i orta düzeyde, % 0'ı çoğu zaman, % 0'ı her zaman öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmalarına sebep olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,36 ortalama ile öğrenciler öğretilmeyen işlerin yaptırılmasının nadiren düzeyde hata yapmalarına sebep olduğunu belirtmiştir.

Öğrenciler, sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu? Sorusuna; % 57,77'si hiçbir zaman seviyelerinin üzerinde iş beklenmediğini, % 34,33'ü nadiren, % 7,36' sı orta düzeyde, % 0,54'ü çoğu zaman, % 0'ı her zaman seviyelerinin üzerinde iş yapmaların beklendiğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,50 ortalama ile öğrenciler nadiren düzeyde seviyelerinin üzerinde kendilerinden iş beklenildiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz? Sorusuna; % 59,40'ı hiçbir zaman işletme çalışanları ile sorun yaşamadıklarını, % 32,70'i nadiren, % 6,81'i orta düzeyde, % 1,09'u çoğu zaman, % 0'ı her zaman işletme çalışanları ile sorun yaşadığını belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 1,49 ortalama ile öğrenciler işletme çalışanları nadiren düzeyde ile sorun yaşadığını belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu? Sorusuna; % 0'u hiçbir zaman uygun bilgi ve beceri kazandırılmadığını, % 0'u nadiren, % 5,72'si orta düzeyde, % 67,85'i çoğu zaman, % 26,43'ü her zaman işletmede okuldaki öğrendiklerine uygun bilgi ve beceri

kazandırıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 4,20 ortalama ile öğrenciler işletmede çok iyi düzeyde okulda öğrendiklerine uygun bilgi ve beceri kazandıklarını belirtmiştir.

3.3.Stajyer Öğrencilerin Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Tablo 8. Stajyer Öğrencilerin İşyerinde Karşılaştıkları Problemler İçin Çözüm Önerileri

	Hiçbir Zaman		Nadiren		Orta		Çoğu Zaman		Her Zaman		Ortalama X	Std. Sapma Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli	6	1,63	17	4,63	21	5,72	84	22,89	23	64,85	4,45	0,91
İşletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum uygulanmalı	9	2,45	19	2,45	27	7,36	80	21,80	23	62,194	4,38	0,99
Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı	6	1,63	17	4,63	30	8,17	66	17,98	24	67,730	4,45	0,94
Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli	21	5,72	53	14,44	68	18,53	93	25,34	13	35,169	3,71	1,24

Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	9	2,45	32	8,7 2	46	12, 53	87	23, 71	19 2	52, 32	4,15	1,09
Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	7	1,91	11	3,0 0	23	6,2 7	66	17, 98	25 8	70, 30	4,52	0,88
Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	27	7,36	41	11, 17	67	18, 26	10 5	28, 61	12 6	34, 33	3,71	1,25
Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı	17	4,63	44	11, 99	57	15, 53	98	26, 70	15 0	40, 87	3,87	1,20
Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı	4	1,09	14	3,8 1	21	5,7 2	57	15, 53	27 0	73, 57	4,57	0,84
Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı	6	1,63	12	3,2 7	25	6,8 1	59	16, 08	26 4	71, 93	4,53	0,88
İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer	8	2,18	21	5,7 2	37	10, 08	77	20, 98	22 3	60, 76	4,32	1,01

verilmeli													
İşletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	2	0,54	12	3,2 7	32	8,7 2	56	15, 26	26 4	71, 93	4,55	0,82	
İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	8	2,18	21	5,7 2	36	9,8 1	95	25, 89	20 6	56, 13	4,28	1,00	
Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	31	8,45	47	12, 81	71	19, 35	11 7	31, 88	10 0	27, 25	3,56	1,25	
İşyerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	8	2,18	34	9,2 6	50	13, 62	95	25, 89	17 8	48, 50	4,10	1,09	
Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	3	0,82	10	2,7 2	25	6,8 1	47	12, 81	28 1	76, 57	4,62	0,79	

Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli	47	12,81	80	21,80	95	25,89	82	22,34	62	16,89	3,08	1,27
Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	4	1,09	17	4,63	28	7,63	63	17,17	25	69,4	4,49	0,90
Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	5	1,36	11	3,00	27	7,36	76	20,71	24	67,7	4,50	0,86
İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	20	5,45	44	11,99	67	18,26	11	32,15	11	31,7	3,73	1,18

Tablo 8 incelendiğinde öğrenciler, beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli çözüm önerisine; % 1,63'ü hiçbir yeterli bilgi verilmemesini, % 4,63'ü nadiren, % 5,72'si orta düzeyde, % 22,89'u çoğu zaman, % 64,85'i her zaman beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilginin verilmesinin doğru olduğunu savunmuşlardır. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,45 ortalama ile öğrenciler her zaman beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmede beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı çözüm önerisine; % 2,45'i hiçbir zaman uyum kursu uygulanmamasını, % 2,45'i nadiren, % 7,36'sı orta düzeyde, % 21,80'i çoğu zaman, % 62,94'ü her zaman

stajyerler işletmeye gitmeden önce bir adaptasyon kursu verilmesinin doğru olacağını belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,38 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman işletmede stajyerlik eğitimine başlanmadan önce belli bir uyum kursu uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı çözüm önerisine; % 1,63'ü hiçbir zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısının azaltılarak öğrencilere ilginin artırılmamasını, % 4,63'ü nadiren, % 8,17'si orta düzeyde, % 17,98'i çoğu zaman, % 67,30'u her zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilginin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalamasına bakıldığında ise 4,45 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısının en aza indirilerek öğrenciye ilginin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli çözüm önerisine; % 5,72'ü hiçbir zaman usta öğreticiye prim verilmemesini, % 14,44'ü nadiren, % 18,53'ü orta düzeyde, % 25,34'ü çoğu zaman, % 35,69'u her zaman usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 3,71 ortalama ile öğrenciler iyi düzeyde usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı çözüm önerisine; % 2,45'i hiçbir zaman personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanmamasını, % 8,72'si nadiren, % 12,53'ü orta düzeyde, % 23,71'i çoğu zaman, % 52,32'si her zaman beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,15 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırmasının yasaklanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli çözüm önerisine; % 1,91'i hiçbir zaman müfredatın günümüz şartlarına uygun hale getirilmemesini, % 3,00'ü nadiren, % 6,27'si orta düzeyde, % 17,98'i çoğu zaman, % 70,30'u her zaman müfredatın gelişen teknoloji ve bilgi çağına göre revize

edilerek uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,52 ortalama ile öğrenciler her zaman müfredatın mütalaa edilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, stajyer öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken performans durumları göz önünde bulundurulmalı çözüm önerisine; % 7,36'sı hiçbir zaman not ortalamasının göz önünde bulundurulmamasını, % 11,17'si nadiren, % 18,26'sı orta düzeyde, % 28,61'i çoğu zaman, % 34,33'ü her zaman öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 3,71 ortalama ile öğrenciler, çoğu zaman öğrencilerin işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı çözüm önerisine; % 4,63'ü hiçbir zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanmamasını, % 11,99'u nadiren, % 15,53'ü orta düzeyde, % 26,70'i çoğu zaman, % 40,87'si her zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanmasını doğru bulmuşlardır. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 3,87 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman beceri eğitiminin 5 gün işyerinde uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı çözüm önerisine; % 1,09'u hiçbir zaman koordinatör öğretmenin öğrencilerle işyerinde görüşmemesini, % 3,81'i nadiren, % 5,72'si orta düzeyde, % 15,53'ü çoğu zaman, % 73,57'si her zaman koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmesinin sağlanmasını doğru bulmuşlardır. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,57 ortalama ile öğrenciler her zaman koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmelerinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, stajyerlere ödenen brüt asgari ücretin %30 olan miktar en az %50 olmalı çözüm önerisine; % 1,63'ü hiçbir zaman stajyerlere ödenen brüt asgari ücretin % 30 olan rakamın % 50 olmamasını, % 3,27'si nadiren, % 6,81'i orta düzeyde, % 16,08' i çoğu zaman, % 71,93'ü her zaman stajyerlere ödenen brüt asgari ücretin %30 olan rakamın en az %50 olmasını doğru bulmuşlardır. Stajyerlerin genel

ortalaması incelendiğinde ise 4,53 ortalama ile öğrenciler her zaman stajyerlere ödenen brüt asgari ücretin %30 olan rakamın en az %50 olması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmelere gitmeden önce işletmede çalışan personele stajyer öğrencilerin nasıl davranacağını okul tarafından yeterli bilgi verilmelidir çözüm önerisine; % 2,18'i hiçbir yeterli bilgi verilmemesini, % 5,72'i nadiren, % 10,08'ü orta düzeyde, % 20,98'i çoğu zaman, % 60,76'sı her zaman beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmesini doğru bulmuşlardır. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,32 ortalama ile öğrenciler her zaman beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrencilere okul tarafından yeterli bilgi verilmesinin doğru olduğu belirtilmiştir.

Öğrenciler, işletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletmeli çözüm önerisine; % 0,54'ü işletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işlerin stajyerlere işletilmemesini, % 3,27'si nadiren, % 8,72'si orta düzeyde, % 15,26'sı çoğu zaman, % 71,93'ü her zaman işletmelerde stajyerlik eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işlerin öğrenciye işletilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,55 ortalama ile işletmede stajyerlik eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işlerin çoğu zaman stajyerlere işletilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmelerde beceri eğitiminde başarılı olan stajyerlerini işyerinde kalabilmelerine imkansağlanmalıdır çözüm önerisine; % 2,18'si işletmede başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmaması, % 5,72'si nadiren, % 9,81'i orta düzeyde, % 25,89'u çoğu zaman, % 56,13'ü her zaman işletmelerde stajyerlik eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,28 ortalama ile öğrenciler işletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin her zaman işyerinde kalabilmelerine imkan tanınması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, önceki dönemlerde stajyerlere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem stajyer gönderilmesinin çözüm önerisine; % 8,45'i önceki dönemde stajyere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem stajyer gönderilmesini, % 12,81'i nadiren, % 19,35'i orta düzeyde, % 31,88'i çoğu zaman, % 27,25'i her zaman önceki dönemde stajyer öğrenciye müfredata göre eğitim

yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem stajyer gönderilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 3,56 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman önceki dönemde stajyerlere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem stajyer gönderilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, işletmedeki personele stajyerlik eğitimi yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli çözüm önerisine; %2,18'i işletmedeki personele stajyerlik eğitimi yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıklarının bildirilmemesini, %9,26'sı nadiren, %13,62'si orta düzeyde, %25,89'u çoğu zaman, %48,50'si her zaman işletmedeki personele stajyerlik eğitimi yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıklarının bildirilmesinin doğru olacağını savunmuşlardır. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,10 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman işletmede personele stajyerlik eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıklarının bildirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalıdır çözüm önerisine; %0,82'si koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmamasını, %2,72'si nadiren, %6,81'i orta düzeyde, %12,81'i çoğu zaman, %76,57'si her zaman koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmelerinin sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,62 ortalama ile öğrenciler her zaman koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmelerinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, okulda performans açısından belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli çözüm önerisine; %12,81'i okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrencilerin de işyerlerine gönderilmesini, %21,80'i nadiren, %25,89'u orta düzeyde, %22,34'ü çoğu zaman, %16,89'u her zaman okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrencilerin işyerlerine gönderilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 3,08 ortalama ile öğrenciler orta düzeyde okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrencilerin işyerlerine gönderilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli çözüm önerisine; % 1,09'u öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermemesini, % 4,63'ü nadiren, % 7,63'ü orta düzeyde, % 17,17'si çoğu zaman, % 69,21'i her zaman öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermesi gerektiğini belirtmiştir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,49 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretmenler okula her dönem en az bir kere rapor göndermesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı çözüm önerisine; % 1,36'sı bilişim ile ilgili ders saatlerinin artırılmamasını, % 3,00'ü nadiren, % 7,36'sı orta düzeyde, % 20,71'i çoğu zaman, % 67,30'u her zaman bilişim ile ilgili ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 4,50 ortalama ile öğrenciler çoğu zaman bilişim ile ilgili ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, bilişim ders saatlerinin artırılması yönünde, işletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli çözüm önerisine; % 5,45'i işletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmemesini, % 11,99'u nadiren, % 18,26'sı orta düzeyde, % 32,15'i çoğu zaman, % 31,88'i her zaman işletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Stajyerlerin genel ortalaması incelendiğinde ise 3,73 ortalama ile öğrenciler orta düzeyde işletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

3.4. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Ankete katılan 367 öğrenciye ait kişisel bilgilerin sonuçları birinci bölümde yer alan 8 soruya verilen cevaplara dayanarak çıkarılmıştır. Anket sonuçlarına göre veriler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (X)	Yüzde (%)
Kız	135	36,78
Erkek	232	63,22
Toplam	367	100

Tablo 9 incelendiğinde ankete katılan stajyer öğrencilerin; % 36,78'ini kız stajyer öğrenciler, % 63,22'sini erkek stajyer öğrenciler oluşturmaktadır. Ankete katılan stajyer öğrencilerin çoğunu erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Çünkü Anadolu Meslek Liselerine ve Anadolu Teknik Liselerine kayıt yaptıran öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 10. Öğrencilerin Okumakta Oldukları Alan / Dal Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (X)	Yüzde (%)
Veritabanı Programcılığı	156	42,51
Web Programcılığı	115	31,34
Ağ İşletmenliği	96	26,16
Toplam	367	100

Tablo 10 incelendiğinde ankete katılan stajyer öğrencilerin; % 42,51'ini Veritabanı Programcılığı Dalında okuyan stajyer öğrenciler, % 31,34'ünü Web Programcılığı Dalında okuyan stajyer öğrenciler, %26,16'sını ise Ağ İşletmenliği Dalında okuyan stajyer öğrenciler oluşturmaktadır. Ankete katılan tüm öğrenciler Bilişim Teknolojileri Alanında okumaktadırlar.

Tablo 11. Öğrencilerin Staj Yaptıkları Sektöre Göre Dağılımı

	Frekans (X)	Yüzde (%)
Kamu	101	27,52
Özel	266	72,48
Toplam	367	100

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan stajyer öğrencilerin; % 27,52'sinin kamu sektöründe beceri eğitim yapan öğrencilerden, % 72,48'inin ise özel sektörde beceri eğitimi yapmakta olan stajyer öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 12. Öğrencilerin Eğitim Gördükleri İşletmenin Okudukları Bölümle İlgilerine Göre Dağılımı

	Frekans (X)	Yüzde (%)
Hayır	21	5,72
Kısmen	58	15,80
Evet	288	78,47
Toplam	367	100

Tablo 12 incelendiğinde ankete katılan stajyer öğrencilerin; % 2,72'si beceri eğitimi uygulamasını okuduğu alanla ilgili işletmede yapmakta, % 15,80'i beceri eğitimi uygulamasını kısmen okuduğu alanla ilgili işletmede yapmakta, % 78,47'si beceri eğitimi uygulamasını okuduğu alanla ilgili işletmede yapmamaktadır.

Tablo 13. Öğrencilerin Meslek Eğitimi Yaptıkları İşletmeyi Kimin Bulduğu Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (X)	Yüzde (%)
Okul Yönetimi	61	16,62
Bölümdeki Öğretmenler	67	18,26
Ailem	65	17,71
Kendim	158	43,05
Diğer Faktörler	16	4,36
Toplam	367	100

Tablo 13 incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin; % 16,62'sinin işletmesi okul yönetimi tarafından, % 18,26'sının işletmesi öğretmenleri tarafından, % 17,71'inin işletmesi ailesi tarafından, % 43,05'inin işletmesi kendisi tarafından ve % 4,36'sının işletmesi diğer faktörler(internet, basın yayın, diğer personel, akraba vb.) tarafından bulunmuştur.

Tablo 14. Öğrencilere İşletmelerde Meslek Eğitimini Kimin Yaptırdığı Değişkenine İlişkin Dağılım

	Frekans (X)	Yüzde (%)
Usta Öğretici / Eğitici Personel	253	68,94
Diğer Personel	114	31,06
Toplam	367	100

Tablo 14 incelendiğinde öğrencilere işletmelerde beceri eğitiminin % 68,94'ünü usta öğreticilerin / eğitici personellerin yaptırdığı, öğrencilere işletmelerde beceri eğitiminin % 31,06'sının diğer personel (işletme sahibi, kalfa, bilgisayar programcısı, tekniker, teknik eleman, eğitmen vb) tarafından yaptırıldığı görülmektedir.

Tablo 15. Öğrencilerin İşletmede Aldıkları Meslek Eğitimini Yeterli Bulup Bulmadıkları Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (X)	Yüzde (%)
Yetersiz	23	6,27
Kısmen	62	16,89
Yeterli	282	76,84
Toplam	367	100

Tablo 15 incelendiğinde stajyer öğrencilerin % 6,27'sinin işletmelerde meslek eğitimini yetersiz bulduğu, stajyer öğrencilerin % 16,89'unun işletmelerde meslek eğitimini kısmen yeterli bulduğu, stajyer öğrencilerin % 76,84'ünün işletmelerde meslek eğitimini yeterli bulduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 16. Öğrencilerin İşletmede Yaptıkları İş Ve İşlemlerin İzlenmesi Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans (X)	Yüzde (%)
Hiçbir Zaman	22	5,99
Çok Az	26	7,08
Ara Sıra	48	13,08
Her Zaman	271	73,84

Toplam	367	100
--------	-----	-----

Tablo 16 incelendiğinde ankete katılan stajyer öğrencilerin; İşyerinde yaptıkları iş ve işlemlerin % 5,99'unun hiçbir zaman izlenmediği, stajyer öğrencilerin işyerinde yaptıkları iş ve işlemlerin % 7,08'inin çok az izlendiği, stajyer öğrencilerin işyerinde yaptıkları iş ve işlemlerin % 13,08'inin ara sıra izlendiği, stajyer öğrencilerin işyerinde yaptıkları iş ve işlemlerin % 73,84'ünün her zaman izlendiği belirlenmiştir.

3.5. Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunların t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulgular

Tablo 17. Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunların t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulguların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	T	df	P																																																																				
Koordinatör öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor musunuz?	Kız	135	3,72	0,920	0,966	197	0,335																																																																				
	Erkek	232	3,63	0,581				İşletmeden izin alırken zorluk çekiyor musunuz?	Kız	135	2,53	0,710	4,44	268	0,000	Erkek	232	2,20	0,764	İşletmede kullandığımız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?	Kız	135	4,30	0,458	4,139	281	0,000	Erkek	232	4,09	0,461	İşyerinde temizlik, çay taşıma vb. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?	Kız	135	2,14	0,755	5,16	365	0,000	Erkek	232	1,72	0,765	İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?	Kız	135	3,81	0,575	8,555	348	0,000	Erkek	232	3,20	0,797	İşyerinde öğle yemeklerinden faydalıyor musunuz?	Kız	135	3,04	1,268	2,450	317	0,015	Erkek	232	2,68	1,527	Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?	Kız	135	3,60	0,521	0,969	278	0,333
İşletmeden izin alırken zorluk çekiyor musunuz?	Kız	135	2,53	0,710	4,44	268	0,000																																																																				
	Erkek	232	2,20	0,764				İşletmede kullandığımız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?	Kız	135	4,30	0,458	4,139	281	0,000	Erkek	232	4,09	0,461	İşyerinde temizlik, çay taşıma vb. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?	Kız	135	2,14	0,755	5,16	365	0,000	Erkek	232	1,72	0,765	İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?	Kız	135	3,81	0,575	8,555	348	0,000	Erkek	232	3,20	0,797	İşyerinde öğle yemeklerinden faydalıyor musunuz?	Kız	135	3,04	1,268	2,450	317	0,015	Erkek	232	2,68	1,527	Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?	Kız	135	3,60	0,521	0,969	278	0,333	Erkek	232	3,55	0,516								
İşletmede kullandığımız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?	Kız	135	4,30	0,458	4,139	281	0,000																																																																				
	Erkek	232	4,09	0,461				İşyerinde temizlik, çay taşıma vb. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?	Kız	135	2,14	0,755	5,16	365	0,000	Erkek	232	1,72	0,765	İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?	Kız	135	3,81	0,575	8,555	348	0,000	Erkek	232	3,20	0,797	İşyerinde öğle yemeklerinden faydalıyor musunuz?	Kız	135	3,04	1,268	2,450	317	0,015	Erkek	232	2,68	1,527	Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?	Kız	135	3,60	0,521	0,969	278	0,333	Erkek	232	3,55	0,516																				
İşyerinde temizlik, çay taşıma vb. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?	Kız	135	2,14	0,755	5,16	365	0,000																																																																				
	Erkek	232	1,72	0,765				İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?	Kız	135	3,81	0,575	8,555	348	0,000	Erkek	232	3,20	0,797	İşyerinde öğle yemeklerinden faydalıyor musunuz?	Kız	135	3,04	1,268	2,450	317	0,015	Erkek	232	2,68	1,527	Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?	Kız	135	3,60	0,521	0,969	278	0,333	Erkek	232	3,55	0,516																																
İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?	Kız	135	3,81	0,575	8,555	348	0,000																																																																				
	Erkek	232	3,20	0,797				İşyerinde öğle yemeklerinden faydalıyor musunuz?	Kız	135	3,04	1,268	2,450	317	0,015	Erkek	232	2,68	1,527	Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?	Kız	135	3,60	0,521	0,969	278	0,333	Erkek	232	3,55	0,516																																												
İşyerinde öğle yemeklerinden faydalıyor musunuz?	Kız	135	3,04	1,268	2,450	317	0,015																																																																				
	Erkek	232	2,68	1,527				Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?	Kız	135	3,60	0,521	0,969	278	0,333	Erkek	232	3,55	0,516																																																								
Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?	Kız	135	3,60	0,521	0,969	278	0,333																																																																				
	Erkek	232	3,55	0,516																																																																							

İşyerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?	Kız	135	1,08	0,275	5,645	364,665	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,30	0,458				İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?	Kız	135	1,32	0,468	4,448	208	0,000	Erkek	232	1,12	0,321	Hafta sonu işyerine gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	Kız	135	1,18	0,421	2,022	210	0,044	Erkek	232	1,09	0,294	Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?	Kız	135	2,09	0,738	9,092	365	0,000	Erkek	232	1,46	0,519	İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?	Kız	135	2,72	0,807	4,834	365	0,000	Erkek	232	2,28	0,855	Aynı işyerinde fazla stajyer öğrenci çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,16	0,371	1,327	316,98	0,185	Erkek	232	1,22	0,435	Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	Kız	135	3,97	0,559	4,417	257	0,000	Erkek	232	4,23	0,505	İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,37	0,595	4,235	186	0,000	Erkek	232	1,13	0,341	Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000	Erkek	232	1,16	0,371	İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000
İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?	Kız	135	1,32	0,468	4,448	208	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,12	0,321				Hafta sonu işyerine gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	Kız	135	1,18	0,421	2,022	210	0,044	Erkek	232	1,09	0,294	Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?	Kız	135	2,09	0,738	9,092	365	0,000	Erkek	232	1,46	0,519	İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?	Kız	135	2,72	0,807	4,834	365	0,000	Erkek	232	2,28	0,855	Aynı işyerinde fazla stajyer öğrenci çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,16	0,371	1,327	316,98	0,185	Erkek	232	1,22	0,435	Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	Kız	135	3,97	0,559	4,417	257	0,000	Erkek	232	4,23	0,505	İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,37	0,595	4,235	186	0,000	Erkek	232	1,13	0,341	Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000	Erkek	232	1,16	0,371	İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458								
Hafta sonu işyerine gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	Kız	135	1,18	0,421	2,022	210	0,044																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,09	0,294				Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?	Kız	135	2,09	0,738	9,092	365	0,000	Erkek	232	1,46	0,519	İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?	Kız	135	2,72	0,807	4,834	365	0,000	Erkek	232	2,28	0,855	Aynı işyerinde fazla stajyer öğrenci çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,16	0,371	1,327	316,98	0,185	Erkek	232	1,22	0,435	Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	Kız	135	3,97	0,559	4,417	257	0,000	Erkek	232	4,23	0,505	İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,37	0,595	4,235	186	0,000	Erkek	232	1,13	0,341	Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000	Erkek	232	1,16	0,371	İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																				
Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?	Kız	135	2,09	0,738	9,092	365	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,46	0,519				İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?	Kız	135	2,72	0,807	4,834	365	0,000	Erkek	232	2,28	0,855	Aynı işyerinde fazla stajyer öğrenci çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,16	0,371	1,327	316,98	0,185	Erkek	232	1,22	0,435	Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	Kız	135	3,97	0,559	4,417	257	0,000	Erkek	232	4,23	0,505	İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,37	0,595	4,235	186	0,000	Erkek	232	1,13	0,341	Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000	Erkek	232	1,16	0,371	İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																
İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?	Kız	135	2,72	0,807	4,834	365	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	2,28	0,855				Aynı işyerinde fazla stajyer öğrenci çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,16	0,371	1,327	316,98	0,185	Erkek	232	1,22	0,435	Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	Kız	135	3,97	0,559	4,417	257	0,000	Erkek	232	4,23	0,505	İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,37	0,595	4,235	186	0,000	Erkek	232	1,13	0,341	Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000	Erkek	232	1,16	0,371	İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																												
Aynı işyerinde fazla stajyer öğrenci çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,16	0,371	1,327	316,98	0,185																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,22	0,435				Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	Kız	135	3,97	0,559	4,417	257	0,000	Erkek	232	4,23	0,505	İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,37	0,595	4,235	186	0,000	Erkek	232	1,13	0,341	Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000	Erkek	232	1,16	0,371	İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																																								
Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?	Kız	135	3,97	0,559	4,417	257	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	4,23	0,505				İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,37	0,595	4,235	186	0,000	Erkek	232	1,13	0,341	Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000	Erkek	232	1,16	0,371	İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																																																				
İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?	Kız	135	1,37	0,595	4,235	186	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,13	0,341				Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000	Erkek	232	1,16	0,371	İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																																																																
Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?	Kız	135	1,44	0,569	5,134	201	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,16	0,371				İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002	Erkek	232	1,12	0,321	Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																																																																												
İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	Kız	135	1,25	0,436	3,149	219	0,002																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,12	0,321				Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000	Erkek	232	1,19	0,396	Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																																																																																								
Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?	Kız	135	1,67	0,712	7,097	183	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,19	0,396				Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000	Erkek	232	1,38	0,536	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																																																																																																				
Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	Kız	135	1,68	0,779	4,048	208	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,38	0,536				İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000	Erkek	232	1,30	0,458																																																																																																																																
İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?	Kız	135	1,84	0,830	6,959	182	0,000																																																																																																																																												
	Erkek	232	1,30	0,458																																																																																																																																															

İşletmede okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu?	Kız	135	4,11	0,513	2,715	284	0,007
	Erkek	232	4,26	0,522			

P < 0,05

Tablo 17 incelendiğinde kız stajyer öğrencilerin, erkek stajyer öğrencilerden daha az oranda işletmelerden izin alırken zorluk çektikleri anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, işletmeden izin alırken kız stajyer öğrencilerin erkek stajyer öğrencilere göre daha rahat oldukları anlaşılmıştır. Kız stajyer öğrencilerin, erkek stajyer öğrencilerden daha çok kullandıkları gelişim tablosunu yeterli buldukları ve istifade ettikleri aşırıdır. Kız stajyer öğrencilerin, erkek stajyer öğrencilerden daha çok işletmelerde beceri eğitimi esnasında temizlik yapma, çay ve eşya taşıma vb. ayak işlerinde kullandıkları anlaşılmıştır ve bu durum beceri eğitimi esnasında olmamalıdır. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha çok işletmeye istedikleri kılık kıyafetle gidebildiklerini bildirmişlerdir. Kız stajyer öğrencilerin, erkek stajyer öğrencilerden daha çok işletmede öğle yemeklerinden faydalandıkları anlaşılmıştır ve bu olay daha çok kamu tipi işletmelerde görülmektedir. Erkek stajyer öğrenciler, kız stajyer öğrencilerden daha fazla sözlü hakarete uğramaktadırlar. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmelerde ayırım yapılmaya maruz kalmaktadırlar. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla hafta sonu işletmeye gitmektedirler.. Kız stajyer öğrenciler işletmelerde daha çok gereğinden fazla iş yaptıklarını dile getirmişlerdir bu durum staj yapan öğrencinin alanında kendisini geliştirmesi için olumludur. Kız stajyer öğrenciler iş yerlerinde daha çok kadrolu personel gibi çalışmaktadırlar. Erkek stajyer öğrenciler, kız stajyer öğrencilerden daha fazla işletmede okulda öğrendikleri bilgileri daha fazla uygulayabilmektedirler. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmenin sosyal olanaklarından yararlandırılmamaktadırlar ve beceri eğitiminden olumsuz etkilenmektedirler. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmede sürekli olarak aynı işleri yapmaktadırlar ve bu durum beceri eğitimini az oranda olumsuz etkilenmektedir. Kız stajyer öğrencilerin okul dersleri, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmedeki yoğun çalışma temposunda çalışmalarından dolayı az oranda olumsuz etkilenmektedir. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmede öğretilmeyen işlerin yaptırılmasıyla hata yapmaktadırlar. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmede

seviyelerinin üzerinde iş yapmaktadırlar. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmedeki personelle sorunlar yaşamaktadırlar. Erkek stajyer öğrenciler, kız stajyer öğrencilerden az bir farkla işletmede okulda öğrenilen bilgilere destekleyici bilgi ve beceri kazandırıldığını ifade etmişlerdir. Diğer sorularda anlamlı bir fark bulunamamıştır.

3.6.Stajyer Öğrencilerin Çözüm Önerilerinin t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulgular

Tablo 18. Stajyer Öğrencilerin Çözüm Önerilerinin t - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin Bulguların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	T	df	P																																																																																
Beceri eğitime başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli	Kız	135	4,41	0,849	0,716	365	0,474																																																																																
	Erkek	232	4,48	0,953				İşletmede beceri eğitime başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı	Kız	135	4,30	0,993	1,212	365	0,226	Erkek	232	4,43	0,995	Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı	Kız	135	4,44	0,982	0,122	365	0,903	Erkek	232	4,46	0,920	Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli	Kız	135	3,62	1,233	1,042	365	0,298	Erkek	232	3,76	1,255	Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kız	135	4,07	1,134	1,073	365	0,284	Erkek	232	4,19	1,074	Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kız	135	4,55	0,879	0,367	365	0,714	Erkek	232	4,51	0,892	Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kız	135	3,55	1,262	1,980	365	0,048	Erkek	232	3,81	1,233	Beceri eğitimi 5 gün İşyerinde uygulanmalı	Kız	135	3,50	1,257	4,488	254	0,000
İşletmede beceri eğitime başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı	Kız	135	4,30	0,993	1,212	365	0,226																																																																																
	Erkek	232	4,43	0,995				Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı	Kız	135	4,44	0,982	0,122	365	0,903	Erkek	232	4,46	0,920	Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli	Kız	135	3,62	1,233	1,042	365	0,298	Erkek	232	3,76	1,255	Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kız	135	4,07	1,134	1,073	365	0,284	Erkek	232	4,19	1,074	Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kız	135	4,55	0,879	0,367	365	0,714	Erkek	232	4,51	0,892	Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kız	135	3,55	1,262	1,980	365	0,048	Erkek	232	3,81	1,233	Beceri eğitimi 5 gün İşyerinde uygulanmalı	Kız	135	3,50	1,257	4,488	254	0,000	Erkek	232	4,09	1,119								
Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı	Kız	135	4,44	0,982	0,122	365	0,903																																																																																
	Erkek	232	4,46	0,920				Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli	Kız	135	3,62	1,233	1,042	365	0,298	Erkek	232	3,76	1,255	Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kız	135	4,07	1,134	1,073	365	0,284	Erkek	232	4,19	1,074	Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kız	135	4,55	0,879	0,367	365	0,714	Erkek	232	4,51	0,892	Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kız	135	3,55	1,262	1,980	365	0,048	Erkek	232	3,81	1,233	Beceri eğitimi 5 gün İşyerinde uygulanmalı	Kız	135	3,50	1,257	4,488	254	0,000	Erkek	232	4,09	1,119																				
Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli	Kız	135	3,62	1,233	1,042	365	0,298																																																																																
	Erkek	232	3,76	1,255				Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kız	135	4,07	1,134	1,073	365	0,284	Erkek	232	4,19	1,074	Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kız	135	4,55	0,879	0,367	365	0,714	Erkek	232	4,51	0,892	Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kız	135	3,55	1,262	1,980	365	0,048	Erkek	232	3,81	1,233	Beceri eğitimi 5 gün İşyerinde uygulanmalı	Kız	135	3,50	1,257	4,488	254	0,000	Erkek	232	4,09	1,119																																
Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kız	135	4,07	1,134	1,073	365	0,284																																																																																
	Erkek	232	4,19	1,074				Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kız	135	4,55	0,879	0,367	365	0,714	Erkek	232	4,51	0,892	Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kız	135	3,55	1,262	1,980	365	0,048	Erkek	232	3,81	1,233	Beceri eğitimi 5 gün İşyerinde uygulanmalı	Kız	135	3,50	1,257	4,488	254	0,000	Erkek	232	4,09	1,119																																												
Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kız	135	4,55	0,879	0,367	365	0,714																																																																																
	Erkek	232	4,51	0,892				Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kız	135	3,55	1,262	1,980	365	0,048	Erkek	232	3,81	1,233	Beceri eğitimi 5 gün İşyerinde uygulanmalı	Kız	135	3,50	1,257	4,488	254	0,000	Erkek	232	4,09	1,119																																																								
Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kız	135	3,55	1,262	1,980	365	0,048																																																																																
	Erkek	232	3,81	1,233				Beceri eğitimi 5 gün İşyerinde uygulanmalı	Kız	135	3,50	1,257	4,488	254	0,000	Erkek	232	4,09	1,119																																																																				
Beceri eğitimi 5 gün İşyerinde uygulanmalı	Kız	135	3,50	1,257	4,488	254	0,000																																																																																
	Erkek	232	4,09	1,119																																																																																			

Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,58	0,805	0,96	365	0,924																																																																																																																																
	Erkek	232	4,57	0,875				Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı	Kız	135	4,59	0,805	0,756	365	0,450	Erkek	232	4,51	0,926	İşletme personeline stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli	Kız	135	4,46	0,879	1,976	326	0,049	Erkek	232	4,25	1,081	İşletmede beceri eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	Kız	135	4,61	0,764	0,958	365	0,339	Erkek	232	4,52	0,863	İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kız	135	4,44	0,835	2,524	336	0,012	Erkek	232	4,19	1,080	Önceki dönemde stajyere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	Kız	135	3,51	1,392	0,681	241	,497	Erkek	232	3,61	1,161	İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	Kız	135	4,16	1,009	0,758	365	0,449	Erkek	232	4,07	1,139	Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,59	0,831	0,525	365	0,600	Erkek	232	4,64	0,777	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124	Erkek	232	3,17	1,263	Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984
Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı	Kız	135	4,59	0,805	0,756	365	0,450																																																																																																																																
	Erkek	232	4,51	0,926				İşletme personeline stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli	Kız	135	4,46	0,879	1,976	326	0,049	Erkek	232	4,25	1,081	İşletmede beceri eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	Kız	135	4,61	0,764	0,958	365	0,339	Erkek	232	4,52	0,863	İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kız	135	4,44	0,835	2,524	336	0,012	Erkek	232	4,19	1,080	Önceki dönemde stajyere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	Kız	135	3,51	1,392	0,681	241	,497	Erkek	232	3,61	1,161	İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	Kız	135	4,16	1,009	0,758	365	0,449	Erkek	232	4,07	1,139	Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,59	0,831	0,525	365	0,600	Erkek	232	4,64	0,777	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124	Erkek	232	3,17	1,263	Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195								
İşletme personeline stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli	Kız	135	4,46	0,879	1,976	326	0,049																																																																																																																																
	Erkek	232	4,25	1,081				İşletmede beceri eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	Kız	135	4,61	0,764	0,958	365	0,339	Erkek	232	4,52	0,863	İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kız	135	4,44	0,835	2,524	336	0,012	Erkek	232	4,19	1,080	Önceki dönemde stajyere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	Kız	135	3,51	1,392	0,681	241	,497	Erkek	232	3,61	1,161	İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	Kız	135	4,16	1,009	0,758	365	0,449	Erkek	232	4,07	1,139	Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,59	0,831	0,525	365	0,600	Erkek	232	4,64	0,777	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124	Erkek	232	3,17	1,263	Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																				
İşletmede beceri eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	Kız	135	4,61	0,764	0,958	365	0,339																																																																																																																																
	Erkek	232	4,52	0,863				İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kız	135	4,44	0,835	2,524	336	0,012	Erkek	232	4,19	1,080	Önceki dönemde stajyere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	Kız	135	3,51	1,392	0,681	241	,497	Erkek	232	3,61	1,161	İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	Kız	135	4,16	1,009	0,758	365	0,449	Erkek	232	4,07	1,139	Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,59	0,831	0,525	365	0,600	Erkek	232	4,64	0,777	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124	Erkek	232	3,17	1,263	Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																																
İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kız	135	4,44	0,835	2,524	336	0,012																																																																																																																																
	Erkek	232	4,19	1,080				Önceki dönemde stajyere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	Kız	135	3,51	1,392	0,681	241	,497	Erkek	232	3,61	1,161	İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	Kız	135	4,16	1,009	0,758	365	0,449	Erkek	232	4,07	1,139	Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,59	0,831	0,525	365	0,600	Erkek	232	4,64	0,777	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124	Erkek	232	3,17	1,263	Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																																												
Önceki dönemde stajyere müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin	Kız	135	3,51	1,392	0,681	241	,497																																																																																																																																
	Erkek	232	3,61	1,161				İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	Kız	135	4,16	1,009	0,758	365	0,449	Erkek	232	4,07	1,139	Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,59	0,831	0,525	365	0,600	Erkek	232	4,64	0,777	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124	Erkek	232	3,17	1,263	Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																																																								
İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	Kız	135	4,16	1,009	0,758	365	0,449																																																																																																																																
	Erkek	232	4,07	1,139				Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,59	0,831	0,525	365	0,600	Erkek	232	4,64	0,777	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124	Erkek	232	3,17	1,263	Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																																																																				
Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kız	135	4,59	0,831	0,525	365	0,600																																																																																																																																
	Erkek	232	4,64	0,777				Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124	Erkek	232	3,17	1,263	Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																																																																																
Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kız	135	2,96	1,292	1,542	365	0,124																																																																																																																																
	Erkek	232	3,17	1,263				Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004	Erkek	232	4,60	0,805	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																																																																																												
Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	Kız	135	4,30	1,024	2,917	230	0,004																																																																																																																																
	Erkek	232	4,60	0,805				Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505	Erkek	232	4,48	0,916	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																																																																																																								
Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kız	135	4,54	0,761	0,667	365	0,505																																																																																																																																
	Erkek	232	4,48	0,916				İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984	Erkek	232	3,73	1,195																																																																																																																				
İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kız	135	3,73	1,181	0,020	365	0,984																																																																																																																																
	Erkek	232	3,73	1,195																																																																																																																																			

P < 0,05

Tablo 18 incelendiğinde erkek stajyer öğrenciler, kız stajyer öğrencilerden daha fazla, stajyer öğrenciler işletmelere yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmasının gerektiğini ifade ettikleri anlaşılmıştır. Erkek stajyer öğrenciler, kız stajyer öğrencilerden daha fazla beceri eğitiminin işletmelerde 5 gün yapılması gerektiğini savunmuşlardır. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmede çalışan personele stajyer öğrenciye nasıl davranması gerektiği yönünde seminer verilmesi gerektiğini bildirmişlerdir. Kız stajyer öğrenciler, erkek stajyer öğrencilerden daha fazla işletmede başarılı olan stajyer öğrencilerin kalması gerektiğini anlatmışlardır. Erkek stajyer öğrenciler, kız stajyer öğrencilerden daha fazla işletmede stajyer öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak okula her dönem en az bir kere rapor gönderilmesinin gerektiğini ifade etmişlerdir. Diğer sorularda anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 19. Stajyer Öğrencilerin Çözüm Önerilerinin - Testine Göre Anlamlılığına İlişkin BulgularınSektör Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek İçin Yapılan t- Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	T	df	P																																																								
Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?	Kamu	101	1,01	0,100	-6,085	336	0,000																																																								
	Özel	266	1,17	0,395				Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli	Kamu	101	4,57	0,792	1,713	216	0,088	Özel	266	4,41	0,956	İşletmelerde beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı	Kamu	101	4,36	0,965	-0,264	365	0,792	Özel	266	4,39	1,008	Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kamu	101	4,04	1,183	-1,158	365	0,248	Özel	266	4,19	1,062	Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kamu	101	4,63	0,771	1,559	214,801	0,120	Özel	266	4,48	0,924	Öğrenciler işletmelere yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kamu	101	3,71	1,291	-0,035	365	0,972
Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli	Kamu	101	4,57	0,792	1,713	216	0,088																																																								
	Özel	266	4,41	0,956				İşletmelerde beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı	Kamu	101	4,36	0,965	-0,264	365	0,792	Özel	266	4,39	1,008	Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kamu	101	4,04	1,183	-1,158	365	0,248	Özel	266	4,19	1,062	Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kamu	101	4,63	0,771	1,559	214,801	0,120	Özel	266	4,48	0,924	Öğrenciler işletmelere yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kamu	101	3,71	1,291	-0,035	365	0,972	Özel	266	3,72	1,234								
İşletmelerde beceri eğitimine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı	Kamu	101	4,36	0,965	-0,264	365	0,792																																																								
	Özel	266	4,39	1,008				Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kamu	101	4,04	1,183	-1,158	365	0,248	Özel	266	4,19	1,062	Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kamu	101	4,63	0,771	1,559	214,801	0,120	Özel	266	4,48	0,924	Öğrenciler işletmelere yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kamu	101	3,71	1,291	-0,035	365	0,972	Özel	266	3,72	1,234																				
Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	Kamu	101	4,04	1,183	-1,158	365	0,248																																																								
	Özel	266	4,19	1,062				Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kamu	101	4,63	0,771	1,559	214,801	0,120	Özel	266	4,48	0,924	Öğrenciler işletmelere yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kamu	101	3,71	1,291	-0,035	365	0,972	Özel	266	3,72	1,234																																
Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	Kamu	101	4,63	0,771	1,559	214,801	0,120																																																								
	Özel	266	4,48	0,924				Öğrenciler işletmelere yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kamu	101	3,71	1,291	-0,035	365	0,972	Özel	266	3,72	1,234																																												
Öğrenciler işletmelere yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	Kamu	101	3,71	1,291	-0,035	365	0,972																																																								
	Özel	266	3,72	1,234																																																											

Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı	Kamu	101	4,68	0,761	1,648	206,783	0,001																																																																																
	Özel	266	4,53	0,878				Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı	Kamu	101	4,52	0,944	-0,197	365	0,844	Özel	266	4,55	0,860	İşletmede beceri eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	Kamu	101	4,63	0,717	1,149	365	0,251	Özel	266	4,52	0,865	İşletmelerde beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kamu	101	4,41	0,982	1,444	365	0,150	Özel	266	4,24	1,010	Koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kamu	101	4,66	0,739	0,623	365	0,533	Özel	266	4,61	0,819	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kamu	101	2,77	1,248	-2,970	365	0,003	Özel	266	3,21	1,268	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kamu	101	4,53	0,867	0,456	365	0,649	Özel	266	4,49	0,861	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kamu	101	3,78	1,026	0,592	217,592	0,555
Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı	Kamu	101	4,52	0,944	-0,197	365	0,844																																																																																
	Özel	266	4,55	0,860				İşletmede beceri eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	Kamu	101	4,63	0,717	1,149	365	0,251	Özel	266	4,52	0,865	İşletmelerde beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kamu	101	4,41	0,982	1,444	365	0,150	Özel	266	4,24	1,010	Koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kamu	101	4,66	0,739	0,623	365	0,533	Özel	266	4,61	0,819	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kamu	101	2,77	1,248	-2,970	365	0,003	Özel	266	3,21	1,268	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kamu	101	4,53	0,867	0,456	365	0,649	Özel	266	4,49	0,861	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kamu	101	3,78	1,026	0,592	217,592	0,555	Özel	266	3,71	1,246								
İşletmede beceri eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli	Kamu	101	4,63	0,717	1,149	365	0,251																																																																																
	Özel	266	4,52	0,865				İşletmelerde beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kamu	101	4,41	0,982	1,444	365	0,150	Özel	266	4,24	1,010	Koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kamu	101	4,66	0,739	0,623	365	0,533	Özel	266	4,61	0,819	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kamu	101	2,77	1,248	-2,970	365	0,003	Özel	266	3,21	1,268	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kamu	101	4,53	0,867	0,456	365	0,649	Özel	266	4,49	0,861	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kamu	101	3,78	1,026	0,592	217,592	0,555	Özel	266	3,71	1,246																				
İşletmelerde beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı	Kamu	101	4,41	0,982	1,444	365	0,150																																																																																
	Özel	266	4,24	1,010				Koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kamu	101	4,66	0,739	0,623	365	0,533	Özel	266	4,61	0,819	Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kamu	101	2,77	1,248	-2,970	365	0,003	Özel	266	3,21	1,268	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kamu	101	4,53	0,867	0,456	365	0,649	Özel	266	4,49	0,861	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kamu	101	3,78	1,026	0,592	217,592	0,555	Özel	266	3,71	1,246																																
Koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	Kamu	101	4,66	0,739	0,623	365	0,533																																																																																
	Özel	266	4,61	0,819				Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kamu	101	2,77	1,248	-2,970	365	0,003	Özel	266	3,21	1,268	Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kamu	101	4,53	0,867	0,456	365	0,649	Özel	266	4,49	0,861	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kamu	101	3,78	1,026	0,592	217,592	0,555	Özel	266	3,71	1,246																																												
Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrenciler iş yerlerine gönderilmemeli	Kamu	101	2,77	1,248	-2,970	365	0,003																																																																																
	Özel	266	3,21	1,268				Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kamu	101	4,53	0,867	0,456	365	0,649	Özel	266	4,49	0,861	İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kamu	101	3,78	1,026	0,592	217,592	0,555	Özel	266	3,71	1,246																																																								
Bilişim ile ilgili ders saatleri artırılmalı	Kamu	101	4,53	0,867	0,456	365	0,649																																																																																
	Özel	266	4,49	0,861				İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kamu	101	3,78	1,026	0,592	217,592	0,555	Özel	266	3,71	1,246																																																																				
İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli	Kamu	101	3,78	1,026	0,592	217,592	0,555																																																																																
	Özel	266	3,71	1,246																																																																																			

$P < 0,05$

Tablo 19 incelendiğinde özel sektörde staj yapan öğrencilerin, kamu sektöründe staj yapan öğrencilerden daha fazla hafta sonu işe gittikleri anlaşılmıştır. Özel sektörde staj yapan öğrenciler kamu sektöründe staj yapan öğrencilerden daha fazla okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemelidir şeklinde ifade etmişlerdir. Kamu sektöründe staj yapan öğrenciler özel sektörde staj yapan öğrencilerden daha fazla koordinatör öğretmenlerin işletmede stajyer öğrencilerle mutlaka görüşmesi sağlanmalıdır şeklinde savunmuşlardır. Diğer sorularda anlamlı bir fark bulunamamıştır.

3.7.Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunların Dallara Göre Anlamlılığına İlişkin Bulgular

Tablo 20 Öğrencilerin “Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	1,20	0,431	Gruplar Arası	1,190	2	0,595	3,534	0,030
	Web Programcılığı	115	1,13	0,338	Grup İçi	61,289	364	0,168		
	Ağ İşletmenliği	96	1,28	0,452	Toplam	62,480	366			
	Toplam	367	1,20	0,413						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 20 incelendiğinde, Öğrencilerin “Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 20A’da verildi.

Tablo 20A Öğrencilerin “Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web Programcılığı	0,068	0,50	0,366
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,083	0,53	0,269
	Web	Veritabanı Programcılığı	-0,068	0,50	0,366
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,153*	0,57	0,022
	Ağ	Veritabanı Programcılığı	0,083	0,53	0,269
	İşletmenliği	Web Programcılığı	0,153*	0,57	0,022

Tablo 20A incelendiğinde “Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post–Hoc Tukey testi sonucunda; Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Ağ işletmenliği Dalında olan öğrenciler lehine sayısal verilere dayanarak $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalındaki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar sayısal veriler açısından anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 21 Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	4,17	0,457	Gruplar Arası	1,404	2	0,702	3,215	0,041
	Web Programcılığı	115	4,09	0,450	Grup İçi	79,457	364	0,218		
	Ağ İşletmenliği	96	4,25	0,503	Toplam	80,861	366			
	Toplam	367	4,17	0,470						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 21 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 21A’da verildi..

Tablo 21A Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web Programcılığı	0,086	0,057	0,292

Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,077	0,061	0,414
Web	Veritabanı Programcılığı	-0,086	0,057	0,292
Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,163*	0,065	0,032
Ağ	Veritabanı Programcılığı	0,077	0,061	0,414
İşletmenliği	Web Programcılığı	0,163*	0,065	0,032

Tablo 21A incelendiğinde “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Ağ işletmenliği Dalında olan öğrenciler lehine sayısal verilere dayanarak $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” ifadesine Web Programcılığı Dalındaki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar sayısal veriler açısından anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 22 Öğrencilerin “İstedığınız kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
	Veritabanı Programcılığı	156	3,46	0,656	Gruplar Arası	20,218	2	10,109		
TX	Web Programcılığı	115	3,12	0,870	Grup İçi	203,471	364	0,559	18,085	0,000
	Ağ İşletmenliği	96	3,74	0,729	Toplam	223,689	366			

Toplam	367	3,43	0,782
---------------	------------	-------------	--------------

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 22 incelendiğinde, Öğrencilerin “İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 22A’da verildi.

Tablo 22A Öğrencilerin “İsteddiğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	X_i - X_j	Ss	P
TX	Veritabanı	Web Programcılığı	0,333*	0,092	0,001
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,284*	0,097	0,010
	Web	Veritabanı Programcılığı	-0,333*	0,092	0,001
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,618*	0,103	0,000
	Ağ	Veritabanı Programcılığı	0,284*	0,097	0,010
	İşletmenliği	Web Programcılığı	0,618*	0,103	0,000

Tablo 22A incelendiğinde “İsteddiğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında ve Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler aleyhine göresayısal verilere dayanarak $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı

Programcılığı Dalında olan öğrenciler “İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrencilere göre daha az katılmaktadırlar. Ayrıca Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “İsteddiğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” ifadesine Web Programcılığı Dalı öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 23 Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalaniyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	3,14	1,492	Gruplar Arası	30,789	2	15,394	7,519	0,001
	Web Programcılığı	115	2,64	1,529	Grup İçi	745,238	364	2,047		
	Ağ İşletmenliği	96	2,48	1,187	Toplam	776,027	366			
	Toplam	367	2,81	1,456						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 23 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalaniyor musunuz?” ifadesinin daldeğişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 23A’da verildi.

Tablo 23A Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalaniyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web	0,498*	0,176	0,014
		Programcılığı			
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,662*	0,186	0,001
		Veritabanı			
	Web	Programcılığı	-0,498*	0,176	0,014
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,164	0,198	0,684
Ağ	Veritabanı	Programcılığı	-0,662*	0,186	0,001
	İşletmenliği	Web	Programcılığı	-0,164	0,198

Tablo 23A incelendiğinde “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalaniyor musunuz?” ifadesinin daldeğişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalaniyor musunuz?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalaniyor musunuz?” ifadesine Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 24 Öğrencilerin “İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	1,22	0,419	Gruplar Arası	1,553	2	0,777	5,131	0,006
	Web Programcılığı	115	1,10	0,295	Grup İçi	55,095	364	0,151		
	Ağ İşletmenliği	96	1,25	0,435	Toplam	56,649	366			
	Toplam	367	1,19	0,393						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 24 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?” ifadesinin daldeğişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 24A’da verildi.

Tablo 24A Öğrencilerin “İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapıyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı Programcılığı	Web Programcılığı	0,129*	0,048	0,020
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,026	0,050	0,867

Web	Veritabanı Programcılığı	-0,129*	0,048	0,020
Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,154*	0,054	0,012
Ağ	Veritabanı Programcılığı	0,026	0,050	0,867
İşletmenliği	Web Programcılığı	0,154	0,054	0,012

Tablo 24A incelendiğinde “İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapılıyor mu?” ifadesinin daldeğişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapılıyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler aleyhinesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapılıyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 25 Öğrencilerin “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	1,13	0,372	Gruplar Arası	0,730	2	0,365	3,054	0,048
	Web Programcılığı	115	1,07	0,256	Grup İçi	43,504	364	0,120		

Ağ İşletmenliği	96	1,19	0,392	Toplam	44,234	366
Toplam	367	1,13	0,348			

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 25 incelendiğinde, Öğrencilerin “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 25A’da verildi.

Tablo 25A Öğrencilerin “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web Programcılığı	0,059	0,042	0,352
		Programcılığı	-0,059	0,045	0,384
	Web Programcılığı	Veritabanı Programcılığı	0,059	0,042	0,352
		Ağ İşletmenliği	-0,118*	0,048	0,037
	Ağ İşletmenliği	Veritabanı Programcılığı	0,059	0,045	0,384
		Web Programcılığı	0,118*	0,048	0,037

Tablo 25A incelendiğinde “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Ağ işletmenliği Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından

$P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?” ifadesine Web Programcılığı Dalındaki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar sayısal veriler açısından anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 26 Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	1,81	0,673	Gruplar Arası	10,857	2	5,429	11,374	0,000
	Web Programcılığı	115	1,43	0,609	Grup İçi	173,731	364	0,477		
	Ağ İşletmenliği	96	1,80	0,803	Toplam	184,589	366			
	Toplam	367	1,69	0,710						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 26 incelendiğinde, Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 26A’da verildi.

Tablo 26A Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web	0,373*	0,085	0,000
		Programcılığı			
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,006	0,090	0,998
	Web	Veritabanı	-0,373*	0,085	0,000
		Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,367*	0,096
	Ağ	Veritabanı	-0,006	0,090	0,998
İşletmenliği	Web	0,367*	0,096	0,000	
Programcılığı					

Tablo 26A incelendiğinde “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler aleyhinde sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 27 Öğrencilerin “İşletmelerde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
	Veritabanı Programcılığı	156	2,56	0,805	Gruplar Arası	8,010	2	4,005		
TX	Web Programcılığı	115	2,23	0,928	Grup İçi	264,481	364	0,727	5,512	0,004
	Ağ İşletmenliği	96	2,50	0,834	Toplam	272,490	366			
	Toplam	367	2,44	0,863						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 27 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmelerde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 27A’da verildi.

Tablo 27A Öğrencilerin “İşletmelerde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web Programcılığı	0,338*	0,105	0,004

Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,064	0,111	0,831
Web	Veritabanı Programcılığı	-0,338*	0,105	0,004
Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,274	0,118	0,054
Ağ	Veritabanı Programcılığı	-0,064	0,111	0,831
İşletmenliği	Web Programcılığı	0,274	0,118	0,054

Tablo 27A incelendiğinde “İşletmelerde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “İşletmelerde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” ifadesine Web Programcılığı Dalındaki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar sayısal veriler açısından anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 28 Öğrencilerin “Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	4,17	0,555	Gruplar Arası	2,810	2	1,405	4,935	0,008
	Web Programcılığı	115	4,21	0,538	Grup İçi	103,648	364	0,285		

Ağ İşletmenliği	96	3,99	0,492	Toplam	106,458	366
Toplam	367	4,13	0,539			

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 28 incelendiğinde, Öğrencilerin “Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 28A’da verildi.

Tablo 28A Öğrencilerin “Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web	-0,042	0,066	0,798
		Programcılığı			
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,177*	0,069	0,029
	Web	Veritabanı	0,042	0,066	0,798
		Programcılığı			
Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,219*	0,074	0,009	
Ağ İşletmenliği	Veritabanı	-0,177*	0,069	0,029	
	Programcılığı				
Veritabanı	Web	-0,219*	0,074	0,009	
	Programcılığı				

Tablo 28A incelendiğinde “Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği

Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “Okulda öğrendiğiniz bilgileri İşyerinde uygulayabiliyor musunuz?” ifadesine Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehinesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha az katılmaktadırlar.

Tablo 29 Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	1,29	0,533	Gruplar Arası	3,015	2	1,507	7,209	0,001
	Web Programcılığı	115	1,09	0,283	Grup İçi	76,108	364	0,209		
	Ağ İşletmenliği	96	1,27	0,492	Toplam	79,123	366			
	Toplam	367	1,22	0,465						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 29 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar

arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 29A’da verildi.

Tablo 29A Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web Programcılığı	0,202*	0,056	0,001
		Programcılığı	0,018	0,059	0,952
	Web	Veritabanı Programcılığı	-0,202*	0,056	0,001
		Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,184*	0,063
	Ağ	Veritabanı Programcılığı	-0,018	0,059	0,952
		İşletmenliği	Web Programcılığı	0,184*	0,063

Tablo 29A incelendiğinde “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler aleyhinde sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “İşyerinin sosyal

olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 30 Öğrencilerin “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	1,37	0,547	Gruplar Arası	3,254	2	1,627	7,537	0,001
	Web Programcılığı	115	1,16	0,365	Grup İçi	78,577	364	0,216		
	Ağ İşletmenliği	96	1,23	0,423	Toplam	81,831	366			
	Toplam	367	1,27	0,473						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 30 incelendiğinde, Öğrencilerin “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 30A’da verildi.

Tablo 30A Öğrencilerin “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web Programcılığı	0,215*	0,057	0,001
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,143*	0,060	0,048
	Web	Veritabanı Programcılığı	-0,215*	0,057	0,001
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,073	0,064	0,496
	Ağ	Veritabanı Programcılığı	-0,143*	0,060	0,048
	İşletmenliği	Web Programcılığı	0,073	0,064	0,496

Tablo 30A incelendiğinde “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehinesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” ifadesine Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 31 Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	1,54	0,721	Gruplar Arası	3,745	2	1,873	4,486	0,012
	Web Programcılığı	115	1,34	0,544	Grup İçi	151,949	364	0,417		
	Ağ İşletmenliği	96	1,57	0,628	Toplam	155,695	366			
	Toplam	367	1,49	0,650						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 31 incelendiğinde, Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 31A’da verildi.

Tablo 31A Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı Programcılığı	Web Programcılığı	0,206*	0,079	0,027
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,028	0,084	0,940

Web	Veritabanı Programcılığı	-0,206*	0,079	0,027
Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,234*	0,089	0,025
Ağ	Veritabanı Programcılığı	0,028	0,084	0,940
İşletmenliği	Web Programcılığı	0,234*	0,089	0,025

Tablo 31A incelendiğinde “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca Ağ işletmenliği Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler lehinesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 32 Öğrencilerin “Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	4,35	1,008	Gruplar Arası	13,539	2	6,770	5,777	0,003

Web Programcılığı	115	3,90	1,059	Grup İçi	426,515	364	1,172
Ağ İşletmenliği	96	4,10	1,218	Toplam	440,054	366	
Toplam	367	4,15	1,097				

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 32 incelendiğinde, Öğrencilerin “Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 32A’da verildi.

Tablo 32A Öğrencilerin “Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı Programcılığı	Web Programcılığı	0,448*	0,133	0,002
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,248	0,140	0,182
	Web Programcılığı	Veritabanı Programcılığı	-0,448*	0,133	0,002
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,200	0,150	0,377
	Ağ İşletmenliği	Veritabanı Programcılığı	-0,248	0,140	0,182
	İşletmenliği	Web Programcılığı	0,200	0,150	0,377

Tablo 32A incelendiğinde “Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı” ifadesine Web Programcılığı Dalındaki öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar sayısal veriler açısından anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 33 Öğrencilerin “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Veritabanı Programcılığı	156	3,68	1,305	Gruplar Arası	15,743	2	7,871	5,569	0,004
	Web Programcılığı	115	4,17	0,927	Grup İçi	514,491	364	1,413		
	Ağ İşletmenliği	96	3,84	1,268	Toplam	530,234	366			
	Toplam	367	3,87	1,204						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 33 incelendiğinde, Öğrencilerin “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 33A’da verildi.

Tablo 33A Öğrencilerin “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web	-0,486*	0,146	0,003
		Programcılığı			
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,164	0,154	0,536
		Veritabanı			
	Web	Programcılığı	0,486*	0,146	0,003
	Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,321	0,164	0,125
Ağ	Veritabanı	0,164	0,154	0,536	
	Programcılığı				
İşletmenliği	Web	-0,321	0,164	0,125	
		Programcılığı			

Tablo 33A incelendiğinde “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler aleyhinesayısal veriler açısından $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı” ifadesine Web Programcılığı Dalındaki öğrencilere göre daha az katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasındaki farklar sayısal veriler açısından anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 34 Öğrencilerin “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesinin Dal Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
	Veritabanı Programcılığı	156	4,24	1,036	Gruplar Arası	13,151	2	6,576		
TX	Web Programcılığı	115	3,83	1,157	Grup İçi	423,704	364	1,164	5,649	0,004
	Ağ İşletmenliği	96	4,23	1,051	Toplam	436,856	366			
	Toplam	367	4,11	1,093						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 34 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 34A’da verildi.

Tablo 34A Öğrencilerin “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesinin Dal Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web Programcılığı	0,411*	0,133	0,006

Programcılığı	Ağ İşletmenliği	0,008	0,140	0,998
Web	Veritabanı Programcılığı	-0,411*	0,133	0,006
Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,403*	0,149	0,020
Ağ	Veritabanı Programcılığı	-0,008	0,140	0,998
İşletmenliği	Web Programcılığı	0,403*	0,149	0,020

Tablo 34A incelendiğinde “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda;Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca Ağ işletmenliği Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler lehinesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 35 Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması yönünde yasal sorumluluklar verilmeli” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
	Veritabanı Programcılığı	156	3,65	1,222	Gruplar Arası	20,957	2	10,478		
TX	Web Programcılığı	115	3,50	1,158	Grup İçi	495,795	364	1,362	7,693	0,001
	Ağ İşletmenliği	96	4,11	1,085	Toplam	516,752	366			
	Toplam	367	3,73	1,188						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 35 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması yönünde yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesinin dal değişkenlerine göre farklılaşma durumu için yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 35A’da verildi.

Tablo 35A Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması yönünde yasal sorumluluklar verilmeli” İfadesinin Dal Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Dal (i)	Dal (j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Veritabanı	Web2,75	0,149	0,143	0,551

Programcılığı	Programcılığı			
	Ağ İşletmenliği	-0,461*	0,151	0,007
Web	Veritabanı Programcılığı	-0,149	0,143	0,551
Programcılığı	Ağ İşletmenliği	-0,610*	0,161	0,001
Ağ	Veritabanı Programcılığı	0,461	0,151	0,007
İşletmenliği	Web Programcılığı	0,610*	0,161	0,001

Tablo 35A incelendiğinde “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması yönünde yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesinin dal değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler arasında Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler aleyhinde sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması yönünde yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesine Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrencilere göre daha az katılmaktadırlar. Ayrıca Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler ile Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler lehinde sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, Ağ İşletmenliği Dalında olan öğrenciler “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması yönünde yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesine Web Programcılığı Dalında olan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Web Programcılığı Dalında olan öğrenciler ile Veritabanı Programcılığı Dalında olan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

3.8.Stajyer Öğrencilerin İşletmelerde Karşılaştıkları Sorunların İşletmeyi Bulma Şekline Göre Anlamlılığına İlişkin Bulgular

Tablo 36 Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	4,16	0,454	Gruplar Arası	2,253	4	0,563	2,594	0,036
	Bölüm Öğretmenleri	67	4,22	0,487						
	Ailem	65	4,02	0,375	Grup İçi	78,608	362	0,217		
	Kendim	158	4,22	0,496						
	Diğer	16	4,06	0,443	Toplam	80,861	366			
Toplam		367	4,17	0,470						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 36 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunun tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 36A’da verildi.

Tablo 36A Öğrencilerin “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P	
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,069	0,082	0,950
		Ailem	0,149	0,083	0,382
		Kendim	-0,051	0,070	0,950
		Diğer	0,101	0,131	0,938
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,060	0,082	0,950
		Ailem	0,208	0,081	0,078
		Kendim	0,009	0,068	1,000
		Diğer	0,161	0,130	0,725
	Ailem	Okul Yöneti.	-0,149	0,083	0,382
		Bölüm Öğrt.	-0,208	0,081	0,078
		Kendim	-0,200*	0,069	0,031
		Diğer	-0,047	0,130	0,996
Kendim	Okul Yöneti.	0,051	0,070	0,950	
	Bölüm Öğrt.	-0,009	0,068	1,000	
	Ailem	0,200*	0,069	0,031	
	Diğer	0,153	0,122	0,723	
Diğer	Okul Yöneti.	-0,101	0,131	0,938	
	Bölüm Öğrt.	-0,161	0,130	0,725	
	Ailem	0,047	0,130	0,996	
	Kendim	-0,153	0,122	0,723	

Tablo 36A incelendiğinde “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi kendisi bulan öğrenciler ile işletmeyi ailesi

bulan öğrenciler arasında işletmeyi kendisi bulan öğrenciler lehine sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi kendisi bulan öğrenciler “İşletmede kullandığınız gelişim tablosunu yeterli buluyor musunuz?” ifadesine işletmeyi ailesi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 37 Öğrencilerin “İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	1,66	0,704	Gruplar Arası	6,824	4	1,706	2,805	0,026
	Bölüm Öğretmenleri	67	1,79	0,729						
	Ailem	65	1,80	0,870	Grup İçi	220,157	362	0,608		
	Kendim	158	2,01	0,782						
	Diğer	16	1,94	0,854	Toplam	226,981	366			
Toplam	367	1,87	0,788							

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 37 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 37A’da verildi.

Tablo 37A Öğrencilerin “İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P	
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,135	0,138	0,864
		Ailem	-0,144	0,139	0,838
		Kendim	-0,357*	0,118	0,022
		Diğer	-0,282	0,219	0,700
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,135	0,138	0,864
		Ailem	-0,009	0,136	1,000
		Kendim	-0,222	0,114	0,293
		Diğer	-0,146	0,217	0,962
	Ailem	Okul Yöneti.	0,144	0,139	0,838
		Bölüm Öğrt.	0,009	0,136	1,000
		Kendim	-0,213	0,115	0,346
		Diğer	-0,137	0,218	0,970
Kendim	Okul Yöneti.	0,357*	0,118	0,022	
	Bölüm Öğrt.	0,222	0,114	0,293	
	Ailem	0,213	0,115	0,346	
	Diğer	0,075	0,205	0,996	
Diğer	Okul Yöneti.	0,282	0,219	0,700	
	Bölüm Öğrt.	0,146	0,217	0,962	
	Ailem	0,137	0,218	0,970	
	Kendim	-0,075	0,996	0,996	

Tablo 37A incelendiğinde “İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi kendisi bulan öğrenciler ile işletmeyi okul

yönetimi bulan öğrenciler arasında işletmeyi kendisi bulan öğrenciler lehinesayısıal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi kendisi bulan öğrenciler “İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?” ifadesine işletmeyi okul yönetimi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulamamıştır.

Tablo 38 Öğrencilerin “İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	3,39	0,714	Gruplar Arası	12,745	4	3,186	5,468	0,000
	Bölüm Öğretmenleri	67	3,51	0,587						
	Ailem	65	3,05	0,874	Grup İçi	210,944	362	0,583		
	Kendim	158	3,53	0,819						
	Diğer	16	3,69	0,479	Toplam	223,689	366			
	Toplam	367	3,43	0,782						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 38 incelendiğinde, Öğrencilerin “İsteddiğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 38A’da verildi.

Tablo 38A Öğrencilerin “İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P	
TX	Bölüm Öğrt.	-0,114	0,135	0,917	
	Okul Yönetimi	Ailem	0,347	0,136	0,082
		Kendim	-0,138	0,115	0,751
		Diğer	-0,294	0,214	0,646
		Okul Yöneti.	0,114	0,135	0,917
	Bölüm Öğretmenleri	Ailem	0,461*	0,133	0,005
		Kendim	-0,024	0,111	1,000
		Diğer	-0,180	0,212	0,915
		Okul Yöneti.	-0,347	0,136	0,082
	Ailem	Bölüm Öğrt.	-0,461*	0,133	0,005
		Kendim	-0,485*	0,112	0,000
		Diğer	-0,641*	0,213	0,023
Okul Yöneti.		0,138	0,115	0,751	
Kendim	Bölüm Öğrt.	0,024	0,111	1,000	
	Ailem	0,485*	0,112	0,000	
	Diğer	-0,156	0,200	0,937	
	Okul Yöneti.	0,294	0,214	0,646	
Diğer	Bölüm Öğrt.	0,180	0,212	0,915	
	Ailem	0,641*	0,213	0,023	
	Kendim	0,156	0,200	0,937	

Tablo 38A incelendiğinde “İsteddiğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc

Tukey testi sonucunda; işletmeyi kendisi bulan öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler ve işletmeyi diğer faktörlerle bulan öğrenciler ile işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler arasında işletmeyi kendisi, bölüm öğretmenleri ve diğer faktörler tarafından bulan öğrenciler lehindesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi kendisi, bölüm öğretmenleri ve diğer faktörler tarafından bulan öğrenciler “İstedığınız kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?” ifadesine işletmeyi ailesi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 39 Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	3,28	1,518	Gruplar Arası	55,018	4	14,004	7,041	0,000
	Bölüm Öğretmenleri	67	3,25	1,531						
	Ailem	65	2,98	1,495						
	Kendim	158	2,41	1,292						
	Diğer	16	2,50	1,211	Grup İçi	720,009	362	1,989		
	Toplam	367	2,81	1,456	Toplam	776,027	366			

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 39 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalıyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu

farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 39A’da verildi.

Tablo 39A Öğrencilerin “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalaniyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	0,025	0,250	1,000
		Ailem	0,294	0,251	0,769
		Kendim	0,874*	0,213	0,000
		Diğer	0,779	0,396	0,285
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	-0,025	0,250	1,000
		Ailem	0,269	0,246	0,809
		Kendim	0,849*	0,206	0,000
		Diğer	0,754	0,392	0,308
	Ailem	Okul Yöneti.	-0,294	0,251	0,769
		Bölüm Öğrt.	-0,269	0,246	0,809
		Kendim	0,580*	0,208	0,044
		Diğer	0,485	0,394	0,733
	Kendim	Okul Yöneti.	-0,874*	0,213	0,000
		Bölüm Öğrt.	-0,849*	0,206	0,000
		Ailem	-0,580*	0,208	0,044
		Diğer	-0,095	0,370	0,999
	Diğer	Okul Yöneti.	-0,779	0,396	0,285
		Bölüm Öğrt.	-0,754	0,392	0,308
		Ailem	-0,485	0,394	0,733
		Kendim	0,095	0,370	0,999

Tablo 39A incelendiğinde “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalanıyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi ailesi bulan öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler ve işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler ile işletmeyi kendisi bulan öğrenciler arasında işletmeyi ailesi, bölüm öğretmenleri ve okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler lehinesayılal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, işletmeyi ailesi, bölüm öğretmenleri ve okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler “İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalanıyor musunuz?” ifadesine işletmeyi kendisi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 40 Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	2,00	0,632	Gruplar Arası	10,307	4	2,577	5,352	0,000
	Bölüm Öğretmenleri	67	1,76	0,676						
	Ailem	65	1,48	0,640	Grup İçi	174,281	362	0,481		
	Kendim	158	1,61	0,729						
	Diğer	16	1,81	0,834	Toplam	184,589	366			
Toplam	367	1,69	0,710							

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 40 incelendiğinde, Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA)

analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 40A’da verildi.

Tablo 40A Öğrencilerin “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	0,239	0,123	0,296
		Ailem	0,523*	0,124	0,000
		Kendim	0,386*	0,105	0,002
		Diğer	0,188	0,195	0,872
		Okul Yöneti.	-0,239	0,123	0,296
	Bölüm Öğretmenleri	Ailem	0,284	0,121	0,131
		Kendim	0,147	0,101	0,592
		Diğer	-0,051	0,193	0,999
		Okul Yöneti.	-0,523*	0,124	0,000
	Ailem	Bölüm Öğrt.	-0,284	0,121	0,131
		Kendim	-0,137	0,102	0,666
		Diğer	-0,336	0,194	0,415
		Okul Yöneti.	-0,386*	0,105	0,002
	Kendim	Bölüm Öğrt.	-0,147	0,101	0,592
		Ailem	0,137	0,102	0,666
		Diğer	-0,199	0,182	0,811
		Okul Yöneti.	-0,188	0,195	0,872
	Diğer	Bölüm Öğrt.	0,051	0,193	0,999
		Ailem	0,336	0,194	0,415
		Kendim	0,199	0,182	0,811

Tablo 40A incelendiğinde “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler ile işletmeyi kendisi bulan öğrenciler ve işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler arasında işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler lehinesayısasal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler “Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?” ifadesine işletmeyi kendisi ve ailesi tarafından bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 41 Öğrencilerin “İşletmede stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	2,75	0,809	Gruplar Arası	15,963	4	3,991	5,632	0,000
	Bölüm Öğretmenleri	67	2,63	0,624						
	Ailem	65	2,51	0,886	Grup İçi	256,528	362	0,709		
	Kendim	158	2,24	0,899						
	Diğer	16	2,19	0,981	Toplam	272,480	366			
Toplam	367	2,44	0,863							

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 41 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmede stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu

anlaşmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 41A’da verildi.

Tablo 41A Öğrencilerin “İşletmede stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P	
TX	Bölüm Öğrt.	0,127	0,149	0,913	
	Okul Yönetimi	Ailem	0,246	0,150	0,472
		Kendim	0,514*	0,127	0,001
		Diğer	0,567	0,236	0,119
		Okul Yöneti.	-0,127	0,149	0,913
	Bölüm Öğretmenleri	Ailem	0,119	0,147	0,927
		Kendim	0,386*	0,123	0,015
		Diğer	0,439	0,234	0,332
		Okul Yöneti.	-0,246	0,150	0,472
	Ailem	Bölüm Öğrt.	-0,119	0,147	0,927
		Kendim	0,267	0,124	0,200
		Diğer	0,320	0,235	0,652
		Okul Yöneti.	-0,514*	0,127	0,001
	Kendim	Bölüm Öğrt.	-0,386*	0,123	0,015
		Ailem	-0,267	0,124	0,200
		Diğer	0,053	0,221	0,999
Okul Yöneti.		-0,567	0,236	0,119	
Diğer	Bölüm Öğrt.	-0,439	0,234	0,332	
	Ailem	-0,320	0,235	0,652	
	Kendim	-0,053	0,221	0,999	

Tablo 41A incelendiğinde “İşletmede stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi okul yönetimi bulan öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler ile işletmeyi kendisi bulan öğrenciler arasında işletmeyi okul yönetimi ve bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler lehindesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi okul yönetimi, bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler “İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?” ifadesine işletmeyi kendisi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 42 Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	1,38	0,610	Gruplar Arası	3,434	4	0,858	4,106	0,003
	Bölüm Öğretmenleri	67	1,25	0,503						
	Ailem	65	1,12	0,331	Grup İçi	75,689	362	0,209		
	Kendim	158	1,16	0,372						
	Diğer	16	1,44	0,727	Toplam	79,123	366			
Toplam	367	1,22	0,465							

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 42 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla

yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 42A’da verildi.

Tablo 42A Öğrencilerin “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	0,123	0,081	0,548
		Ailem	0,254*	0,082	0,017
		Kendim	0,212*	0,069	0,019
		Diğer	-0,060	0,128	0,990
		Okul Yöneti.	-0,123	0,081	0,548
	Bölüm Öğretmenleri	Ailem	0,131	0,080	0,472
		Kendim	0,089	0,067	0,668
		Diğer	-0,184	0,127	0,599
		Okul Yöneti.	-0,254*	0,082	0,017
	Ailem	Bölüm Öğrt.	-0,131	0,080	0,472
		Kendim	-0,041	0,067	0,973
		Diğer	-0,314	0,128	0,101
		Okul Yöneti.	-0,212*	0,069	0,019
	Kendim	Bölüm Öğrt.	-0,089	0,067	0,668
		Ailem	0,041	0,067	0,973
		Diğer	-0,273	0,120	0,155
		Okul Yöneti.	0,060	0,128	0,990
	Diğer	Bölüm Öğrt.	0,184	0,127	0,599
		Ailem	0,314	0,128	0,101
		Kendim	0,273	0,120	0,155

Tablo 42A incelendiğinde “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi okul yönetimi bulan öğrencilerle işletmeyi kendisi bulan öğrenciler ve işletmeyi ailesi bulan öğrenciler arasında işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler lehindesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler “İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?” ifadesine işletmeyi kendisi bulan öğrencilere ve işletmeyi ailesi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 43 Öğrencilerin “Devamlı aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	1,46	0,594	Gruplar Arası	4,419	4	1,105	5,166	0,000
	Bölüm Öğretmenleri	67	1,36	0,542						
	Ailem	65	1,14	0,348	Grup İçi	77,412	362	0,214		
	Kendim	158	1,21	0,408						
	Diğer	16	1,25	0,447	Toplam	81,831	366			
Toplam	367	1,27	0,473							

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 43 incelendiğinde, Öğrencilerin “Devamlı aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA

) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 43A’da verildi.

Tablo 43A Öğrencilerin “Devamlı aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	0,101	0,082	0,733
		Ailem	0,321*	0,082	0,001
		Kendim	0,250*	0,070	0,003
		Diğer	0,209	0,130	0,492
		Okul Yöneti.	-0,101	0,082	0,733
	Bölüm Öğretmenleri	Ailem	0,220	0,081	0,052
		Kendim	0,149	0,067	0,176
		Diğer	0,108	0,129	0,918
		Okul Yöneti.	-0,321*	0,082	0,001
	Ailem	Bölüm Öğrt.	-0,220	0,081	0,052
		Kendim	-0,070	0,068	0,840
		Diğer	-0,112	0,129	0,910
		Okul Yöneti.	-0,250*	0,070	0,003
	Kendim	Bölüm Öğrt.	-0,149	0,067	0,176
		Ailem	-0,070	0,068	0,840
		Diğer	-0,112	0,121	0,997
		Okul Yöneti.	-0,250	0,130	0,492
	Diğer	Bölüm Öğrt.	-0,149	0,129	0,918
		Ailem	0,070	0,129	0,910
		Kendim	0,041	0,121	0,997

Tablo 43A incelendiğinde “Devamlı aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi okul yönetimi bulan öğrenciler ile işletmeyi kendisi bulan öğrenciler ve işletmeyi ailesi bulan öğrenciler arasında işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler lehinesayısız veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler “Devamlı aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?” ifadesine işletmeyi kendisi bulan öğrencilere ve işletmeyi ailesi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 44 Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	1,62	0,799	Gruplar Arası	6,564	4	1,641	3,984	0,004
	Bölüm Öğretmenleri	67	1,67	0,746						
	Ailem	65	1,31	0,465	Grup İçi	149,131	362	0,412		
	Kendim	158	1,42	0,567						
	Diğer	16	1,63	0,806	Toplam	155,695	366			
Toplam	367	1,49	0,652							

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 44 incelendiğinde, Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu

farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 44A’da verildi.

Tablo 44A Öğrencilerin “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,049	0,114	0,993
		Ailem	0,315*	0,114	0,048
		Kendim	0,205	0,097	0,213
		Diğer	-0,002	0,180	1,000
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,049	0,114	0,993
		Ailem	0,364*	0,112	0,011
		Kendim	0,254	0,094	0,054
		Diğer	0,047	0,179	0,999
	Ailem	Okul Yöneti.	-0,315*	0,114	0,048
		Bölüm Öğrt.	-0,364*	0,112	0,011
		Kendim	-0,110	0,095	0,772
		Diğer	-0,317	0,179	0,392
	Kendim	Okul Yöneti.	-0,250	0,097	0,213
		Bölüm Öğrt.	-0,254	0,094	0,054
		Ailem	0,110	0,095	0,772
		Diğer	-0,207	0,168	0,733
	Diğer	Okul Yöneti.	0,002	0,180	1,000
		Bölüm Öğrt.	-0,047	0,179	0,999
		Ailem	0,317	0,179	0,392
			Kendim	0,207	0,168

Tablo 44A incelendiğinde “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi okul yönetimi bulan öğrenciler ile işletmeyi bölüm öğretmenleri bulan öğrenciler ve işletmeyi ailesi bulan öğrenciler arasında işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan ve işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler lehindesayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan öğrenciler ve işletmeyi bölüm öğretmenleri bulan öğrenciler “Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?” ifadesine işletmeyi ailesi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 45 Öğrencilerin “İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	1,70	0,863	Gruplar Arası	4,323	4	1,081	2,424	0,048
	Bölüm Öğretmenleri	67	1,39	0,627						
	Ailem	65	1,38	0,630	Grup İçi	161,421	362	0,446		
	Kendim	158	1,50	0,584						
	Diğer	16	1,56	0,892	Toplam	165,744	366			
Toplam	367	1,50	0,673							

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 45 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi

sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 45A’da verildi.

Tablo 45A Öğrencilerin “İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	0,317	0,118	0,059
		Ailem	0,320	0,119	0,057
		Kendim	0,205	0,101	0,251
		Diğer	0,142	0,188	0,942
		Okul Yöneti.	-0,317	0,118	0,059
	Bölüm Öğretmenleri	Ailem	0,003	0,116	1,000
		Kendim	-0,112	0,097	0,780
		Diğer	-0,174	0,186	0,882
		Okul Yöneti.	-0,320	0,119	0,057
		Bölüm Öğrt.	-0,003	0,116	1,000
	Ailem	Kendim	-0,115	0,098	0,767
		Diğer	-0,178	0,186	0,875
		Okul Yöneti.	-0,205	0,010	0,251
		Bölüm Öğrt.	0,112	0,097	0,780
		Ailem	0,115	0,098	0,767
	Kendim	Diğer	-0,063	0,175	0,997
		Okul Yöneti.	-0,142	0,188	0,942
		Bölüm Öğrt.	0,174	0,186	0,882
		Ailem	0,178	0,186	0,875
		Kendim	0,063	0,175	0,997

Tablo 45A incelendiğinde “İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfi olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 46 Öğrencilerin “Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmelidir” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	4,28	0,951	Gruplar Arası	10,160	4	2,540	3,098	0,016
	Bölüm Öğretmenleri	67	4,30	1,142						
	Ailem	65	4,77	0,460	Grup İçi	296,755	362	0,820		
	Kendim	158	4,44	0,941						
	Diğer	16	4,56	0,512	Toplam	306,916	366			
	Toplam	367	4,45	0,916						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 46 incelendiğinde, Öğrencilerin “Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli”ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 46A’da verildi.

Tablo 46A Öğrencilerin “Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli” ifadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P	
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,020	0,160	1,000
		Ailem	-0,491*	0,161	0,021
		Kendim	-0,164	0,136	0,749
		Diğer	-0,264	0,254	0,798
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,020	0,160	1,000
		Ailem	-0,471*	0,158	0,025
		Kendim	-0,145	0,132	0,809
		Diğer	-0,264	0,252	0,833
	Ailem	Okul Yöneti.	0,491*	0,161	0,021
		Bölüm Öğrt.	0,471*	0,158	0,025
		Kendim	0,326	0,133	0,105
		Diğer	0,207	0,253	0,925
Kendim	Okul Yöneti.	0,164	0,136	0,749	
	Bölüm Öğrt.	0,145	0,132	0,809	
	Ailem	-0,326	0,133	0,106	
	Diğer	-0,119	0,238	0,987	
Diğer	Okul Yöneti.	0,284	0,254	0,798	
	Bölüm Öğrt.	0,264	0,252	0,833	
	Ailem	-0,207	0,253	0,925	
	Kendim	0,119	0,238	0,987	

Tablo 46A incelendiğinde “Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi ailesi tarafından

bulanöğrenciler ile işletmeyi bölüm öğretmenleri bulan öğrenciler ve işletmeyi okul yönetimi bulan öğrenciler arasında işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler lehindesayısal veriler açısından $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler“Beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli” ifadesine işletmeyi bölüm öğretmenleri bulanve işletmeyi okul yönetimi bulan öğrencileregöre daha fazla katılmaktadırlar.Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 47 Öğrencilerin “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	4,49	0,864	Gruplar Arası	8,695	4	2,174	2,822	0,025
	Bölüm Öğretmenleri	67	4,60	0,799						
	Ailem	65	4,75	0,531	Grup İçi	278,809	362	0,770		
	Kendim	158	4,36	1,042						
	Diğer	16	4,69	0,479	Toplam	287,504	366			
Toplam	367	4,53	0,886							

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 47 incelendiğinde, Öğrencilerin “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli”ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 47A’da verildi.

Tablo 47A Öğrencilerin “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,007	0,155	1,000
	Ailem	-0,164	0,156	0,834
	Kendim	0,229	0,132	0,414
	Diğer	-0,097	0,247	0,995
Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,007	0,155	1,000
	Ailem	-0,157	0,153	0,843
	Kendim	0,236	0,128	0,349
	Diğer	-0,090	0,244	0,996
TX Ailem	Okul Yöneti.	0,164	0,156	0,834
	Bölüm Öğrt.	0,157	0,153	0,843
	Kendim	0,393*	0,129	0,021
	Diğer	0,066	0,245	0,999
Kendim	Okul Yöneti.	-0,229	0,132	0,414
	Bölüm Öğrt.	-0,236	0,128	0,349
	Ailem	-0,393*	0,129	0,021
	Diğer	-0,327	0,230	0,616
Diğer	Okul Yöneti.	0,097	0,247	0,995
	Bölüm Öğrt.	0,090	0,244	0,996
	Ailem	-0,066	0,245	0,999
	Kendim	0,327	0,230	0,616

Tablo 47A incelendiğinde “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi ailesi tarafından

bulan öğrencilerle işletmeyi kendisi bulan öğrenciler arasında işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler lehinede sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler “Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli” ifadesine işletmeyi kendisi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 48 Öğrencilerin “Stajyerlere verilen brüt asgari ücretin %30’u olan rakam en az %50 olmalı” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	4,34	0,947	Gruplar Arası	8,976	4	2,244	2,941	0,021
	Bölüm Öğretmenleri	67	4,69	0,633						
	Ailem	65	4,77	0,679						
	Kendim	158	4,49	0,949						
	Diğer	16	4,25	1,291	Grup İçi	276,202	362	0,763		
	Toplam	367	4,54	0,883	Toplam	285,177	366			

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 48 incelendiğinde, Öğrencilerin “Stajyerlere verilen brüt asgari ücretin %30’u olan rakam en az %50 olmalı” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 48A’da verildi.

Tablo 48A Öğrencilerin “Stajyerlere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P	
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,342	0,155	0,177
		Ailem	-0,425	0,156	0,052
		Kendim	-0,143	0,132	0,813
		Diğer	0,094	0,245	0,995
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,342	0,155	0,177
		Ailem	-0,083	0,152	0,983
		Kendim	0,199	0,127	0,521
		Diğer	0,437	0,243	0,377
	Ailem	Okul Yöneti.	0,425	0,156	0,052
		Bölüm Öğrt.	0,083	0,152	0,983
		Kendim	0,282	0,129	0,186
		Diğer	0,519	0,244	0,210
Kendim	Okul Yöneti.	0,143	0,132	0,813	
	Bölüm Öğrt.	-0,199	0,127	0,521	
	Ailem	-0,282	0,129	0,186	
	Diğer	0,237	0,229	0,839	
Diğer	Okul Yöneti.	-0,094	0,245	0,991	
	Bölüm Öğrt.	-0,437	0,243	0,377	
	Ailem	-0,519	0,244	0,210	
	Kendim	-0,237	0,229	0,839	

Tablo 48A incelendiğinde “Stajyerlere verilen brüt asgari ücretin %30’u olan rakam en az %50 olmalı” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre

Post Hoc Tukey testi sonucunda farklılığın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Farklılığın tesadüfi olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Tablo 49 Öğrencilerin “İşyerinde çalışan personellere stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	4,41	0,938	Gruplar Arası	17,145	4	4,286	4,311	0,002
	Bölüm Öğretmenleri	67	4,39	0,999						
	Ailem	65	4,55	0,771	Grup İçi	359,961	362	0,994		
	Kendim	158	4,27	1,081						
	Diğer	16	3,44	1,153	Toplam	377,106	366			
Toplam		367	4,33	1,015						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 49 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşyerinde çalışan personellere stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli”ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 49A’da verildi.

Tablo 49A Öğrencilerin “İşyerinde çalışan personellere stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P	
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	0,022	0,176	1,000
		Ailem	-0,144	0,178	0,927
		Kendim	0,138	0,150	0,891
		Diğer	0,972*	0,280	0,005
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	-0,022	0,176	1,000
		Ailem	-0,166	0,174	0,875
		Kendim	0,116	0,145	0,931
		Diğer	0,951*	0,277	0,006
	Ailem	Okul Yöneti.	0,144	0,178	0,927
		Bölüm Öğrt.	0,166	0,174	0,875
		Kendim	0,282	0,147	0,310
		Diğer	1,116*	0,278	0,001
Kendim	Okul Yöneti.	-0,138	0,150	0,891	
	Bölüm Öğrt.	-0,116	0,145	0,931	
	Ailem	-0,282	0,147	0,310	
	Diğer	0,835*	0,262	0,013	
Diğer	Okul Yöneti.	-0,972*	0,280	0,005	
	Bölüm Öğrt.	-0,951*	0,277	0,006	
	Ailem	-1,116*	0,278	0,001	
	Kendim	-0,835	0,262	0,013	

Tablo 49A incelendiğinde “İşyerinde çalışan personellere stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi ailesi tarafından

bulan öğrenciler, işletmeyi okul idaresi tarafından bulan öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler, işletmeyi kendisi bulan öğrenciler ve işletmeyi diğer faktörler yardımıyla bulan öğrenciler arasında işletmeyi diğer faktörler yardımıyla bulan öğrenciler aleyhinde sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler, işletmeyi okul idaresi tarafından bulan öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler ve işletmeyi kendisi bulan öğrenciler “İşyerinde çalışan personellere stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli” ifadesine işletmeyi diğer faktörler yardımıyla bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 50 Öğrencilerin “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	3,80	1,062	Gruplar Arası	19,307	4	4,827	4,185	0,003
	Bölüm Öğretmenleri	67	4,34	0,914						
	Ailem	65	4,45	0,867	Grup İçi	417,549	362	1,153		
	Kendim	158	4,01	1,213						
	Diğer	16	3,88	1,025	Toplam	436,856	366			
Toplam		367	4,11	1,093						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 50 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları

bildirilmeli"ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 50A'da verildi.

Tablo 50A Öğrencilerin “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,540*	0,190	0,038
	Ailem	-0,643*	0,191	0,008
	Kendim	-0,203	0,162	0,719
	Diğer	-0,072	0,302	0,999
Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,540*	0,190	0,038
	Ailem	-0,103	0,187	0,982
	Kendim	0,337	0,157	0,201
	Diğer	0,468	0,299	0,520
TX	Okul Yöneti.	0,643*	0,191	0,008
	Bölüm Öğrt.	0,103	0,187	0,982
	Kendim	0,440*	0,158	0,045
	Diğer	0,571	0,300	0,316
Ailem	Okul Yöneti.	0,203	0,162	0,719
	Bölüm Öğrt.	-0,337	0,157	0,201
	Kendim	-0,440*	0,158	0,045
	Diğer	0,131	0,282	0,990
Kendim	Okul Yöneti.	0,072	0,302	0,999
	Bölüm Öğrt.	-0,337	0,157	0,201
	Ailem	-0,440*	0,158	0,045
	Diğer	0,131	0,282	0,990
Diğer	Okul Yöneti.	0,072	0,302	0,999

Bölüm Öğrt.	-0,468	0,299	0,520
Ailem	-0,571	0,300	,0316
Kendim	-0,131	0,282	0,990

Tablo 50A incelendiğinde “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri bulan öğrenciler ve işletmeyi okul yönetimi bulan öğrenciler arasında işletmeyi okul yönetimi bulan öğrenciler aleyhinde sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler ile işletmeyi kendisi bulan öğrenciler arasında da işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler lehinde sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler ve işletmeyi bölüm öğretmenleri bulan öğrenciler “İşletmedeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli” ifadesine işletmeyi kendisi bulan öğrencilere göre ve işletmeyi okul yönetimi bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 51 Öğrencilerin “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	4,07	1,109	Gruplar Arası	14,329	4	3,582	4,576	0,001
	Bölüm Öğretmenleri	67	4,61	0,852						

Ailem	65	4,63	0,782	Grup	283,404	362	0,783
Kendim	158	4,56	0,794	İçi			
Diğer	16	4,38	1,258	Toplam	297,733	366	
Toplam	367	4,49	0,902				

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 51 incelendiğinde, Öğrencilerin “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli”ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 51A’da verildi.

Tablo 51A Öğrencilerin “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

	Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,546*	0,157	0,005
		Ailem	-0,565*	0,158	0,004
		Kendim	-0,498*	0,133	0,002
		Diğer	-0,309	0,249	0,725
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,546*	0,157	0,005
		Ailem	-0,019	0,154	1,000
		Kendim	0,049	0,129	0,996
		Diğer	0,237	0,246	0,872

	Okul Yöneti.	0,565*	0,158	0,004
Ailem	Bölüm Öğrt.	0,019	0,154	1,000
	Kendim	0,067	0,130	0,986
	Diğer	0,256	0,247	0,839
Kendim	Okul Yöneti.	0,498*	0,133	0,002
	Bölüm Öğrt.	-0,049	0,129	0,996
	Ailem	-0,067	0,130	0,986
	Diğer	0,188	0,232	0,927
Diğer	Okul Yöneti.	0,309	0,249	0,725
	Bölüm Öğrt.	-0,237	0,246	0,872
	Ailem	-0,256	0,247	0,839
	Kendim	-0,188	0,232	0,927

Tablo 51A incelendiğinde “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler, işletmeyi kendisi bulan öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler ve işletmeyi okul idaresi tarafından bulan öğrenciler arasında işletmeyi okul idaresi tarafından bulan öğrenciler aleyhinde sayısal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrenciler, işletmeyi kendisi bulan öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler “Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli” ifadesine işletmeyi okul idaresi tarafından bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 52 Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması konusunda yasal sorumluluklar verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

N, X, Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Dallar	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
TX	Okul Yönetimi	61	3,80	1,195	Gruplar Arası	16,271	4	4,068	2,942	0,020
	Bölüm Öğretmenleri	67	4,07	1,020						
	Ailem	65	3,72	1,023	Grup İçi	500,481	362	1,383		
	Kendim	158	3,61	1,260						
	Diğer	16	3,13	1,408	Toplam	516,752	366			
	Toplam	367	3,73	1,188						

* 0,05 düzeyinde anlamlı ortalama fark

Tablo 52 incelendiğinde, Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması konusunda yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerlerini bulanlar değişkenlerine göre farklılaşma durumunu tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Tukey testi yapıldı ve test sonuçları tablo 52A’da verildi.

Tablo 52A Öğrencilerin “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması konusunda yasal sorumluluklar verilmeli” İfadesinin Öğrencilerin Staj Yerlerini Bulanlar Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Test Etmek Amacıyla Yapılan Tek yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonrası Yapılan Tamamlayıcı Hesaplardan Post Hoc Tukey Testi Sonuçları

Staj Yerini Bulanlar(i)	Staj Yerini Bulanlar(j)	$X_i - X_j$	Ss	P	
TX	Okul Yönetimi	Bölüm Öğrt.	-0,271	0,208	0,689
		Ailem	0,080	0,210	0,995
		Kendim	0,189	0,177	0,823
		Diğer	0,678	0,330	0,243
	Bölüm Öğretmenleri	Okul Yöneti.	0,271	0,208	0,689
		Ailem	0,352	0,205	0,425
		Kendim	0,461	0,171	0,058
		Diğer	0,950*	0,327	0,032
	Ailem	Okul Yöneti.	-0,080	0,210	0,995
		Bölüm Öğrt.	-0,352	0,205	0,425
		Kendim	0,109	0,173	0,970
		Diğer	0,598	0,328	0,362
Kendim	Okul Yöneti.	-0,189	0,177	0,823	
	Bölüm Öğrt.	-0,461	0,171	0,058	
	Ailem	-0,109	0,173	0,970	
	Diğer	0,489	0,308	0,508	
Diğer	Okul Yöneti.	-0,468	0,330	0,243	
	Bölüm Öğrt.	-0,950*	0,327	0,032	
	Ailem	-0,598	0,328	0,362	
	Kendim	-0,489	0,308	0,508	

Tablo 52A incelendiğinde “İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması konusunda yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesinin öğrencilerin staj yerini bulanlar değişkenlerine göre Post Hoc Tukey testi sonucunda; işletmeyi bölüm öğretmenleri

tarafından bulan öğrenciler ve işletmeyi diğer faktörler yardımıyla bulan öğrenciler arasında işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler lehinesayısasal veriler açısından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan öğrenciler“İşletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması konusunda yasal sorumluluklar verilmeli” ifadesine işletmeyi diğer faktörler yardımıyla bulan öğrencilere göre daha fazla katılmaktadırlar. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

NOT : Diğer sorularda kız stajyer öğrencilerle erkek stajyer öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

BÖLÜM 4. TARTIŞMA, YARGI VE ÖNERİLER

İşletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerle ilgili elde edilen bulguların incelenmesiyle ulaşılan sonuçlar şöyledir:

4.1. Özet

Bu çalışmada Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin Bilişim Teknolojileri Alanında son sınıfta okuyan öğrencilerin haftada üç gün işletmelerde beceri eğitimi yaparken karşılaştıkları sorunları tespit etmek ve çözüm önerilerini geliştirmek amacıyla İstanbul İli Ataşehir İlçesinde bulunan Dr. Nureddin ERK - Perihan ERK Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İbrahim Müteferrika Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Nuri Cıngıllıoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde yapılmıştır. Bu araştırmada tarama modeli kullanılarak Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ankette stajyer öğrencilerin demografik bilgilerini toplamak amacıyla kişisel bilgi formu, işletmelerde karşılaşılan sorunları tespit etmeye yönelik 21 soru ve sorunlara çözüm bulma amacıyla hazırlanmış 20 soru bulunmaktadır. Veri toplama anketi 2019 - 2020 Eğitim ve Öğretim yılında işletmelerde staj yapan 135 kız öğrenciye ve 232 erkek öğrenciye uygulanmıştır. Stajyer öğrencilerin 156 tanesi Veritabanı Programcılığı Dalında, 232 tanesi Web Programcılığı Dalında ve 96 tanesi Ağ İşletmenliği Dalında öğrenim görmektedirler; 101 tanesi kamu tipi (Belediye, SGK, Banka, Adliye, Tarım Müdürlükleri, Özel Okul vb) işletmelerde, 266 tanesi özel işletmelerde staj yapmaktadırlar; 21 tanesi alanı dışında, 58 tanesi alanına yakın işletmelerde, 288 tanesi alanlarında staj yapmaktadırlar.

İşletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin iş yerlerinin 61 tanesini okul yönetimi, 67 tanesini bölüm öğretmenleri, 65 tanesini ailesi, 158 tanesini kendisi ve 16 tanesini diğer faktörler (internet, basın, tv, ilan vb) yardımıyla bulmuşlardır. Stajyer öğrencilerin işletmelerde beceri eğitiminin 253 tanesini işletmenin usta öğreticisi ve 114 tanesini de diğer personeller yaptırmaktadır.

Anket sonuçları elektronik ortamda SPSS Statistics 22 programında kayıt altına alınarak, verilerin frekans, maksimum, minimum, yüzde, standart sapma, aritmetik

ortalaması hesaplanarak normallik testi, t - testi, ANOVA testi yapıldı ve yorumlandı. Araştırmada kullanılan ölçekler istatistik çözümler öncesi madde gruplarına ait puanların normal dağılımları incelenerek basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılarak genel olarak değerlerin -1,50 ile +1,50 arasında 0'a yakın çıkarak normal dağıldığı tespit edildi ve parametrik testler (Post Hoc Tukey) uygulandı. Aritmetik ortalama için X, frekans için f, yüzde için %, standart sapma için Ss sembolleri kullanıldı. Minimum ortalama 0 (Sıfır), maksimum ortalama 5 (Beş) olarak alındı. Ankete katılan öğrenciler 17 ve 18 yaşındadırlar. Anketin güvenilirlik testi Mustafa Sami DEMİRCİ tarafından 2006 - 2007 Eğitim ve Öğretim yılında yapılmıştır.

İşletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerle ilgili araştırmada ulaşılan sonuçlara ilişkin özet bulgular aşağıdaki gibidir:

1) Stajyer öğrencilerin çoğunluğu ($X = 3,66$, $Ss = 0,72$) okul içinde ve işletmede koordinatör öğretmenle düzenli olarak görüştiklerini, stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bir kısmı ($f = 118$, $\% = 32,15$) işletmelerden izin alırken orta seviyede zorluk çektiklerini ve büyük bir çoğunluğunun bir kısmı ($f = 195$, $\% = 53,13$) işletmelerden izin alırken çoğu zaman zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir.

2) İşletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin çoğunluğu ($X = 4,16$, $Ss = 0,47$) işletmede eğitim esnasında kullandıkları gelişim tablosunu yeterli bulduklarını, işletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin çoğunluğu ($X = 1,86$, $Ss = 0,78$) işletmede eğitim esnasında temizlik yapma, çay ve eşya taşıma vb. ayak işlerinde kullanılmadıklarını ve stajyer öğrencilerin çoğunluğu ($X = 3,41$, $Ss = 0,79$) işletmeye serbest kıyafetle gidebildiklerini ifade etmişlerdir.

3) Stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bir kısmı ($f = 186$, $\% = 50,68$) işletmelerde öğle yemeklerinden az oranda istifade edebildiklerini ve büyük bir çoğunluğunun bir kısmı ($f = 105$, $\% = 28,61$) işletmelerde öğle yemeklerinden yeterince istifade edebildiklerini ifade etmişlerdir.

4) İşletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin çoğunluğu ($X = 3,57$, $Ss = 0,51$) işletmede beceri eğitimi esnasında koordinatör öğretmenle iletişim halinde olduklarını, işletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin çoğunluğu ($X = 1,21$, $Ss = 0,41$) işletmede sözlü hakarete uğramadıklarını, ($X = 1,18$, $Ss = 0,39$) oranında işyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapılmadığını, ($X = 1,12$, $Ss = 0,34$) oranında

hafta sonları işletmeye girmediklerini ve ($X = 1,68$, $Ss = 0,711$) oranında işletmede gereğinden fazla iş yükü olmadığını ifade etmişlerdir.

5) İşletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin yaklaşık yarısı ($X = 2,44$, $Ss = 0,86$) işletmede kadrolu personel gibi iş yaptıklarını, stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 1,21$, $Ss = 0,46$) aynı işletmede fazla stajyer öğrencinin olmasının eğitime engel olmadığını, stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 4,12$, $Ss = 0,56$) okulda öğrendikleri bilgileri işletmede uygulayabildiklerini, stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 1,21$, $Ss = 0,46$) işyerinin sosyal olanaklarından yararlanamadıklarını ve beceri eğitimini etkilemediğini, stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 1,28$, $Ss = 0,49$) işletmede sürekli olarak aynı işleri yapmanın beceri eğitiminden soğutmadığını, stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 1,17$, $Ss = 0,40$) işyerindeki yoğun çalışma temposunun okul derslerini olumsuz etkilemediğini, stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 1,36$, $Ss = 0,58$) işyerinde öğretilmeyen işlerin hata yapılmasına sebep olmadığını, stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 1,50$, $Ss = 0,65$) işletmede seviyenin üzerinde iş yaptırılmadığını, stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 1,49$, $Ss = 0,67$) işletme personeli ile sorunlar yaşamadığını ve stajyer öğrencilerin çoğunluğunun ($X = 4,20$, $Ss = 0,52$) işletmede okuldaki öğrendiklerimize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor şeklinde ifade etmişlerdir.

6) İşletmelerde beceri eğitimi yapan stajyer öğrencilerin çoğunluğu ($X = 4,45$, $Ss = 0,91$) uygulama eğitimlerine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmesi gerektiğini, ($X = 4,38$, $Ss = 0,99$) oranında işletmede beceri eğitimine başlamadan önce belli bir uyum kursunun uygulanması gerektiğini, ($X = 4,45$, $Ss = 0,94$) oranında işletmede aynı usta öğreticiye düşen stajyer öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalıdır, ($X = 3,71$, $Ss = 1,24$) oranında işletmede usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmelidir, ($X = 4,15$, $Ss = 1,09$) oranında beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerinin yaptırması yasaklanmalıdır, ($X = 4,52$, $Ss = 0,88$) oranında öğretim planları tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmelidir, ($X = 3,71$, $Ss = 1,25$) oranında stajyerler işletmelere yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalıdır, ($X = 3,87$, $Ss = 1,20$) oranında beceri eğitimi beş gün işyerinde uygulanmalıdır, ($X = 4,57$, $Ss = 0,84$) oranında koordinatör öğretmenlerin işyerinde mutlaka görüşmeleri sağlanmalıdır, ($X = 4,53$, $Ss = 0,88$) oranında öğrencilere verilen

brüt stajyer ücretinin en az %50 olmalıdır, ($X = 4,32$, $Ss = 1,01$) oranında İşyerinde çalışan personellere stajyer öğrencilere nasıl davranılması gerektiğine ilişkin seminer verilmelidir, ($X = 4,55$, $Ss = 0,82$) oranında işletmelerde uygulama eğitimi esnasında müfredatta bulunan tüm işler stajyer öğrenciye işletilmelidir, ($X = 4,28$, $Ss = 1,00$) oranında işletmede başarılı olan stajyer öğrencilerin işyerinde kalmaları sağlanmalıdır, ($X = 3,56$, $Ss = 1,25$) oranında önceki dönemde öğrenciye gelişim tablolarına göre eğitim yaptırmayan iş yerlerine bir sonraki dönem stajyer öğrenci gönderilmemelidir, ($X = 4,10$, $Ss = 1,09$) oranında işletmedeki öğrencilerin stajyer olduğunun farkında olunmasının, ($X = 4,62$, $Ss = 0,79$) oranında koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini düzenli olarak ziyaret etmelerinin sağlanmasını, ($X = 3,08$, $Ss = 1,27$) oranında okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşamayan öğrencilerin staja gönderilmemesini, ($X = 4,49$, $Ss = 0,90$) oranında işletmede stajyer öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğretici dönemde en az bir kere okula rapor gönderilmelidir ve ($X = 4,50$, $Ss = 0,86$) oranında bilişim ile ilgili ders saatlerinin artırılması ve bu konuda işletmelere de yasal sorumlulukların verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

7) Gruplara ANOVA testi uygulanarak $p < 0,05$ değeri baz alınarak anket soruları Veritabanı Programcılığı Dalı, Web Programcılığı Dalı ve Ağ İşletmenliği Dalı öğrencilerinin birbirlerine göre durumları hesaplanarak değerlendirme yapıldı ve gruplara işletmeyi bulanlar açısından yani işletmeyi okul yönetimi, bölüm öğretmenleri, ailesi, kendisi ve diğer faktörlere göre de değerlendirme yapıldı.

4.2. Tartışma ve Yargılar

Bu araştırmanın amacı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin Bilişim Teknolojileri Alanında son sınıflarda okuyan İstanbul İli Ataşehir İlçesinde bulunan Dr. Nureddin ERK - Perihan ERK Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Nuri Cıngıllıoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve İbrahim Müteferrika Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesindeki stajyer öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi yaparken karşılaştıkları sorunları tespit etmek ve çözüm önerilerini geliştirmektir. Stajyer öğrencilerin işletmelerdeki sorunlarını tespit ederken cinsiyet, eğitim aldıkları dal, staj yaptıkları sektör tipi, işletmenin eğitim aldıkları alanla ilgi durumu, işletmeyi bulma şekli, işletmede mesleki eğitim uygulamasını yaptıran kişi, işletmenin eğitim açısından

yeterliliği ve işletmedeki eğitimin otokontrolü durumları incelenmiştir. Stajyer öğrencilerin işletmelerde en çok orta seviyede izin alırken zorluk çektikleri, nadiren işletmede temizlik yapma, çay ve eşya taşıma vb. ayak işlerinde kullanıldıkları, işyerinde öğle yemeklerinden yeterince faydalanamadıkları, orta seviyede işletmede koordinatör öğretmenle düzenli olarak görüşemedikleri, nadiren işyerinde sözlü hakarete uğradıkları, nadiren işyerinde stajyer öğrenciler arasında ayırım yapıldığı, nadiren işletmede gereğinden fazla iş yaptıkları, nadiren öğretilmeyen işlerin yaptırılmasının hata yapılmasına sebep olduğu, nadiren stajyer öğrencinin seviyesinin üzerinde iş yapmasının beklenmesi ve nadiren işletme çalışanları ile sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. Bu tür sorunlar stajyer öğrencilerde motivasyon bozukluğu, isteksizlik, performans düşüklüğü gibi olaylara sebep olmaktadır. Başaran'a (1996) göre; kimi yöneticiler, bilimsel bilgilerle, uygulamanın birbirinden farklı olduğunu, "teori ile pratiğin" çoğu zaman uyuşmadığını savunurlar. Pehlivan'a(1988)göre; 3308 sayılı mesleki eğitim kanunu'na ve ilgili yönetmelik hükümlerine göre beceri eğitimi gören öğrencilerin daha nitelikli ve çok yönlü yetiştirmelerinin sağlanabilmesi için onlara, beceri eğitimi gördükleri işletmenin tüm servislerinde çalışma olanağı tanınmalıdır ve okul ve işletmeler arasındaki ilişkiler daha sistemli bir şekilde ele alınarak geliştirilmelidir.

Araştırmada kız stajyer öğrenciler ve erkek stajyer öğrencilere göre çoğunlukla, işletmede ve işletme dışında koordinatör öğretmenlerle düzenli olarak görüştiklerini bildirmişlerdir. Bu durum kız stajyer öğrencilerin işletmelerde beceri eğitiminde diyalogun eğitimde daha etkili olduğunu savunduğunu göstermektedir. Demirci (2007) tarafından yapılan araştırmada erkek stajyer öğrencilerin daha aktif olduğu görülmüştür. İşletmeden izin alırken kız stajyer öğrencilerin daha rahat olduğu görülmüştür. Kız stajyer öğrenciler ile erkek stajyer öğrenciler arasındaki bu farklar kız stajyer öğrencilerin daha sağlıklı iletişim kurmasına ve çalışma hayatında kız stajyer öğrencilere pozitif ayrımcılığın yapılmasına bağlanabilir. Yurtoğlu (2015) tarafından yapılan araştırma bulguları bu sonucaparellik göstermektedir. İşletmelerde hem kız stajyer öğrenciler hem de erkek stajyer öğrenciler gelişim tablosunu yeterli bulup uygulayabildiklerini bildirmişlerdir. Yurtoğlu (2015), Özkan (2013) ve Demirci (2007) tarafından yapılan araştırmaların bulguları bu sonucaparellik göstermektedir. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğine (2018) göre stajyer öğrencilerin işletmelerde başta gelişim tablosunu kullanarak yetiştirilmesi olayı usta öğretici ve eğitici personel

tarafından sağlanmaktadır. Gelişim tablosunun eksiksiz olarak işletmelerde uygulanması ve randıman sağlanması stajyer öğrenciler açısından son derece ehemmiyetlidir. İşletmelerde muvaffak olunması halinde stajyer öğrenci okulda öğrenmiş olduğu mesleki bilgi ve becerileri pekiştirip işletmede alanıyla ilgili çok bilgi edinmekte ve iş deneyimi kazanmaktadır. Stajyer öğrenciye farklı işler yaptırmak belirtilen amaçların dışındadır. Bu şekilde işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının ifa edildiği anlaşılmaktadır. Koordinatör öğretmenin gelişim tablosunun kullanıldığını takip ettiği anlaşılmıştır. 3308 sayılı Mesleki Eğitimi Kanununa göre işletmelerde kendi personelleriyle beceri eğitimi uygulaması için stajyer öğrencileri eğitmek amacıyla eğitim birimi kurma sorumluluğu verilmiştir. İşletmede personel sayısı 20'den fazla ise kanuna göre eğitim birimi kurulmak zorundadır.

İşletmelerde nadiren stajyer öğrencilere temizlik yapma, çay ve eşya taşıma, özel servis işlerinde kullanma vb. işlerde kullanma olayları görülmüştür. İşletmelerde stajyer öğrenciyi görevi dışında başka işlerde kullanmak yanlıştır. Aksi durum stajyer öğrenciyi ucuz iş gücü olarak görmektir. Kunt (2006) ve Demirci (2007) tarafından yapılan araştırma bu durumu desteklememektedir. Özel işletmelerde kız ve erkek stajyer öğrenciler açısından kılık kıyafet konusunda bir problem yaşanmazken kamu tipi işletmelerde nadiren de olsa kız stajyer öğrenciler erkek stajyer öğrencilere göre serbest kıyafet konusunda sorun yaşamaktadır. Bu durum kamu kurum ve kuruluşların kılık kıyafet konusunda hassas olduğunu, personelin kendisine çeki düzen vermesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bozak (2019) tarafından yapılan araştırma bulguları bu durumaparalellik göstermektedir. İşletmelerden kız stajyer öğrenciler ve erkek stajyer öğrenciler aldıkları stajyer maaşlarını yetersiz bulmakta ve maaşlarından kesilen yemek ücretlerine ve yol servis ücretlerine tepki göstermektedirler; stajyer ücretinin en az asgari ücretin %50'si olması gerektiğini savunmaktadırlar. Bu durum işletmelerde staj yapan öğrencilerin eğitimden daha çok amaçlarının para kazanmak olduğunu göstermektedir. Birinci planda eğitimin, ikinci planda ücretin olması gerekmektedir. Stajyer öğrencilerden yemek ücretinin ve yol servis ücretinin alınmaması gerekir. Özel işletmelerde kanun kapsamında devlet tarafından verilen teşvikin zamanında yapılmaması, stajyer öğrencilere geç ücret ödenmesine sebep olmaktadır. Eroğlu (1999) tarafından yapılan araştırma bulguları arasında işletmeler tarafından stajyer öğrencilere zamanında ücret ödenmemesi bulunmaktadır. Stajyer öğrencilerin günlük çalışma saati

8'dir. Bazı işletmeler bu süreyi aşarak stajyer öğrenciye ücret farkını da vermektedir. Stajyer öğrencilerin ücretlerini tam almamaları ya da geç almaları beceri eğitimine karşı bakış açılarını olumsuz etkilemekte ve performansını düşürmektedir. Gökğöz (2007) tarafından yapılan araştırma bulguları bu sonuca paralellik göstermektedir. Stajyer öğrenciye devlet tarafından sağlık sigortası yapılmaktadır. Bu sigorta iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında olup, emekliliğe etki etmemektedir. Stajyer öğrenciler sosyal güvenlik haklarının yetersiz olduğunu düşünmektedirler.

İşletmede kız ve erkek stajyer öğrenciler koordinatör öğretmenle beceri eğitimi esnasında görüşme yaptıklarını orta seviyenin üzerinde belirtmişlerdir. Bu durum kız ve erkek stajyer öğrencilerin işyerinde koordinatör öğretmenle görüşmeye önem verdiklerini göstermektedir. Bu durumun stajyer öğrencilerin işletmede sorun yaşamaması açısından da daha iyi olması gerekmektedir. Beceri eğitimi koordinatör öğretmen denetiminde stajyer öğrenciyi ve işletme çalışanlarını staj faaliyetleriyle bilgilendirmesiyle daha başarılı olacaktır. Mutlaka koordinatör öğretmenin her stajyer öğrenciyle işletmede yüz yüze görüşme yapması gerekmektedir. Demirci (2007) tarafından yapılan araştırmada bu durum paralellik göstermektedir.

İşletmede kız ve erkek stajyer öğrenciler nadiren sözlü hakarete uğradıklarını belirtmişlerdir. Bu sorun daha çok özel işletmelerde görülmektedir. Erkek stajyer öğrenciler kız stajyer öğrencilere oranla daha çok bu olaya maruz kalmaktadırlar. Bu durum erkek stajyer öğrencilerin kız stajyer öğrencilere göre daha sessiz kaldıklarını göstermektedir. Kız stajyer öğrenciler bu tür olaylara karşı daha duyarlıdır. Demirci (2007) tarafından yapılan araştırmada aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Beceri eğitimine başlamadan önce işletme çalışanlarına işletme kuralları, mevzuat, stajyer öğrencinin eğitilmesiyle ilgili olarak eğitim verilmelidir. İşletme çalışanlarına beceri eğitimi uygulamasıyla stajyer öğrencinin okula, sanayi kuruluşlarına ve topluma faydalı olacağına, mezun olduktan sonra piyasaya ara eleman olacağına, gelecekte kendi işletmesini kurabileceğini, işletmede beceri eğitimine teşvik edilmesi gerektiği ve topluma iş gücü kazandırabileceği anlatılmalıdır. İşletme çalışanlarının eğitime tabi tutulması beceri eğitiminin veriminin artmasına katkı sağlayacaktır, hakaret ve argo içeren sözler yerine stajyer öğrencilerinin amaçlarına uygun bir şekilde yetişmelerine katkı sağlayacaktır; koordinatör öğretmenin her hafta işletmelere gitmesi de bu tür konuları bertaraf edecektir ve stajyer öğrencilerin gelişiminin düzenli olarak izlenmesini

sağlayacaktır. Özkan (2013) tarafından yapılan araştırma da bu konuya benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

İşletmede kız ve erkek stajyer öğrenciler işletmelerde stajyer öğrenciler arasında az da olsa ayırım yapıldığını belirtmişlerdir. Erkek stajyer öğrenciler bu duruma biraz daha fazla katılmışlardır. Zengin (2014) tarafından yapılan araştırmada kız stajyer öğrencilerin erkek stajyer öğrencilere göre işletmelerde daha çok iş yaptıkları anlaşılmıştır. Bu durum kız stajyer öğrencilere ilginin daha iyi olduğunu göstermektedir. Türkseven (2012) tarafından yapılan araştırmada bu konuyu desteklemektedir. Erkek stajyer öğrenciler nadiren de olsa kız stajyer öğrenciler kadar olmasa da hafta sonları işletmeye gittiklerini bildirmişlerdir. İşletmeler fazla mesai sebebiyle stajyer öğrenciye genel olarak ücret farkı vermektedirler. Bazı stajyer öğrencilerin isteği üzerine işyerleri bu sebepten dolayı değiştirilmiştir. 3308 sayılı kanuna göre stajyer öğrenciler günde 8 saatten fazla ve hafta sonları çalıştırılmazlar. Taşkın (2006), Yurtoğlu (2015) ve Göçen (2007) tarafından yapılan araştırmalarda benzer bulgulara ulaşılmıştır ve stajyer öğrencilere uygulama sürelerini yönetmelikteki gibi olmasını belirtmişlerdir.

Orta düzeyde kız stajyer öğrenciler erkek stajyer öğrencilere göre daha fazla işletmelerde üzerimize gereğinden fazla iş yükü biniyor diye cevap vermişlerdir. Bu durum stajyer öğrencinin işletmede daha fazla iş yaparak tecrübesinin artmasına, iş hayatını daha iyi öğrenmesine, iş disiplinini daha iyi kavramasına, boş zaman problemlerini çözmesine olanak tanır, okulda aldığı mesleki bilgi ve becerilerini pekiştirir. Bu olay stajyer öğrencinin menfaati açısından ehemmiyetli bir durumdur. Amaç dışında başka işlerin yaptırılmaması durumunda stajyer öğrenciye gereğinden fazla iş yaptırılmaması yadırganacak bir olay değildir ve işletmede usta öğreticiye ve eğitici personele iş konusunda destek olunmaktadır. Kunt (2006) tarafından yapılan araştırma bulgularında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

İşletmede kız ve erkek stajyer öğrenciler orta seviyede kız stajyer öğrencilerin biraz daha fazla katılımıyla işletmede stajyer öğrenci gibi değil de kadrolu personel gibi çalıştırıldıkları görülmüştür. Bilhassa kamu tipi işletmelerde erkek ve kız stajyer öğrencilerin büyük bir kısmı kadrolu personel gibi çalıştırılmakta ve muamele görmektedirler. Bu durum stajyer öğrencilerin işletmelerde daha rahat çalışmasına ve

stajyer öğrencinin özgüveninin artmasına olanak tanıyacaktır. Yurtoğlu (2015) tarafından yapılan araştırmada bu konuyu destekleyici bulgu yoktur. Yılmaz (2011) tarafından yapılan araştırmalarda 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun hükümlerinin kamu sektöründe daha çok dikkat edildiği, stajyer öğrencilere daha iyi davranıldığı anlaşılmıştır. Demirci (2007) tarafından yapılan araştırmada kamu kurum ve kuruluşlarında usta öğreticilerin stajyer öğrencilere uygulama esnasında yeterli zaman ayrıldığı ve iletişimin de kadrolu personel gibi olduğu anlaşılmıştır.

Aynı işyerinde fazla stajyer öğrenci çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor şeklinde nadiren kız ve erkek stajyer öğrenciler cevap vermişlerdir. Bu durum gerek özel işletmelerde, gerekse kamu tipi işletmelerde fazla stajyer öğrenci yığılmasının olmadığını, bu durumun nadiren olduğunu gösteriyor. Kız stajyer öğrencilerin sayısı erkek stajyer öğrencilerin sayısından daha azdır. Bu soruya kız stajyer öğrencilerin erkek stajyer öğrencilerden daha olumlu cevap vermesi her türlü şart altında kız stajyer öğrencilerin daha iyi konsantre olduğunu, erkek stajyer öğrencilerin öğrenmede sıkıntı çektikleri anlamına gelebilir. Genel olarak stajyer öğrenci yığılması SGK, Belediye, Banka tipi işletmelerde olmaktadır. Özel işletmeler yığılmadan doğacak olumsuz sonuçları göz önünde bulundurarak stajyer öğrenci sınırılması getirmektedir. Demirci (2007) tarafından yapılan araştırmalardaki bulgular bu araştırmadaki bulgulara paralellik göstermektedir.

Stajyer öğrenciler yüksek oranda okulda öğrendikleri bilgileri işyerinde uygulayabildiklerini ifade etmişlerdir. Bilhassa okul tarafından işletmelere yerleştirilen stajyer öğrencilerin okulda aldıkları bilgileri işyerinde daha fazla uygulama fırsatı bulabildiklerini bildirmişlerdir. Bu durum okul tarafından bulunan işletmelerin daha sağlıklı olduğunu ispatlamaktadır. Yurtoğlu (2015) tarafından yapılan araştırmalar bu durumu desteklemektedir. İşletmelerde beceri eğitiminin yapılacağı iş yerlerinin tespiti için il, ilçe ve okullarda bir işletme bulma komisyonunun kurulması ve stajyer öğrencilerinin daha çok okulun yönlendirdiği işletmelerde eğitim görmesi sağlanmalıdır. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğine (2018) göre işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının amacı öğrencilerin okulda öğrenmiş oldukları mesleki bilgi ve becerilerini pekiştirmek, sektördeki uygulamaları yerinde görmelerini sağlamak ve iş deneyimlerini artırmaktır. Öğrencilere görev tanımı dışında işler yaptırmak belirlenen amaçlara uymamaktadır. İşletmelere işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının eğitim

yönünün koordinatör öğretmenler tarafından kavratılması, stajyer öğrencilere bu eğitim kapsamında okulda aldıkları eğitime paralel olarak öğretilmesi gereken konuların öğretilmesini sağlamak, usta öğreticilere ve eğitici personellere bu konuda azami derecede dikkat etmeleri gerektiğini anlatmak gerekmektedir. Özkan (2013) tarafından yapılan araştırma bulguları bu konuyu desteklemektedir. Eğitim öğretim yılının başında stajyer öğrencilerin işletmelerde uygulayacağı konuları içeren ve okulda öğrendikleri bilgileri içeren gelişim tablosunun usta öğreticiye veya eğitici personele verilmesi gerekmektedir.

Stajyer öğrenciler nadiren kız stajyer öğrencilerin çoğunluğuyla işyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamamız beceri eğitimimizi etkiliyor şeklinde cevap vermişlerdir. Bu durum stajyer öğrencilerin işletmelerde daha çok beceri eğitimine odaklandıklarını gösteriyor. İşletmelerde beceri eğitimi tüm işletmelerde bir eğitim ve öğretim yılıdır ve stajyer öğrenciler işletmeleri uygulama alanları olarak görmektedirler. Stajyer öğrenciler nadiren kız stajyer öğrencilerin çoğunluğuyla işletmelerde sürekli olarak aynı işleri yapmak kendilerini beceri eğitiminden soğuttuğunu bildirmişlerdir. Bu durum tüm işletmelerde sürekli benzer işlerin yapıldığını ve amaca uygun çalışıldığını göstermektedir. Yoğun çalışma temposu stajyer öğrencilerin avantajıdır. İş hayatlarında da bu tür olaylarla karşılaşabileceklerinden tecrübe kazanmak için bir fırsattır. Bozak (2019) tarafından yapılan çalışmalarda bu bulgular bu sonuca paralellik göstermektedir. Stajyer öğrenciler, işletmelerde orta seviyeye yakın kız stajyer öğrencilerin çoğunluğuyla öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmamıza sebep oluyor şeklinde cevap vermişlerdir. Bu durum daha çok kamu tipi işletmelerde ve kısmen de olsa özel işletmelerde görülmektedir. Bazı stajyer öğrenciler işletme seçerken hata yapmaktadırlar. Mesela, bilişim öğrencisi muhasebeci vb. özel işletmelerde, SGK, adliye, banka, belediye vb. kamu tipi işletmelerde staj yapmaktadır ve stajyer öğrencilere görev tanımını dışında başka işler yaptırılmaktadır. Bilhassa okul idaresinin stajyer öğrenciyi alanı dışında hiçbir işletmeye müsaade etmemesi gerekmektedir. Demirci (2007) ve Bozak (2019) tarafından yapılan araştırma bulguları bu sonucuparalellik göstermektedir. Stajyer öğrencilere alanları dışında işler yaptırmak staj için belirtilen amaçlara uymamaktadır. Bilhassa koordinatör öğretmenler tarafından eğitim ve öğretim başında işletmelerde usta öğreticilere ve eğitim personellerine stajyer öğrencilerin öğrenmesi gereken ve uygulaması gereken konuların yer aldığı gelişim

tablosunun verilmesi, uygulama şeklinin öğretilmesi çok faydalı olacaktır. Özkan (2013) tarafından yapılan araştırma bulguları bu konuya paralellik göstermektedir. Stajyer öğrencileri alanlarıyla ilgili işlerde yoğunlaştırarak azami derecede stajyer öğrenciye, okula, sanayi kuruluşlarına ve topluma faydalı hale getirmek gerekmektedir. Alan dışında işler yaptırmak stajyer öğrencilerin alanında dejenere olmasına sebep olacaktır. İşletmeler endüstriyi tanıyan, kendi isteğine göre yetişen, gelecekte kendi işyerlerinde çalışabilecek ve halkla ilişkileri güçlü gençler yetiştirmelidir. Doğan ve diğerleri (1997) tarafından yapılan çalışma bulguları bu konuya paralellik göstermektedir.

Stajyer öğrenciler işletmelerde nadiren kız stajyer öğrencilerin çoğunluğuyla kendilerinden seviyelerinin üzerinde iş yapmalarının beklendiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda bilhassa koordinatör öğretmen işletme personellerine stajyer öğrencinin görevleri anlatılmalıdır. Stajyer öğrencinin işletmenin kadrolu elemanı olmadığını, yetiştirilme amacıyla orada bulunduğunu, işletmede beceri eğitimi yapması gerektiği vurgulanmalıdır. İşletmenin büyüklüğüne göre stajyer öğrenci alınarak ve aynı usta öğreticiye ve eğitici personele düşen öğrenci sayısı makul seviyeye düşürülerek iş yükünün ayarlanması gerekmektedir. Demirci (2007) tarafından yapılan çalışmada benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Stajyer öğrenciler işletmelerde nadiren kız stajyer öğrencilerin çoğunluğuyla işletme çalışanları ile sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Stajyer öğrencilere uygulama eğitimlerine başlamadan önce iş hayatı ve staj faaliyetleri konusunda bilgilendirici uyum kursları verilmelidir. Bu şekilde staj eğitimine başlamadan önce ortaya çıkabilecek sorunların büyük bir kısmının önüne geçilebilir. Ayrıca işletme açısından da işyerinde stajyer öğrencilerden sorumlu eğitici personellere ve usta öğreticilere staj faaliyetleri ve stajyer öğrenciye davranış biçimlerini, stajyer öğrencinin uygulaması gereken konuları anlatmak gerekmektedir. Bu şekilde işletme çalışanlarının stajyer öğrencinin bir işletme çalışanından daha çok eğitim alan bir stajyer öğrenci olduğunu öğretmek gerekmektedir. İşletmelerde yaşanan sorunlar şu şekilde sıralanabilir: İletişim kurmamak, stajyer öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin üzerinde işler yaptırmak, özel işletmelerde mesai sorunları ve ücretlerin ödenmesinde yaşanan sıkıntılar, işletme çalışanlarının özel işlerini yaptırmak istemeleri, beceri eğitiminin yetersiz yaptırılmasıdır. Türkseven (2012) tarafından yapılan araştırma bulguları bu sonuca paralellik göstermektedir. 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda ve

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde (2018) stajyer öğrencilerin işletmelerde beceri eğitiminde uyması gereken sorumluluklar ve kurallar belirlenmiştir ve işletme çalışanlarına bu kurallar öğretilmelidir. İşletmelerde yüksek oranda kız ve erkek stajyer öğrenciler işletmelerde okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum işletmelerde gelişim tablosunun genel olarak uygulandığını göstermektedir.

Stajyer öğrenciler yüksek oranda ve özellikle erkek öğrenciler "beceri eğitimlerine başlamadan önce stajyerlere okul tarafından yeterli bilgi verilmelidir ve işletmede beceri eğitimlerine başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalıdır" şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum daha çok erkek stajyer öğrencilerinin staja başlamadan önce yeterli bilgiye sahip olmak istediklerini, kız stajyer öğrencilerden daha çok önemsediklerini ve işe başladıktan sonra öğrenim düşüncesinde oldukları anlamına gelmektedir. Stajyer öğrencilerin işyerinde beceri eğitimine karşı ilgi ve isteklerinin artması ve beceri eğitiminin öneminin yeterince kavraması, işletme kurallarına uyması ve beceri eğitiminden azami derecede istifade edebilmesi için uyum kursuna ihtiyaç vardır. Demirci (2007) tarafından yapılan araştırmada bu konuya paralellik göstermektedir. Stajyer öğrenciler yüksek oranda, işletmelerde daha iyi bir eğitimin yapılması açısından aynı usta öğreticiye ve eğitici personele düşen stajyer öğrenci sayısının en aza indirilmesi ve böylece öğrenciyle daha çok ilgilenilmesini ifade etmişlerdir.

İşletmelere stajyer öğrenciye daha iyi eğitim vermesi açısından devlet tarafından katkı payı verilmektedir. Ayrıca stajyer öğrencinin performansı açısından işletme personeline özel işlerini yaptırma, temizlik yaptırma, çay ve eşya taşıma, özel servis işlerinde kullanması yasaklanmalıdır. Kunt (2006) tarafından yapılan araştırma bulguları bu konuyaparalellik göstermektedir. Yüksek oranda gelişim tablolarının tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Mesleki eğitimin verimli bir şekilde yürümesi, eğitim amaçlarına ulaşılabilmesi için meslek liseleri ile işletmelerin işbirliğine dayanarak programlar hazırlanmalıdır. İşletmelerde uygulanacak programın geliştirilmesine işletme ve sektör temsilcilerinin de program geliştirme, planlama, yürütme ve değerlendirme çalışmaları yapmaları gerekmektedir. Gökgöz (2007) tarafından yapılan çalışma bulguları bu konuyaparalellik göstermektedir. Okuldaki teknolojiyle işletmedeki teknolojinin birbirini takip etmesi

gerekmektedir. Okullar gelişen bilgi ve teknolojiyi takip etmelidir. MEB (2019) tarafından yayınlanan 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde, "Mesleki eğitimin amacı öğrencilerin sektörün ihtiyaç duyduğu düzeyde bilgi ve becerilerle donatarak kalifiyeli iş gücü oluşturmaktır. Eğitim müfredatının günümüz şartlarına göre güncellenmesi sağlanmalıdır" şeklinde ele alınmıştır. Aydın (2004) ve Gökğöz(2007) tarafından yapılan araştırmalarda, okulda öğretilen konuların işletmelerde uygulanan konulara zorluklar çıkardığı, eski teknolojilerin halen kullanıldığı, stajyer öğrencilerin işletmelerin istediği seviyede yetiştirilmesinde istenilen seviyede olmadığı gibi benzer bulgularına ulaşılmıştır. Stajyer öğrenciler iyi derecede erkek stajyer öğrencilerin çoğunluğuyla beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalıdır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum erkek stajyer öğrencilerinin hem okul hem de beceri eğitimini bir arada götürmekte zorlandıklarını, kız stajyer öğrencilerde bu sorunun daha az olduğu anlaşılmıştır. Mevzuat tarafından işletmelerde beceri eğitimi bir yıl boyunca ve haftada üç gün şeklinde işyerinde uygulanmalıdır. Taşkın (2006), Yurtoğlu (2015) ve Göçen (2007) tarafından yapılan araştırmalar benzer bulgulara ulaşmış olup stajyer uygulama süresinin yeterli olduğunu belirtmektedirler.

Kız stajyer öğrenciler çoğunlukla (Tablo64) işletmelerde koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri gerektiğini dile getirmişlerdir. Koordinatör öğretmen beceri eğitiminin en önemli parçasını oluşturmaktadır. Tüm işletmelerde ve tüm stajyer öğrencilerle haftada en az bir kere görüşme yapılmalıdır. Gelişim tablosunun uygulanmasında, stajyer öğrencilerin devamsızlık takibinin yapılmasında, işletme notlarının verilmesinde, usta öğretici ve eğitici personelin stajyer öğrenciye nasıl davranacağını bildirilmesi, işletme ile stajyer öğrenci arasındaki disiplin, ücret, adaptasyon, izin durumları, telafi eğitiminin yapılması, staj defterlerinin doldurulması, çalışma saatlerinin ayarlanması, sosyal olanaklardan yararlanma, yemek ve servis sorunları vb. konularda koordinatör öğretmen aktif rol oynamaktadır ve birinci derece etkilidir.

Kız stajyer öğrencilerin çoğunlukla, stajyer öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakamın en az %50 olması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu durum kız stajyer öğrencilerinin stajda birinci amacının para kazanmak olduğunu, erkek stajyer öğrencilerin para kazanmadan ziyade eğitim olduğu anlaşılmaktadır. İşletmelerde beceri eğitiminin asıl amacının eğitim olduğu tüm öğrencilere öğretilmelidir. Bazı stajyer

öğrencilerin ücretlerini zamanında alamadığı, bazı işletmelerin de yemek ücreti ve servis ücreti kestiği görülmektedir. Bu durumlar stajyer öğrencilerin beceri eğitimine karşı bakışlarını olumsuz etkilemekte ve verimleri düşürmektedir. Bazı stajyer öğrencilerin büyük bir yanlışlık yaparak stajyer ücretini beğenmeyip işletme değiştirdiği görülmektedir. Bozak (2019) tarafından yapılan araştırma bulguları bu sonucaparalellik göstermektedir.

Kız stajyer öğrenciler çoğunlukla, işyerinde çalışan personellere stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu durum staj faaliyetlerinin daha verimli yürümesi ve işyeri düzeni açısından ehemmiyetlidir; kız öğrencilerin işletmelerde daha hassas olduğunu, erkek stajyer öğrencilerinin daha çok tahammül gösterdiğini göstermektedir. İşletme çalışanları stajyer öğrencinin çalışandan daha çok eğitim alan öğrenci olduğunu anlayacaktır. Doğan ve diğerleri (1997) tarafından yapılan araştırma bulgularında benzer sonuçlar görülmüştür.

İşletmelerdeki usta öğreticilerin ve eğitici personellerin de müfredattaki tüm konuları stajyer öğrencilere işletmesi gerekmektedir. Bu şekilde beceri eğitimi verimli bir şekilde geçecektir, stajyer öğrenciler amaçlarına uygun şekilde yetiştirilecektir ve azami derecede istifade edilecektir. Kız stajyer öğrencilerin daha fazla katılımıyla yüksek oranda tüm stajyer öğrenciler aynı düşüncededirler. Öğrenciler tarafından işletmelerde başarılı olan stajyer öğrencilerin de mezun olduktan sonra da işyerinde kalmaları sağlanması ifade edilmiştir. Koordinatör öğretmen tarafından da bu işin takibinin düzenli yapılması gerekmektedir. Beceri eğitiminin en önemli parçası koordinatör öğretmendir. Önceki dönemlerde stajyer öğrencilere müfredata göre eğitim yaptırmayan işletmelere sonraki dönemlerde stajyer öğrenci gönderilmemelidir. Yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletmelere yasal yaptırımlar uygulanmalı ve işletmelerde yapılan eğitim faaliyetlerinin keyfiyet olarak algılanması engellenmelidir. Yurtoğlu (2015) tarafından yapılan araştırma bulguları busonuçlaraparalellik göstermektedir. Stajyer öğrenciler okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemelidir şeklinde orta düzeyde erkek stajyer öğrencilerin daha fazla katılımıyla ifade etmişlerdir. Bu durum erkek stajyer öğrencilerinin kız stajyer öğrencilerden daha fazla kendilerine güvendiklerini göstermektedir. Demirci (2007) tarafından yapılan araştırma bulgularında bu

sonucaparael veriler bulunmuştur. Stajyer öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler ve eğitici personeller okula her dönem en az bir kere rapor göndermelidir. Bu olaya erkek stajyer öğrenciler daha fazla kendilerine güvenerek destek vermektedirler. Eğitim öğretim yılının son haftasında uygulan işletmelerde beceri eğitimi sınavının her dönem sonunda yapılması gerekmektedir. Bu şekilde stajyer öğrencilerin beceri eğitiminde eksik olan tarafları tespit edilerek bu eksikliklerin okul ve işletme tarafından giderilmesine olanak tanınmalıdır. Bozak (2019) tarafından yapılan araştırma bulguları bu sonucaparaellik göstermektedir. Gelişen teknolojiye paralel olarak işletmelerde beceri eğitimine katkı sağlayacak meslek derslerinin artırılması ve bu konuda işletmelere de yasal sorumluluklar verilmelidir.

Stajyer öğrencilerin işletmeyi bulanlar değişkenine göre (okuduğu alan Bilişim Teknolojileri) elde edilen bulgular incelenip sonuçları incelenmiştir.

İşletmeyi kendisi bulan stajyer öğrenciler işletmeyi ailesi tarafından bulan stajyer öğrencilere göre gelişim tablosunu daha iyi kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. İşletmeyi en iyi bulma şekli okul tarafından bulunan işletmelerdir. Doğan ve diğerleri (1997) tarafından yapılan araştırma bulguları bu sonucu desteklemektedir. İşletmeyi kendisi bulan stajyer öğrenciler işletmeyi okul yönetimi tarafından bulan stajyer öğrencilere göre işyerinde temizlik, servis, çay v.b. ayak işlerinde daha çok kullandıklarını ifade etmişlerdir. İşletmeyi kendisi, bölüm öğretmenleri ve diğer faktörler tarafından bulan stajyer öğrenciler, işletmeyi ailesi tarafından bulan öğrencilere göre işletmelere daha rahat kıyafetle gidebildiklerini ifade etmişlerdir. Kunt (2006) tarafından yapılan çalışma bulguları bu sonuca paralellik göstermektedir.

İşletmeyi ailesi, bölüm öğretmenleri ve okul yönetimi tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi kendisi bulan öğrencilere göre işyerinde öğlen yemeklerinden daha fazla faydalanmaktadırlar. Bu olay daha çok kamu tipi işletmelerde görülmektedir. İşletmeyi okul yönetimi tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi kendisi ve ailesi tarafından bulan stajyer öğrencilere göre işletmelerde üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum stajyer öğrenciler açısından iyidir. İşletmeyi okul yönetimi, bölüm öğretmenleri tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi kendisi bulan öğrencilere göre daha fazla işletmede stajyer olarak değil de

kadrolu personel gibi iş yaptıklarını bildirmişlerdir. İşletmeyi okul yönetimi tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi kendisi bulan stajyer öğrencilere ve işletmeyi ailesi bulan stajyer öğrencilere göre işyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor şeklinde cevap vermişlerdir. İşletmeyi okul yönetimi tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi kendisi bulan stajyer öğrencilere ve işletmeyi ailesi bulan stajyer öğrencilere göre sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor şeklinde cevap vermişlerdir. İşletmeyi okul yönetimi tarafından bulan stajyer öğrenciler ve işletmeyi bölüm öğretmenleri bulan stajyer öğrenciler işletmeyi ailesi bulan stajyer öğrencilere göre seviyelerinin üzerinde iş yaptıklarını bildirmişlerdir. İşletmeyi ailesi tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi bölüm öğretmenleri bulan ve işletmeyi okul yönetimi bulan stajyer öğrencilere göre beceri eğitimine başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmelidir şeklinde ifade vermişlerdir. İşletmeyi ailesi tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi kendisi bulan stajyer öğrencilere göre müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmelidir şeklinde ifade vermişlerdir. İşletmeyi diğer faktörler yardımıyla bulan stajyer öğrencilere göre diğer gruplar işyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmelidir şeklinde ifade etmişlerdir. İşletmeyi ailesi tarafından bulan stajyer öğrenciler ve işletmeyi bölüm öğretmenleri bulan stajyer öğrenciler işletmeyi kendisi bulan stajyer öğrencilere göre ve işletmeyi okul yönetimi bulan stajyer öğrencilere göre işyerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmelidir şeklinde ifade etmişlerdir. İşletmeyi ailesi tarafından bulan stajyer öğrenciler, işletmeyi kendisi bulan stajyer öğrenciler, işletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi okul idaresi tarafından bulan stajyer öğrencilere göre öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermelidir şeklinde ifade etmişlerdir. İşletmeyi bölüm öğretmenleri tarafından bulan stajyer öğrenciler işletmeyi diğer faktörler yardımıyla bulan stajyer öğrencilere göre işletmelere meslek derslerinin (Bilişim) artırılması konusunda yasal sorumluluklar verilmelidir şeklinde ifade etmişlerdir.

4.3. Öneriler

Araştırma bulguları ve varılan yargılara göre aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

- 1) Ankete katılan stajyer öğrencilerin verdiği cevaplara göre 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun işletmelerde beceri eğitiminin uygulanmasında bazı konularda yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Bu konular işletmelere verilen devlet teşvikinin yetersiz oluşu, işletmelerde stajyer öğrencilere verilen ücretin zamanında yatmaması ve ek süre için ücret ödenmemesi, kamu kurum ve kuruluşlarda stajyer öğrencilerden yemek ücretinin ve ulaşım servis ücretinin kesilmesi, küçük ölçekli özel işletmelerin stajyer öğrenci alımı konusundaki tutumları, bazı işletmelerin mesai saati problemleri vb. 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun bu konulara istinaden yeniden günümüzün ve iş dünyasının şartlarına göre revize edilmesi gerekmektedir.
- 2) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu meslek liselerini tercih etme sebebi olarak okulu bitirdikten sonra işletmelerde veya bilişim sektöründe çalışmak olmuştur. Bu soruya olumlu cevabın verilmesi stajyer öğrenciler tarafından tevafuk olmuştur ve meslek liselerini bu amaçla tercih etmeleri isabet olmuştur. Meslek liselerinin temel amacı iş dünyasına ara eleman yetiştirmektir. Stajyer öğrencilerin diğer olumlu cevabı meslek lisesini bitirip üniversite eğitimine devam etmek olmuştur. Meslek lisesi öğrencilerinin alanıyla ilgili meslek yüksekokullarına veya fakültelere gitmeleri de meslek lisesi mezunu öğrencilerinin hedefleri arasındadır. Ankete katılan stajyer öğrencilerin az bir kısmı maalesef anne-baba veya akrabalarının zoruyla ve diğer sebeplerle meslek liselerini tercih etmeleri olmuştur. Bu tercih hedef dışı bir tercihtir. Öğrencilerin meslek liselerine geliş amaçlarının farklı olması, öğrencilerin hedeflerinin dışında olmasına ve eğitim öğretim süresi boyunca ilgi ve isteklerinin az olmasına, motivasyonun düşük olmasına yol açtığı tespit edilmiştir. Meslek liselerini tercih edecek öğrencilere ortaokul çağında, hem okulda alacakları mesleki dersler ve beceri eğitimi uygulamasının içeriği hem de mezun olduktan sonra hangi şartlar içerisinde bulunabileceklerinin anlaşılır bir şekilde aktarılması önerilmektedir.
- 3) Her ilçede meslek lisesi ve bilişim teknolojileri alanı mevcuttur. Bilişim sektörüyle alakalı birçok iş küçük işletmeler tarafından da icra edilebildiğinden sanayi dışındaki

yerlerde de meslek liselerinin bulunması gerekmektedir. Bilişim alanında küçük veya büyük ölçekli işletmeler her ilçede çok sayıda bulunmaktadır. Buna istinaden her ilçede bilişim alanını bulunduran meslek liselerinin olması manidardır. Ankete katılan stajyer öğrencilerin tamamına yakını eğitim gördükleri işletmenin alanlarıyla ilgili olduğunubelirtmişlerdir. Bu durum stajyer öğrencilerin okulda aldıkları eğitimden ve işletmelerde yapılan beceri eğitiminden memnun olduklarını göstermektedir.

4)Meslek liselerinde eğitimin ve öğretimin kaliteli olabilmesi için donanım, yazılım, eğitim materyallerinin eksiksiz olması gerekmektedir. Bu durum öğrencilerin teorik eğitimi ve pratik eğitimi açısından çok ehemmiyetlidir. Meslek derslerinin tamamına yakını uygulamalı olup atölye ve laboratuvarlarda uygulamalı olarak işlenmesi gerekmektedir. Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük çoğunluğu okuldaki araç - gereçlerin kısmen yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum daha çok Ağ İşletmenliği Dalında okuyan öğrencilerin muzdarip olduğu bir konudur. Ağ işletmenliği dalındaki cihazlar büyük ve pahalı olması nedeniyle temin edilememektedir. Yazılım dallarında okuyan öğrencilerin kullandıkları bilgisayar programları ise güncel olmamaktadır. Bu tür sorunlar öğrencilerin kaliteli eğitim almasına engel teşkil etmektedir. Bu tür sorunların çözümü alan şeflerine, okul idaresine düşmektedir. Büyük firmalarla iletişime geçilip hibe yoluyla araç - gereç ve yazılım temini yapılabilir.

5)Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu meslek dersi öğretmenlerini bilgi, beceri ve performans açısından yeterli bulmaktadır. Meslek liselerinde öğretmenler derslerini atölye ve laboratuvar ortamlarında hem teorik hem de uygulamalı olarak sınıfı öğrenci mevcuduna göre gruplara ayırarak işlemektedirler. Bu şekilde meslek derslerinden maksimum verim alınmaktadır ve en büyük avantajlarından birisi son sınıfta işletmelere giden stajyer öğrencilerinin beceri eğitimlerinin iyi yapılmasıdır. Az sayıda stajyer öğrenci kısmen yeterli ve çok az sayıda öğrenci yetersiz cevabını vermiştir. Bu durum genelde Ağ İşletmenliği Dalında eğitim yapan öğrencileri ilgilendirmektedir. Bu daldaki donanım parçalarının temininin zor olması ve atölyelerde yeterli donanımın olmaması eğitimi olumsuz etkilemektedir. Araç – gereç ve donanım eksikliği öğretmenin performansını olumsuz etkilemektedir.

- 6) Anket sonuçlarına göre Mesleki ve Teknik Eğitim okullarında verilen eğitimin kısmen yetersiz olduğu ve az bir öğrenci katılımcısının yetersiz olarak cevap verdiği görülmektedir. Bu durum genelde Ağ İşletmenliği ve Bilgisayar Teknik Servisi dallarının donanım eksikliğinden ve Veritabanı Programcılığı ve Web Programcılığı dallarının yazılımlarının güncel olmamasından kaynaklanmaktadır. Stajyer öğrencilerin işletmelerde problem yaşamaması ve iş hayatında da muvaffak olabilmesi açısından müfredat programlarının düzenlenmesi ve bilhassa donanım eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.
- 7) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu staj yeri bulmada okulu tercih ettikleri görülmektedir. En ideal ve en sağlıklı staj yeri bulma şekli budur. Çünkü okul staja gidecek öğrenciye alanına en uygun ve en iyi istifade edebileceği işletmeyi bulacaktır. Meslek liselerinde stajyer öğrencilere uygun staj yeri bulabilmeleri için kulüpler oluşturulabilir. Staj yeri bulurken daha çok kamu kurum ve kuruluşlardan daha çok özel işletmeler tercih edilmelidir. Diğer stajyer öğrenciler farklı şekillerde staj yeri bulduklarını belirtmişlerdir. Diğer yöntemlerle staj yeri bulan öğrencilerimizin alanına en yakın ve maksimum performans elde edebileceği işletmeleri tercih etmeleri gerekir. Staj dönemi okul ile iş hayatı arasında bir süreçtir.
- 8) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu staj yaptıkları işletmelerin alanlarıyla uyumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum okul ile işletmeler arasında uyumun büyük oranda olduğunu ve stajyer öğrencilerin beceri eğitiminden muvaffak olabileceğini gösteriyor. İşletmelerin stajyer öğrenciye uygun olmaması veya hiç uygun olmaması beceri eğitiminin başarısız geçmesine neden olmaktadır. Bu tür işletmeler koordinatör öğretmen tarafından düzeltilmeli ya da stajyer öğrenciye başka işletmeler tavsiye edilmelidir. Yıl sonunda yapılan beceri sınavının da dönem sonlarında yapılması stajyer öğrencinin eğitimi ve eksiklerini tamamlaması açısından ehemmiyetlidir.
- 9) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu okulda alınan eğitim ile işletmeler arasında bütünlük olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum gelişim tablolarının amaca uygun hazırlandığını ve uygulandığını gösteriyor ve bu durum beceri eğitim açısından çok ehemmiyetlidir. İşletmeler stajyer öğrencilerin okulda

aldığı eğitimi uygulayabilme yerleridir. Okul ile işletme arasında entegrasyon sağlanmalıdır. Stajyer öğrenci okulda eğitim aldığı dala uygun işletmede staj yapmalıdır. Farklı durumda stajyer öğrencinin okulda aldığı eğitim ile işletme arasında uyumsuzluk ortaya çıkar ve beceri eğitiminin başarısız geçmesine neden olur.

- 10) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu koordinatör öğretmenlerin işletmeleri kısmen denetlediklerini belirtmişlerdir. Koordinatör öğretmenin haftada en az bir kere işletmeye gidip denetim yapması, varsa sorunları gidermesi ve stajyer öğrencilerin yaptığı iş ve işlemleri gözden geçirmesi gerekmektedir. İyi bir stajyerlik eğitimi koordinatör öğretmenin takibiyle mümkündür. Okul idaresi tarafından da koordinatör öğretmenlerin denetiminin yapılması ve koordinatörlük saatlerinde işletmelerde bulunmaları sağlanmalıdır.
- 11) Her işletmeye öğrencinin okulda eğitim aldığı dala uygun gelişim tablosu veriliyor. Bu durum stajyer öğrencinin işletmede iyi bir beceri eğitimi yapması açısından çok önemlidir. Stajyer öğrencinin staj yaptığı işletme alanı ve dalına uygun değilse uygulamada birtakım sorunlar ortaya çıkar. Stajyer öğrenci yıllık eğitim planına uygun işletmede beceri eğitimini tamamlaması ve koordinatör öğretmeni tarafından takibinin yapılması gerekmektedir.
- 12) Ankete katılan stajyer öğrencilerin tamamı işletmelerde staj dosyası tuttıklarını belirtmişlerdir. Staj dosyasının yanında işletmelerde beceri eğitimi yaparken uygulamaları gereken gelişim tablolarına uygun hazırlanan dosya da tutmaktadırlar. Koordinatör öğretmenler tarafından işletmelere staj dosyasının ve beceri eğitimi uygulaması dosyasının her stajyer öğrenci tarafından tutulması gerektiği anlatılmalıdır. Staj dosyası tutulurken temrinlik sayfaların iş, proje ve deney durumları not verme açısından da dikkat edilmelidir.
- 13) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu işletmelerde telafi eğitiminin alınması gerektiği durumlarda işyeri tarafından bu eğitimin sağlandığını belirtmiştir. Stajyer öğrenciler işletmelerde okulda öğrendiği konuları pekiştirmek ve uygulamak amacıyla beceri eğitimi yapmaktadırlar. İşletme ortamında stajyer öğrenciler adaptasyon sorunu yaşayabilirler, okuldan daha farklı uygulamalarla karşılaşabilirler, yeni ve daha donanımlı teknolojik ürünlerle karşılaşabilirler.

İşletme tarafından bu tür konuların telafi eğitimi ile öğrencilere verilmesi ve bu işin takibinin bilhassa koordinatör öğretmen tarafından sağlanması gerekmektedir. Telafi eğitimini sağlamayan işletmelerin bu konuda hassas olmaları gerekir.

- 14) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu işletmelerde yapılan çalışmaların puanla değerlendirildiğini belirtmişlerdir. İşletmelerde stajyer öğrencinin çalışmalarına verilen puanların işletme tarafından değil de stajyer öğrencinin koordinatör öğretmeni tarafından usta öğretici ve eğitici personel ile istişare ederek ve haftalık takibi yapılarak verilmesi gerekmektedir. Usta öğretici ve eğitici personel değerlendirme eğitimi almadığından sağlıklı değerlendirme yapamamaktadır. Değerlendirme işinin tamamının usta öğretici ve eğitici personel tarafından yapılmamalıdır.
- 15) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu devam – devamsızlık durumunun takip edildiğini belirtmiştir. Stajyer öğrencilerin devamsızlık çizelgelerinin koordinatör öğretmen tarafından temin edilip okul idaresine verilmesi gerekmektedir.
- 16) İşletmelerde beceri eğitiminin mesai saatlerinde yapılması, hafta sonları ve farklı günlerde yapılmaması, alanının dışında farklı işlerde çalıştırılmaması stajyer öğrencinin ilgi, istek ve motivasyonu açısından çok ehemmiyetlidir. Bu tür sorunların çözümü koordinatör öğretmen tarafından sağlanmalıdır.
- 17) Devlet tarafından tüm stajyer öğrencilere beceri eğitimi süresince sağlık sigortası yapılmaktadır. İşletmelerin kanunen iş güvenliği uzmanı ile çalışma zorunluluğu vardır. Bu bağlamda hem stajyer öğrenciler açısından hem de işletmenin diğer personelleri açısından hassas olunmalıdır, zaman zaman işletmede çalışanlara iş güvenliği eğitimi verilmelidir.
- 18) 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na göre stajyer öğrenciye verilecek ücret asgari ücretin %30'dur. Ankete katılan stajyer öğrencilerin tamamı işletmelerden ücret aldıklarını fakat bazı öğrenciler yemek ücreti ve servis ücreti kesintisinin yapıldığını belirterek net rakamın altında ücret aldıklarını belirtmişlerdir. Bu tür işletmeler tespit edilerek normal stajyer ücretinin verilmesi ve diğer masrafların işletmeler tarafından karşılanması rica edilmelidir.

- 19) İş verenler stajyer öğrencilere ucuz iş gücü olarak görmeleri beceri eğitimini olumsuz etkileyecektir. Beceri eğitiminin bir basamak olduğunu ileriki dönemlerde daha iyi konumlarda çalışabileceklerini anlatarak motivasyon artırılmalı, mümkünse stajyer öğrenci ücretleri artırılmalıdır ve bazı sosyal haklar da verilmelidir.
- 20) Okul ile işletmeler arasında iyi bir diyalog olmalıdır. Küçük ölçekli işletmelerinde stajyer öğrenci çalıştırma zorunluluğu olmalıdır. Bu şekilde stajyer öğrencilere işletme bulmada problemler aza indirilmiş olur.
- 21) Stajyer öğrencinin okulda aldığı eğitim ile işletmede aldığı eğitim arasında uyum olması açısından okul ile işletme arasında iyi bir diyalog olmalıdır. Koordinatör öğretmen tarafından işletmelere rehberlik yapılmalıdır. İşletmelerde beceri eğitiminin eğitici personel ve usta öğretici tarafından yapılması sağlanmalıdır. İşletmelerde sadece mesleki eğitimin yanında stajyer öğrencilere iş disiplini, iş ahlakı ve çalışkanlık gibi alışkanlıklarda kazandırılmalıdır.
- 22) Ankete katılan stajyer öğrencilerin büyük bir çoğunluğu stajyerlik bittikten sonra aynı işletmede çalışmaya devam etmek istemediklerini belirtmişlerdir. Bu durum bazı öğrencilerin kamu kurum ve kuruluşlarında staj yaptıklarından ve bu tür yerlere merkezi sınavlarla yerleştirilme yapıldığından kaynaklanmaktadır. Bazı öğrencilerde staj yaptıkları işletmeleri geçici işyeri gözüyle bakmaktadırlar. Stajyer öğrencilere işletme tavsiye edilirken ileriye dönük olunması gerektiği anlatılmalıdır. İşletmelere stajyer öğrenci yönlendirirken personele ihtiyacı olan işletmeler özellikle seçilmeli ve aynı işletmede personel olarak işlerine devam etmeleri mümkünse sağlanmalıdır. Öğrenci mezun olduktan sonra okul tarafından takibi yapılmalıdır.
- 23) Koordinatör öğretmenlere işletmelere gidip gelmeleri ve yaptığı harcamalar yönünde ek ücret ödenmesi gerekmektedir.
- 24) Okulda stajyer öğrencilere atölye ve laboratuvarlarda uygulama yaptırılırken normal eğitimin yanında işletmelere ve piyasaya yönelik çalışmalarının da meslek öğretmenleri tarafından yaptırılması gerekmektedir. İşletmelerde beceri eğitiminin tamamının işletmelerde yapılması sağlanmalıdır, okulda beceri eğitimi yapılmamalıdır.

- 25)9. Sınıfta alan tercihi yapacak öğrencilere rehberlik yapılırken ilgi, istek ve becerilerine göre yönlendirme yapılmalıdır. Mesleklerin ülkemizdeki ve dünyadaki durumu, özellikleri, istihdam durumları, geleceği vb. anlatılmalıdır.
- 26) Büyük işletmelerde stajyer öğrencilere yönelik beceri eğitiminden azami derecede istifade etmek için ve işletme kurallarını öğretmek, mezun olduktan sonra da istihdam durumunun sağlanması için eğitim birimleri kurulmalıdır. İş güvenliği konusunda da periyodik olarak stajyer öğrencilerin eğitilmesi gerekmektedir.
- 27) Okulda yapılan deneme sınavlarına karşı bazı işletmeler zorluk çıkarmaktadırlar. Bu konuda işletmelerin müsamaha göstermesi gerekmektedir.
- 28) Meslek lisesi öğrencilerinin nitelik sorunu bulunmaktadır. Nitelikli olarak adlandırabileceğimiz öğrenci kesimi çeşitli kaygılar nedeniyle meslek lisesine gelmiyor. Sınavla öğrenci alan okullara gidemeyen öğrenciler meslek liselerine yönlendiriliyorlar. Mesleğe yönlendirme çok ciddi şekilde ele alınmalıdır.
- 29) Ülkemizde mesleki teknik eğitimin planlanmasına esas teşkil etmek üzere, hangi iş kolunda, hangi düzey ve nitelikte, ne kadar kalifiye ara elamana ihtiyaç duyulduğu ve gelecekte ihtiyaç duyulacak insan gücünün sayısı ve niteliği, ileriye yönelik projelerle kısa zamanda belirlenmeli, belirlenecek bu veriler ışığında da mesleki teknik eğitimin bugünü ve geleceği planlanmalıdır.
- 30) Mesleki teknik eğitimin finansmanına sendika, oda, kişi, kamu ve özel sektör kuruluşlarının da destek vermesi gerekmektedir.
- 31) Piyasada ara insan gücünde sertifikalı yaşam tarzına geçilmelidir. İşletmelerde mutlaka eğitilmiş ve sonucunda sertifikasını almış personel çalıştırılmalıdır.
- 32) İşletmelerde mesleki eğitimin okul / kurumlar ile iş yerleri ortaklaşa eğitim esasına dayalı, katılımcı bir anlayışla yapılması ve mevzuata uygun olarak yürütmesi gerekmektedir.
- 33) İşletmelerde beceri eğitimi gören stajyer öğrenci sayısı 10'dan fazla ise mutlaka eğitim biriminin kurulması ve tüm işletmelerde stajyer öğrencilerin telafi eğitiminin almasının sağlanması gerekmektedir.
- 34) Mesleki ve Teknik Eğitim okullarının, meslek faaliyetlerini kolaylaştırmak ve işletmelerle işbirliği yaparak stajyer öğrencilerin piyasa bazında azami derecede

beceri eğitiminden istifade edebilmelerini sağlamak için TOBB ile mutabık olması gerekmektedir.

EK'LER

EK-1: Anket İzin Yazısı

İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Sayı: 14475162-915.03.03-
E00000048370

maltepe üniversitesi **maltepe universiti**
istanbul www.maltepe.edu.tr istanbul www.maltepe.edu.tr

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : 14475162-915.03.03
Konu : Serhat ARSLAN - Araştırma İzin Yazısı

T.C.
İSTANBUL İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı 117 11 09 201 numaralı öğrencisi Serhat ARSLAN'ın tez danışmanlığını Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Onur CESUR'un üstlendiği "Mesleki ve Teknik Liselerde Bilişim Teknolojileri Alanı Stajlarının Değerlendirilmesi (İstanbul Ataşehir İlçesi Örneği)" başlıklı bir araştırma yapmaktadır.

Araştırmada ihtiyaç duyulan verileri toplamak amacıyla, konuya ilişkin MEB Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 11.04.2007 tarih ve 1950 sayılı yazılı emri ve Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi dikkate alınarak ekteki tez önerisi hazırlanmıştır.

Söz konusu çalışmayla ilgili olarak İstanbul İli Ataşehir İlçesinde bulunan Dr. Nureddin Erk ve Perihan Erk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Nuri Cingilioğlu Mesleki ve Anadolu Teknik Lisesinde bulunan öğrencilere yönelik bir araştırma çalışması yapılması hususunu emir ve müsaadelerinize saygılarımla arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Beşma AKŞİT
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Serhat ARSLAN - Tez Önerisi

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.maltepe.edu.tr> adresinden eccc9228-2e04-49f0-b853-9974337fecce kodu ile erişebilirsiniz. Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Maltepe Üniversitesi Marmara Eğitim Köyü Maltepe/İSTANBUL
Tel:02166261050 Fax:2166261070 E-Posta:maltepe@maltepe.edu.tr
İnternet Adresi:www.maltepe.edu.tr Kep Adresi:maltepeuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin: Deniz Berk GÜVEN
Memur
sbc@maltepe.edu.tr

EK-2: Kişisel Bilgi Formu

DEĞERLİ ÖĞRENCİ :

Bu araştırma Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı bünyesinde yürütülen bir tez çalışması için hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı işletmelerde beceri eğitime başlamış Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin işletmelerde karşılaştığı sorunları ve çözüm yollarını saptamaktır. Bu çalışma yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere yapılmaktadır.

Ankete vereceğiniz cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacak olup bunun dışında hiçbir kişi kurum veya kuruluşa verilmeyecektir. Bu nedenle ankete adınızı yazmayınız. Anket sorularına vereceğiniz cevapların gerçeği yansıtması araştırmanın doğru ve güvenilir sonuçlandırılmasını sağlayacaktır. Sizden ricamız her soruyu okuduktan sonra en uygun cevabı işaretlemenizdir. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız. İşaretlerken sizin için en uygun olan seçeneğe (X) işaretini koyarak yapınız. Objektif sonuç için bütün soruları dikkatlice okuyup cevaplayınız.

İlgi ve alakanızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Tez danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Onur CESUR

Serhat ARSLAN

Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

serhatxyt@gmail.com

BÖLÜM 1. KİŞİSEL BİLGİLERİNİZ

1	Cinsiyetiniz nedir? a.() Kız b.() Erkek
2	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesindeki Dalınız nedir? (Alan : Bilişim Teknolojileri) a. () Veritabanı Programcılığı b. () Web Programcılığı c. () Ağ İşletmenliği
3	Staj yaptığınız işyeri hangi sektörde faaliyet gösteriyor? a () Kamu b () Özel
4	Eğitim gördüğünüz işletme okuduğunuz alanla ilgili mi? a. () Hayır b. () Kısmen c. () Evet
5	Meslek eğitimi yaptığınız işletmeyi kim buldu? a. () Okul yönetimi b. () Bölümdeki Öğretmenler c. () Ailem d. () Kendim e. () Diğer belirtiniz.....
6	İşletmede meslek eğitimi uygulamasını kim yaptırıyor? a. () Usta öğretici b. () Diğer personel
7	İşletmede aldığınız meslek eğitimi yeterli buluyor musunuz? a. () Yetersiz b. () Kısmen c. () Yeterli
8	İşletmede iş ve işlemleri doğru olarak yapıp yapmadığınız ne derece izleniyor? a. () Hiçbir zaman b.() Çok az c. () Ara sıra d. () Her zaman

EK-3: Sorunlarla İlgili Bilgiler

BÖLÜM 2.

A. SORUNLARLA İLGİLİ BİLGİLER

İşletmelerde karşılaştığınız sorunların düzeyini sizin için en uygun şıkka çarpı koyup işaretleyiniz

Aşağıdaki sorulara size en uygun gelen şıkka işaretleyiniz (her maddeyi ayrı ayrı cevaplandırınız)	HİÇBİR ZAMAN	NADİREN	ORTA	ÇOĞU ZAMAN	HER ZAMAN
1. Koordinatör öğretmen sizinle düzenli olarak görüşüyor mu?					
2. İşletmeden izin alırken zorluk çekiyor musunuz?					
3. İşletmede kullandığımız Gelişim Tablosunu yeterli buluyor musunuz?					
4. İşyerinde temizlik çay v.b. ayak işlerinde kullanılıyor musunuz?					
5. İsteddiğiniz kılık kıyafetle işyerine gidebiliyor musunuz?					
6. İşyerinde öğlen yemeklerinden faydalanıyor musunuz?					
7. Koordinatör öğretmen işyerine gelince sizinle görüşüyor mu?					
8. İşyerinde sözlü hakarete uğruyor musunuz?					
9. İşyerinde çalışan stajyerler arasında ayırım yapılıyor mu?					
10. Hafta sonu işe gitmemeniz gerektiği halde işe gidiyor musunuz?					
11. Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?					
12. İşyerinde stajyer olarak değil de kadrolu personel gibi mi iş yaptırıyorlar?					
13. Aynı işyerinde fazla stajyer çalıştığı için yığılma oluyor ve öğrenmenizi etkiliyor mu?					
14. Okulda öğrendiğiniz bilgileri işyerinde uygulayabiliyor musunuz?					
15. İşyerinin sosyal olanaklarından yararlandırılmamanız beceri eğitiminizi etkiliyor mu?					
16. Sürekli olarak aynı işleri yapmak sizi beceri eğitiminden soğutuyor mu?					

17. İşyerindeki yoğun çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?					
18. Öğretilmeyen işlerin yaptırılması hata yapmanıza sebep oluyor mu?					
19. Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanızı bekliyor mu?					
20. İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyor musunuz?					
21. İşletme okuldaki öğrendiklerinize uygun bilgi ve beceri kazandırılıyor mu?					

EK-4:Çözüm Önerileri İle İlgili Bilgiler

B. ÇÖZÜM ÖNERİLERİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

Aşağıdaki sorulara size en uygun gelen şikkı işaretleyiniz (her maddeyi ayrı ayrı cevaplandırınız)	HİÇBİR ZAMAN	NADİREN	ORTA	ÇOĞU ZAMAN	HER ZAMAN
1. Beceri eğitime başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli					
2. İşletmede beceri eğitime başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı					
3. Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı					
4. Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli					
5. Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı					
6. Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli					
7. Öğrenciler işyerlerine yerleştirilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı					
8. Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı					
9. Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı					
10. Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30'u olan rakam en az %50 olmalı					
11. İşyerinde çalışan personele stajyer öğrencilere nasıl davranılacağına ilişkin seminer verilmeli					

12. İşletmede beceri eğitimi sırasında müfredatta bulunan tüm işler öğrenciye işletilmeli					
13. İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkan tanınmalı					
14. Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan iş yerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmesin					
15. İşyerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli					
16. Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı					
17. Okulda belli bir seviyeye (eğitim) ulaşmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli					
18. Öğrencilerde görülen eksikliklerle ilgili olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli					
19. Bilişim Teknolojileri ile ilgili ders saatleri artırılmalı					
20. İşletmelere bu konuda yasal sorumluluklar verilmeli					

Anket sorularında yer almayan konu ile ilgili ve değinemediğimiz konular varsa, görüş ve önerilerinizi lütfen aşağıdaki boşluğa maddeler halinde yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-5:Bilişim Teknolojileri Alanı Çerçeve Öğretim Programı

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ANADOLU MESLEK PROGRAMI
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANI
 (AĞ İŞLETMENLİĞİ, BİLGİSAYAR TEKNİK SERVİSİ, VERİ TABANI PROGRAMCILIĞI, WEB PROGRAMCILIĞI DALLARI)
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER		TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI(*)	5	5	5	5
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2
		TARİH	2	2	2	-
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	6	5	-	-
		FİZİK	2	2	-	-
		KİMYA	2	2	-	-
		BİYOLOJİ	2	2	-	-
		FELSEFE	-	2	2	-
		YABANCI DİL	5	2	2	2
		BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	-
		GÖRSEL SANATLAR / MÜZİK	2	-	-	-
		SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-
TOPLAM			33	28	15	11
ALAN / DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	2	-	-	-
		BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN TEMELLERİ (*)	-	4	-	-
		PROGRAMLAMA TEMELLERİ	-	4	-	-
		PAKET PROGRAMLAR	-	2	-	-
		TEMEL ELEKTRONİK VE ÖLÇME	-	2	-	-
	BİLİŞİM TEKNİK RESMİ	-	2	-	-	
	DAL DERSLERİ	İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ (*)				
		AÇIK KAYNAK İŞLETİM SİSTEMİ				
		MESLEKİ YABANCI DİL				
		NESNE TABANLI PROGRAMLAMA(*)				
		VERİTABANI				
		GELİŞMİŞ İNTERNET UYGULAMALARI				
		SİSTEM BAKIM VE ONARIM (*)				
		ELEKTRONİK UYGULAMALARI				
		BİLGİSAYARLI DEVRE TASARIMI				
		SİSTEM KONTROL UYGULAMALARI	-	-	18	26
		SUNUCU İŞLETİM SİSTEMİ VE AĞ GÜVENLİĞİ				
		WEB TASARIMI VE PROGRAMLAMA (*)				
		GRAFİK VE ANİMASYON				
		İNTERNET PROGRAMCILIĞI				
VERİTABANI ORGANİZASYONU						
AĞ SİSTEMLERİ VE YÖNLENDİRME (*)						
SUNUCU İŞLETİM SİSTEMİ						
E-POSTA SUNUCU						
ALAN/DAL DERS SAATLERİ TOPLAMI			2	14	18	26
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI			3	1	6	4
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME			1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ			39	44	40	42

Not: (*) Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak dersleri ifade eder. Kaynak: <http://www.megep.meb.gov.tr>

EK-6: Bilişim Teknolojileri Alanının Tanıtımı

a) **Ağ İşletmenliği:** Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım kurulumu, ağ sistemlerinin kurulumu, yönetimi ve ağ ortamı üzerinde yaşanabilecek sorunlar, çözüm yolları ve geniş ağ sistemleri yönetimine sahip nitelikli kişidir.

Görevleri

İş organizasyonu yapmak, analiz yapmak, algoritma yapmak, ağ kurulacak ortamı (ağın altyapısını) oluşturmak, oluşturulan ortama fiziksel olarak bilgisayar ağı kurmak, geniş ağ sistemleri için yönlendirme yapmak, bilgisayar ağını yönetecek sunucu işletim sistemini kurmak, sunucuyu ağdaki bilgisayarların yöneticisi olarak tespit etmek, ağ ortamında oluşabilecek fiziksel ve yazılımsal sorunları gidermek, meslekî gelişime ilişkin faaliyetleri yürütmek.

b) **Web Tasarımı Programcılığı:** Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım olarak kurulumu bilgilerinin yanında, web sayfası tasarımına ve programlama dilleri yardımıyla etkileşimli web uygulamaları hazırlayan nitelikli kişidir.

Görevleri

İş organizasyonu yapmak, analiz yapmak, ihtiyaçları değerlendirmek, algoritma yapmak, web sitesinin görsel tasarımını yapmak, tasarlanan sitenin yerel yayını yapılarak test etmek, meslekî gelişime ilişkin faaliyetleri yürütmek.

c) **Veritabanı Programcılığı :** Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım kurulumu, veri tabanı ve programlama dilinin kurulumu, veri tabanının oluşturulması ve yönetimi, yazılım geliştirme, hata giderme, bakım ve yedek almaya sahip nitelikli kişidir.

Görevleri

İş organizasyonu yapmak, analiz yapmak, ihtiyaçları değerlendirmek, algoritma yapmak, veritabanına ait tabloları tasarlamak, veritabanına ait tabloları program üzerinde oluşturmak, veritabanına ait arayüz ortamını geliştirmek, tamamlanan projenin testini gerçekleştirmek, meslekî gelişime ilişkin faaliyetleri yürütmek.

d)**Bilgisayar Teknik Servisi** : Bilgisayar sistemlerinin donanım ve yazılım kurulumu, bakım ve arıza giderme işlemleri ve bilgisayar ile kontrol edilebilen sistemler kurmaya sahip nitelikli kişidir.

Görevleri

İş organizasyonu yapmak, analiz yapmak, ihtiyaçları değerlendirmek, hataları tespit etmek, algoritma yapmak, arıza gidermek, devre tasarımı yapmak, devreyi gerçekleştirmek, ihtiyaç olursa bilgisayar ile kontrol edilebilen projeler geliştirmek, tamamlanan projenin testini gerçekleştirmek, meslekî gelişime ilişkin faaliyetleri yürütmek.

EK-7: Mesleki Eğitim Yaptıracak İşletmelerin Görevleri

Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği kapsamında meslekî eğitim yaptıracak işletmeler:

- a) Öğrencilerin işletmede yapacakları meslekî eğitim, bu eğitime katılacak öğrenci sayısı ve eğitimin uygulanışı ile ilgili esasları düzenleyen protokolü işletme belirleme komisyonu ile birlikte imzalar ve eğitimi, çalışma takvimine uygun olarak yaptırır.
- b) Meslekî eğitimin, ilgili meslek alan/dalları öğretim programlarına uygun olarak işletme belirleme komisyonu tarafından belirlenecek yerde yapılmasını sağlar.
- c) İşletmede meslekî eğitim yapılacak alan/dalların her biri için öğrencilerin beceri eğitiminden sorumlu olmak üzere ustalık veya meslekî yeterliğe sahip ve iş pedagojisi eğitimi görmüş yeterli sayıda ve nitelikte usta öğretici veya eğitici personel görevlendirir.
- d) Yeterli sayıda ve nitelikte usta öğretici veya eğitici personel bulunmaması durumunda, kurum müdürlükleri ile koordineli olarak açılacak iş pedagojisi kurslarına ilgili personelin katılımını sağlar.
- e) Meslekî eğitim için gerekli olan temrin malzemesi ile araç-gereci temin eder.
- f) İşletmede meslekî eğitim gören öğrenciye, yaşına uygun asgari ücretin % 30' undan az olmamak üzere ödenecek ücret tutarı, ücret artışı ve diğer olanakları kapsayan eğitim sözleşmesini, öğrenci velisi ve kurum müdürü ile birlikte imzalar.

- g) Öğrencilerin devam durumlarını izleyerek devamsızlıklarını ve hastalık izinlerini süresi içinde ilgili kurum müdürlüğüne bildirir.
- h) Öğrencilerin ilgili döneme ait puan çizelgelerini, dönem sonundan beş gün önce kapalı zarf içinde ilgili kurum müdürlüğüne teslim eder.
- ı) Öğrenciler tarafından tutulan iş dosyasını, istenmesi durumunda veya yıl sonu beceri sınavından önce ilgili kurum müdürlüğüne teslim eder.
- i) Öğrencilere telâfi eğitimi süresince ve kurumda yapılacak sınavlar için belirtilen günlerde ücretli izin verir.
- j) Öğrencilere yarıyıl ve yaz tatili süresince toplam bir ay ücretli izin verir.
- k) Öğrencilere bir ders yılı içinde devamsızlıktan sayılmak ve en çok devamsızlık süresini geçmemek üzere, ilgili kurum müdürlüğünün de görüşünü alarak ücretsiz mazeret izni verir.
- l) Meslekî eğitim başladıktan sonra personel sayısının azalması durumunda da eğitime alınmış olan öğrencileri, mezun oluncaya kadar işletmede eğitime devam ettirir.
- m) Öğrenci/kursiyerlerin iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunması için gerekli önlemleri alır ve tedavileri için gerekli sevk işlemlerini yapar.
- n) Eğitimi yapılan meslek alan/dallarının öğretim programlarında bulunduğu halde işletmedeki olanaksızlıklar nedeniyle işlenemeyen konuların öğretimi için kurum müdürü ile iş birliği yapar. İşletmelerde yapılan meslekî eğitimin planlı bir şekilde yürütülmesi, programa uygunluğunun izlenmesi, ortaya çıkabilecek aksaklıkların ve eksikliklerin giderilmesi, öğrencilerin başarı, devam devamsızlık ve disiplin durumlarının izlenmesi ve rehberlikte bulunulması amacıyla görevlendirilen koordinatör öğretmene gerekli kolaylığı sağlar.

Öğrenci, çırak ve kursiyerler, 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerince günde sekiz saatten fazla, meslekleri dışındaki işler ile bağımsız olarak Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinin hükümlerine aykırı işlerde çalıştırılmaz. Bunlar, personele sunulan sosyal hizmetlerden yararlandırılırlar. (4857 sayılı İş Kanununun 73 üncü maddesi).

EK-8: Beceri Eğitiminde Görev Alacak Eğitici Personel

Kurumda veya işletmelerde meslekî eğitim gören öğrencilerin teorik eğitimi, kurumun kadrolu/ücretli öğretmenleri veya işletmelerdeki eğitici personel tarafından yaptırılır.

EK-9: Beceri Eğitiminde Görev Alacak Eğitici Personelin Görev ve Sorumlulukları

Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği kapsamında beceri eğitiminde görev alacak eğitici personelin görev ve sorumlulukları :

- 1) İşletmelerde yapılacak beceri eğitiminin planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla kurum ve işletme yetkililerince yapılacak toplantılara katılır.
- 2) Teorik konular da dikkate alınarak koordinatör öğretmenle birlikte eğitim uygulamasına ait planlar yapar ve eğitime başlanılan ilk hafta içinde planları işletme yetkilisi ile kurum müdürünün onayına sunar.
- 3) Öğrenci/kursiyerlerin, işletmelerde yapacakları uygulamalı eğitime devam durumlarını günü gününe izleyerek sonuçlarını işletme yetkililerine bildirir.
- 4) Öğrenci/kursiyerlerin başarı durumlarını belirleyerek sonuçlarını işletme yetkililerine bildirir.
- 5) Eğitim hizmetlerini mevzuatına göre yürütür, bu konuda kurum ve işletmelerin yapacakları hizmet içi eğitim etkinliklerine katılır.
- 6) Eğitim etkinliklerinde, çalışma takvimine uyar.
- 7) Göreve gelememeleri durumunda, özürlerini zamanında işletme yetkililerine bildirir.
- 8) Beceri eğitiminde her öğrencinin, mesleğin özelliğine göre yaptığı temrin, iş, proje, deney veya hizmetin değerlendirilmesini çizelge üzerinde yapar, öğrenci ile birlikte imzalar ve bu dokümanın yer alacağı birer iş dosyası tutmasını sağlar.
- 9) İşletmenin genel işleyişi, üretimi, iş akışı, iş güvenliği konularında öğrencilere bilgi verir

- 10) İşletmede mesleki eğitim gören öğrencilere, yaşına uygun asgari ücretin yüzde %30'undan az olmamak üzere ödenecek ücret, ücret artışı ve diğer olanaklar konusunda öğrenci velisi ile birlikte işletmelerle eğitim sözleşmesini imzalar.
- 11) Gerekliğinde il mesleki eğitim kurulu çalışmalarına katılır, eğitim sırasında belirlediği hususlarla ilgili olarak kurula bilgi verir.
- 12) Eğitimi yapılacak meslek alan/dallarıyla ilgili öğretim programlarının ve öğrencilerin işletmede yaptıkları etkinliklerle ilgili formların ders yılı başında işletmelere verilmesini sağlar.
- 13) İşletmelerdeki mesleki eğitimin usta öğretici/eğitici personel tarafından yapılmasını sağlar.
- 14) İşletmelerdeki mesleki eğitimin ilgili meslek alan/dalı öğretim programlarına uygun olarak yapılmasını sağlar.
- 15) Öğrencilerin ücretli ve ücretsiz mazeret izinleri ile devam-devamsızlık durumlarının izlenmesini ve kayıtlarının tutulmasını sağlar.
- 16) İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin sigortalılıkla ilgili iş ve işlemlerini yürütür.
- 17) İşletmelere beceri eğitimi için gönderilecek öğrencilerin seçiminin yapılmasını sağlar ve işletmeye bildirir.
- 18) Ustalık belgesi bulunan ve işletmelerde öğrenci/çırak/kalfaların mesleki eğitiminden sorumlu usta öğretici/eğitici personelin yetiştirilmesi için iş pedagojisi kursları açar, başarılı olanlara usta öğretici belgesi verir, bununla ilgili kayıtları tutar.
- 19) İşletmelerde mesleki eğitimin, öğretim programına uygun olarak yürütülmesi ve kurum-işletme arasında sürekli iş birliğini sağlamak amacıyla bir koordinatör müdür yardımcısı ile ilgili bölümdeki öğretmen, öğrenci, işletme sayısı ve işletmelerin kuruma uzaklıkları dikkate alınarak atölye ve meslek dersleri öğretmenlerinden kurumda görev verilmek kaydıyla yeterli sayıda koordinatör öğretmen görevlendirir, onlara rehberlik eder ve denetler. Yönetici ve öğretmenlere, "İşletmelerde Meslek Eğitimi" adıyla verilecek ek ders görevi ile ilgili programı hazırlar ve il/ilçe milli eğitim müdürlüğüne onaylatır.

20) İşletmelerde görevli usta öğretici/eğitici personelin hizmet içi eğitiminde, kurumun personel ve diğer olanaklarıyla yardımcı olur.

21) İşletmelerde yapılan mesleki eğitimde amaçlanan hedeflere ulaşılması için işletme yetkilileri ile iş birliği yaparak eğitimle ilgili gerekli önlemleri alır.

22) İşletme yetkilileriyle yapılan toplantılara başkanlık yapar.

EK-10: Koordinatör Müdür Yardımcısının Görev ve Sorumlulukları

İşletmelerdeki mesleki eğitimde işyerlerinin belirlenmesi, eğitimin planlanması, koordinasyonu, uygulanması ve izlenmesi ile okulun araştırma-geliştirme çalışmalarını yürütmek amacıyla atölye, laboratuvar ve meslek dersleri öğretmenleri arasından atanan bir müdür yardımcısı, okul müdürlüğünce koordinatör müdür yardımcısı olarak görevlendirilir.

Koordinatör müdür yardımcısı:

a) İşletmelerde mesleki eğitim uygulamasının planlı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla alınacak önlemleri belirler ve müdüre bildirir.

b) İşletmelerdeki usta öğretici ve eğitici personelin hizmetiçi eğitim almasını sağlamak amacıyla, işletme yönetiminin görüşünü de alarak gerekli planlamayı yapar, hizmetiçi eğitim programını hazırlar ve müdüre sunar.

c) Mesleki eğitim yaptırılabilir işletmelerin, eğitimi yapılacak meslek alanı/dalı ve öğretim programına uygunluğunu belirlemek amacıyla kurulan komisyon çalışmalarına katılır.

d) İşletmelerde mesleki eğitim gören ve staj yapan öğrencilerin sigortalılıkla ilgili iş ve işlemlerini yürütür.

e) İşletmelerde mesleki eğitim gören, staj yapan veya yaz uygulamasına devam eden öğrencilerin sigortalılıkla ilgili iş ve işlemlerini yürütür.

f) İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin devamsızlıkla ilgili iş ve işlemlerini yapar.

g) Koordinatör öğretmenlerin görevlerini yerine getirmesi, ilgili formların gününde okul yönetimine verilmesi konusunu takip eder, değerlendirir, varsa aksaklıklar konusunda müdürü bilgilendirir.

h) Öğretmenlere koordinatörlük görevinin dağıtılmasında ilgili alan zümreleriyle işbirliği yapar.

ı) Müdür tarafından verilen görevin gerektirdiği diğer görev ve sorumlulukları yerine getirir.

(Ortaöğretim kurumları yönetmeliği madde - 82)

EK-11: Koordinatör Öğretmen Görevlendirilmesi

İşletmelerdeki mesleki eğitimde iş yerlerinin belirlenmesi, eğitimin planlanması, koordinasyonu, uygulanması ve izlenmesi ile kurumun araştırma - geliştirme çalışmalarını yürütmek amacıyla kurum müdürlüğünce, müdür yardımcıları arasından öncelikle atölye ve meslek dersleri öğretmenlerinden olmak üzere bir öğretmen görevlendirilir (http://idb.meb.gov.tr/mevzuat/yonetmelik/METE_yonetmeliği.htm).

EK-12: Koordinatör Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

a) İşletmelerde meslekî eğitim uygulamasının plânlı olarak yürütülmesini sağlamak amacıyla alınacak önlemleri belirler ve kurum müdürlüğüne bildirir.

b) Öğretim programlarında, işletmelerdeki uygulamalarda ortaya çıkan sorunları belirleyerek hazırlayacağı raporu, program geliştirme çalışmalarında değerlendirilmek üzere kurum müdürlüğüne verir.

c) Meslekî eğitim konusunda, işletme yetkilileri ile usta öğretici/eğitici personele rehberlikte bulunur.

d) İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin yapmış oldukları işler ile ilgili iş dosyasını kontrol eder.

e) Öğrencilerin; başarı, devam-devamsızlık ve disiplin durumunu izleyerek işletme kayıtlarındaki bilgilerin, zamanında kurum müdürlüğüne iletilmesini sağlar.

f) İşletme yetkilileri ile iş birliği yaparak işyerine uyum sağlayamayan öğrencileri belirler, alınacak önlemleri kurum müdürlüğüne bildirir.

- g) Kurum ile işletme arasında imzalanan sözleşmenin uygulanmasında ortaya çıkan sorunları belirleyerek müdürlüğe bildirir.
- h) İşletme yetkilisince döneme ait puan çizelgelerinin doldurularak dönem sona ermeden 5 gün önce kurum müdürlüğüne teslim edilmesini sağlar.
- i) Koordinatörlük görevi için gittiği işletmelerde mezunları izleme ve işe yerleştirme birimi çalışmaları kapsamında gerektiğinde mezunlar ve işyeri yetkililerine anket uygular. (Ek bent: 20/09/2008- 27003 S.R.G Yön/106.mad.)
- i) İşletmelerde meslekî eğitim konusunda müdürün vereceği diğer görevleri yerine getirir. (Bent sıralama değişikliği: 20/09/2008- 27003 S.R.G Yön/106.mad.)

EK-13: Uzman ve Usta Öğreticilerin Görev ve Sorumlulukları

Kurumlarda, öğretmen ihtiyacı karşılanamayan alanlarda kadrolu usta öğretici, ücretli uzman ve usta öğretici ile gönüllü/sözleşmeli eğitici ve öğretici görevlendirilir.

Mevzuatına göre atanan kadrolu usta öğreticiler, bir öğretmenin gözetiminde derse girdiklerinde aynı branştaki öğretmenlerin aylık karşılığı okutmakla yükümlü oldukları ders saati kadar ders okuturlar. Bunlara, öğretmen gereksinimi karşılanamadığından bağımsız olarak ders okuttuklarında, aynı branştaki öğretmenlerin aylık ve ek ders karşılığı okutmakla yükümlü oldukları ders saati kadar ders görevi verilebilir. Branşında kurs açılmayanlar, yakın branşta açılan kursta görevlendirilirler. Branşında veya yakın branşta da kurs açılmaması durumunda kurumun uygun hizmetlerinde çalıştırılırlar. Başka bir ile atanmaları durumunda aynı esaslar doğrultusunda çalıştırılırlar.

Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Yönetmeliği hükümlerine göre eğitim-öğretim ve üretim hizmetlerinde uzman ve usta öğretici görevlendirilebilir. Görevlendirmede, resmî görevi bulunanlar, emekliler ile özel kurum ve kuruluşlarda çalışıp herhangi bir sosyal güvenlik kurum/kuruluşuna kayıtlı kişilere öncelik verilir. Uzman ve usta öğreticiler, görevlerini öğretmenlik sorumluluğu içinde müdürün belirleyeceği esaslara uygun olarak yürütürler.

Yabancı uyruklular da gerekli koşulları taşımaları kaydıyla ücretli usta öğretici olarak çalıştırılabilirler.

Gönüllü usta öğretmenler, gerekli koşulları taşımak kaydıyla, ücretli usta öğretmenlerin görev ve sorumlulukları doğrultusunda ücretsiz olarak görevlendirilebilirler.

Turizm eğitim merkezlerinde; yabancı dil eğitim/öğretimi vermek üzere, pedagojik formasyonu olan ve alanında en az lisans eğitimi almış sözleşmeli öğretici ile teorik ve uygulamalı meslek derslerini okutmak üzere sözleşmeli eğitici görevlendirilebilir. Bu eğitici ve öğretmenler, atölyeleri öğretime hazırlar, derslik, uygulama birimi ve pansiyonlarda nöbet görevlerini de yerine getirir. (Ek fıkra: 20/09/2008- 27003 S.R.G Yön/108.mad.)

Turizm eğitim merkezlerinde, turizm sektörünün talep ve ihtiyaçları doğrultusunda proje hazırlamak ve uygulamak üzere proje uzmanları da görevlendirilebilir. (Ek fıkra: 20/09/2008- 27003 S.R.G Yön/108.mad.)

EK-14: İç Hizmet Şeflerinin Görev ve Sorumlulukları

Madde 272– Öğrenci/kursiyer sayısı ve kurumun özellikleri dikkate alınarak Bakanlıkça uygun görülen kurumlarda iç hizmetler şefi bulundurulur. İç hizmetler şefi, muayene ve kabul komisyonu ile muayene ve sayım komisyonunun doğal üyesidir.

İç hizmetler şefi:

- a) Bina, eşya ve tesislerinin korunması, bakım ve temizliğinin düzenli olarak yürütülmesini sağlar.
- b) Temizlik ve diğer gereksinim maddelerini sağlar ve ilgililere dağıtır.
- c) Hizmetliler arasında iş bölümü yapar ve hizmetlerin gereğince yapılıp yapılmadığını kontrol eder.
- d) Üyesi olduğu komisyonlarla ilgili görev ve sorumluluklarını yerine getirir.
- e) Kurumun yöneticilerinin vereceği diğer görevleri yapar.

EK-15: Teknisyenler ve Görevleri

Madde 273- Kurumda, alanlarıyla ilgili hizmetleri yürütmek ve eğitim-öğretim etkinliklerinde öğretmenlere yardımcı olmak üzere teknisyenler görevlendirilir.

Teknisyenler:

- a) Tezgâh, makine, araç-gereç, teçhizat, tesis ve benzerlerini korur, bakım, onarım ve ayarlarını yaparak kullanıma hazır durumda bulundurur.
- b) Yapılacak deney ve uygulamalar için gerekli araç-gerecin önceden hazırlanmasında öğretmene yardımcı olur.
- c) (Değişik bent: 20/09/2008- 27003 S.R.G Yön/109.mad.) Kurumda üretimi yapılan ürün ve temrin modellerini hazırlar, üretilen/yetiştirilen bitki ve hayvanların bakımı, hastalıkla mücadele ve aşı gibi iş ve işlemlerinin takibini ve aşılama işlerini yapar.
- d) Öğrencilerin döner sermaye ve temrin yoluyla yapacakları iş ve temrinlerin malzeme ve araçlarını önceden hazırlar.
- e) Kurumdaki bakım-onarım hizmetlerini yürütür,
- f) Müdür, müdür yardımcıları ve ilgili şeflerin vereceği diğer iş ve hizmetleri yapar.

EK-16: Veritabanı Programcılığı Dalı İşletmelerde Beceri Eğitimi Gelişim Tablosu

İşletmenin Adı Okul/Kurum Adı		MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ		Kursun Adı BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANI İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİME DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE AIT GELİŞİM TABLOSU		Sınıf 12D		Öğretim Programına Göre Yapılacak İşlemler				
OGRENCİNİN Adı-Soyadı	N	OGRETİM PROGRAMI İÇERİĞİ		MODÜLLER		Bilgişim Teknolojilerinin Temelleri	Programlama Temelleri	Paket Programlar	Açık Kaynak İşletim Sistemleri	Grafik ve Animasyon	Gelişmiş İnternet Uygulamaları	Nesne Tabanlı Programlama
		OGRETİM PROGRAMI İÇERİĞİ	OGRETİM PROGRAMI İÇERİĞİ	MODÜLLER	MODÜLLER							
	1	İç donanım birimlerinin montajını yapabilmek		İç Donanım Birimleri								
	2	Dış donanım birimlerinin bağlantılarını yapabilmek		Dış Donanım Birimleri								
	3	İşletim sisteminin kurulumunu yapabilmek		İşletim Sistemi Kurulumu								
	4	İşletim sisteminin yönetimini yapabilmek		İşletim Sistemi Gelişmiş Özellikleri								
	5	Ağ kurulumunu yapabilmek		Ağ Temelleri								
	6	Kodlama öncesi hazırlıkları yapabilmek		Kodlamaya Hazırlık								
	7	Basit kodlar yazabilmek		Basit Kodlar								
	8	Kontrol deyimlerini kullanabilmek		Kontrol Deyimleri								
	9	Metotlarla çalışabilmek		Metotlar								
	10	Kelime işlem yazılımını kullanabilmek		Kelime İşlemci								
	11	Elektronik tabloları yazılımını kullanabilmek		Elektronik Tablolar								
	12	Sunu hazırlama yazılımını kullanabilmek		Sunu Hazırlama								
	13	İnternet ve e-posta yönetim yazılımlarını kullanabilmek		İnternet ve E-Posta Yönetimi								
	14	Açık kaynak kodlu işletim sisteminin kurulumunu ve optirizasyonunu yapabilmek		Açık Kaynak İşletim Sistemi Kurulumu								
	15	Açık kaynak kodlu işletim sisteminin ağ yönetimi birimlerini ayarlayabilmek		Açık Kaynak İşletim Sistemi Kullanımı								
	16	Açık kaynak kodlu işletim sisteminin ağ yönetimini gerçekleştirebilmek		Açık Kaynak İşletim Sistemi Yönetimi								
	17	Web sayfaları için resimler hazırlayabilmek		Görüntü İşleme								
	18	Resimler ile web araçları hazırlayabilmek		Resimlerle Web Araçları Hazırlama								
	19	Web sayfaları için animasyonlar hazırlayabilmek		Animasyon Temelleri								
	20	Animasyonlar ile web araçları hazırlayabilmek		Web Ortamı İçin Animasyon Hazırlama								
	21	Eylem kodları ile etkileşimli animasyonlar hazırlayabilmek		Etkileşimli Animasyonlar								
	22	Eylem kodları ile gelişmiş animasyonlar hazırlayabilmek		Gelişmiş Animasyonlar								
	23	Gelişmiş İnternet uygulamalarıyla başlangıç işlemleri		Gelişmiş İnternet Uygulamalarına Giriş								
	24	XAML tasarım araçlarını kullanabilmek		İnternet uygulamalarının Tasarımı Araçları								
	25	Tarayıcı işlemlerini yapabilmek ve kullanıcı arayüzü hazırlayabilmek		Tarayıcı İşlemleri ve Arayüz Oluşturma								
	26	Etkileşimli web uygulamaları yapabilmek		Dinamik Programlama								
	27	Kontrolleri kullanabilmek ve veri bağlama işlemlerini gerçekleştirebilmek		Kontroller ve Veri Bağlama								
	28	Nesne tabanlı programlama ortamını kullanarak programlamaya başlayabilmek		Nesne Tabanlı Programlamaya Giriş								
	29	Nesne tabanlı programlamada metotlar yazmak ve kapsam uygulayabilmek		Nesne Tabanlı Programlamada Metotlar								
	30	Karar ve döngü ifadelerini kullanabilmek		Karar ve Döngü Yapıları								
	31	Nesne tabanlı programlama dili ile sınıf oluşturabilmek		Nesne Tabanlı Programlamada Sınıflar								
	32	Numeralandırma ve Yapılar ile Değer Türleri oluşturabilmek		Nesne Tabanlı Programlamada Değer Türleri								
	33	Diziler ve koleksiyonları kullanabilmek		Dizi Değişkenler ve Koleksiyonlar								
	34	Program akışını kesmek ve olayları işleyebilmek		Temsilciler ve Olaylar								
	35	Windows uygulamaları ile çalışabilmek		Windows Uygulamaları								
	36	Nesne tabanlı programlamada raporlama ve projenin kurulumunu oluşturabilmek		Nesne Tabanlı Programlamada Raporlama ve Setup Projesi								

İşletme Yetkilisi

Koordinator Öğretmen

Koordinator Müdür Yardımcısı

AÇIKLAMA: Öğretmene göre öğretim programları esas alınarak her meslek alanı için ayrı hazırlanacak ve uygulanmaya konacaktır.

EK-17: Web Programcılığı Dalı İşletmelerde Beceri Eğitimi Gelişim Tablosu

2019-2020 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANI İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİME DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE AIT GELİŞİM TABLOSU		İşletimin Adı:		Meslek Alanı/Dalı:		BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANI WEB PROGRAMCILIĞI DALI	
Okul/Kurum Adı:		X		Sınıfı:		12/C	
OGRENCİNİN		OGRETİM PROGRAMI İÇERİĞİ		Öğretim Programına Göre Yapılacak İşlemler		Sınıfı:	
MODÜLER		Bilgişim Teknolojilerinin Temelleri		Programlama Temelleri		Paket Programlar	
Açık Kaynak İşletim Sistemleri		Açık Kaynak İşletim Sistemleri		Grafik ve Animasyon		Web Tasarım ve Programlama	
No	Adı-Soyadı	1	İç donanım birimlerinin montajını yapabilme	İç Donanım Birimleri			
		2	Dış donanım birimlerinin bağlantılarını yapabilme	Dış Donanım Birimleri			
		3	İşletim sisteminin kurulumunu yapabilme	İşletim Sistemi Kurulumu			
		4	İşletim sisteminin yönetimini yapabilme	İşletim Sistemi Gelişmiş Özellikleri			
		5	Ağ kurulumunu yapabilme	Ağ Temelleri			
		6	Kodlama öncesi hazırlıkları yapabilme	Kodlamaya Hazırlık			
		7	Basit kodlar yazabilme	Basit Kodlar			
		8	Kontrol deyimlerini kullanabilme	Kontrol Deyimleri			
		9	Metotlarla çalışabilme	Metotlar			
		10	Kelime işlem yazılımını kullanabilme	Kelime İşlemci			
		11	Elektronik tablolama yazılımını kullanabilme	Elektronik Tablolama			
		12	Sunu hazırlama yazılımını kullanabilme	Sunu Hazırlama			
		13	İnternet ve e-posta yönetim yazılımlarını kullanabilme	İnternet ve E-Posta Yönetimi			
		14	Açık kaynak kodlu işletim sisteminin kurulumunu ve optimizasyonunu yapabilme	Açık Kaynak İşletim Sistemi Kurulumu			
		15	Açık kaynak kodlu işletim sisteminin ağ yönetimi birimlerini ayarlayabilme	Açık Kaynak İşletim Sistemi Kullanımı			
		16	Açık kaynak kodlu işletim sisteminin ağ yönetimini gerçekleştirebilme	Açık Kaynak İşletim Sistemi Yönetimi			
		17	Web sayfaları için resimler hazırlayabilme	Görüntü İşleme			
		18	Resimler ile web araçları hazırlayabilme	Resimlerle Web Araçları Hazırlama			
		19	Web sayfaları için animasyonlar hazırlayabilme	Animasyon Temelleri			
		20	Animasyonlar ile web araçları hazırlayabilme	Web Ortamı İçin Animasyon Hazırlama			
		21	Eylem kodları ile etkileşimli animasyonlar hazırlayabilme	Etkileşimli Animasyonlar			
		22	Eylem kodları ile gelişmiş animasyonlar hazırlayabilme	Gelişmiş Animasyonlar			
		23	Web projesinin analizini gerçekleştirerek tasarım ilkelerine uygun hazırlıkları yapabilme	Tasarımın Temel İlkeleri			
		24	HTML kodları ile basit web işlemlerini yapabilme	HTML ile Basit Web İşlemleri			
		25	HTML kodları ile gelişmiş web işlemlerini yapabilme	HTML ile Gelişmiş Web İşlemleri			
		26	Stil şablonu (CSS) yapılandırmasını gerçekleştirebilme	Stil Şablonu (CSS)			
		27	Stil şablonu (CSS) yapılandırmasını gerçekleştirebilme	Stil Şablonu (CSS)			
		28	Web projesi için temel düzenlemeleri yapabilme	Web Tasarım Editörüne Giriş			
		29	Nesne işlemlerini yaparak site yönetimini gerçekleştirebilme	Web Tasarım Editöründe İleri Uyg.			
		30	Veri Tabanı işlemlerini gerçekleştirebilme	Web Tasarım Editörü ile Veri Tabanı İşl.			
		31	Betik dili yardımıyla script oluşturabilme	Betik Dili (JavaScript)			
		32	Betik dili yardımıyla script oluşturabilme	Betik Dili (JavaScript)			
		33	Programlama için gerekli yazılımı kullanabilme	Etkileşimli Web Uygulamalarına Giriş			
		34	Web sitesi yapısını oluşturabilme	Etkileşimli Web Uyg. İçin Temel İş.			
		35	Web sayfalarını biçimlendirebilme	Etkileşimli Web Uyg. Web Formları			
		36	Veri Tabanı işlemlerini yapabilme				

AÇIKLAMA: Öğretimden önce öğretim programları esas alınarak her meslek alanı için ayrı hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.

İşletme Yetkilisi

Koordinator Öğretmen

Koordinator Müdür Yardımcısı

EK-18: Ağ İşletmenliği Dalı İşletmelerde Beceri Eğitimi Gelişim Tablosu

İşletme Adı:		Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	
Okul/Kurumun Adı:		Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	
İşletmelerde Meslek Eğitimine Devam Eden Öğrencilere Ait Gelişim Tablosu		Meslek Alan/Dalı: Ağ İşletmenliği	
Öğrencinin		Sınıfı:	
Öğretim Programı İçeriği		Öğretim Programına Göre Yapılacak İşlemler (1. Dönem)	
Sıra No	Ders Saati	No	Adı Soyadı
1	16	1	
2	16	2	
3	24	3	
4	16	4	
5	24	5	
6	16	6	
7	16	7	
8	24	8	
9	16	9	
10	24	10	
11	16	11	
12	24	12	
13	16	13	
14	16	14	
15	24	15	
16	16	16	
17	24	17	
18	16	18	
19	16	19	
20	24	20	
21	16	21	
22	16	22	
23	16	23	
24	24	24	
25	24	25	
26	24	26	
27	24	27	
28	24	28	
29	24	29	
30	24	30	
31	16	31	
32	24	32	
33	16	33	
34	24	34	
35	16	35	
36	16	36	
37	24	37	
38	16	38	
39	16	39	
40	24	40	
41	16	41	
42	24	42	
43	24	43	
44	8	44	

ACIKLAMA: 1- Bu gelişim tablosu, zümre öğretmenlerince öğretim programlarını esas alarak her meslek alanı için ayrı hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.
2-Gelişim tablosu, işletmelerde öğretim programlarına uygun eğitim yapılıp yapılmadığını ve öğrencilerin telefi eğitime ihtiyaç duyulup duyulmadığının tespiti amacıyla kullanılacaktır.

Kaşe/İmza
Adı Soyadı
Eğitim Personeli

İmza
Adı Soyadı
Koordinatör Öğretmen

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, O. C., & Berk, Ş. (2009). Meslekî ve teknik ortaöğretimde yeni arayışlar: Yeterliğe dayalı modüler sistemin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 220-236.
- Affero, I., & Razali, H. (2013). *Issues and challenges of technical and vocational education & training in Malaysia for knowledge worker driven*. 10.13140/2.1.4555.2961. Aktaşlı, İ., & Tüzün, I. (2012).
- Aktaşlı, İ., & Tüzün, I. (2012). Mesleki ve teknik eğitimde kalite strateji belgesi. İstanbul:Eğitim Reformu Girişimi. Retrieved from https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/33139/xfiles/Mesleki_ve_Teknik_Egitimde_Kalite_Strateji_belgesi_2012_.pdf
- Alkan, C., Doğan , H. & Sezgin, İ. (1998). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları*. (4.Baskı).İstanbul: Alkım Yayınları.
- Akkutay, Ü. (1991). *Türkiye 'de Çıracılık Eğitimi*. Ankara: Erek Ofset.
- Akpınar, A. & Ercan, H. (2002). *Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi Raporu Türkiye 2001*. Ankara: Ziraat Matbaacılık.
- Anapa, S. (2008). *Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim*,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Balcı, A. E.(1996).*Mesleki ve Teknik Eğitimin Milli Gelir Artışı ve İstihdam Üzerine Etkileri*, Doktora Tezi, İzmir.
- Baloğlu, Z. (1990).*Türkiye'de Eğitim Sorunlar ve Değişime Yapısal Uyum Önerileri*.İstanbul : TÜSİAD Yayınları
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye Eğitim Sistemi*, Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Bakırcıoğlu, R. (1994).*Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara:Turhan Kitabevi.
- Binici H., Arı N.& Arıkan B. (2003).Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar.*Ankara Üniversitesi – IVETA Bölgesel Konferansı, 20-22 Ekim*. Ankara-Türkiye.
- Can, G. (2002). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*.Ankara: Pegema Yayıncılık.
- CEDEFOP, *Vocational education and training in Spain*, 1995, s.19 - 20.
- Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretimin Tarihi Gelişimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

- Çetin, Ş. (2005). Öğrenci Stajlarında Yararlanılan Dersler Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme: Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 153-169.
- Doğan, H. (1983). *Cumhuriyet Döneminde Eğitim*. İstanbul: MEB Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi.
- Doğan H., Ulusoy A. & Hacıoğlu F. (1997). *Okul sanayi ilişkileri: Okuldan iş hayatına geçiş*. Ankara: Önder Matbaacılık
- Doğan, H. (1983). Mesleki ve Teknik Eğitimin İlkeleri ve Gelişmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(1), s. 167-182.
- Duman, T. (2001). Avrupa Birliği Eğitim Programları 'Leonardo Vinci Programı'. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı :150, Ankara, s. 74-76.
- Eğitim Sen Komisyonu. (2004). Mesleki ve Teknik Eğitim (Eğitim Enternasyonalı, El, Mart 2000). 4. *Demokratik Eğitim Kurultayı*. Ankara. s. 12-14
- Eurostat, *Young's People's Training, Key Data On Vocational Training in The European Union*, p.26
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara:Yelken-tepe Yayınları.
- Eymen, U. E. (2007, Ekim). *SPSS 15.0 Veri Analiz Yöntemleri*. İstanbul: İstatistik Merkezi Yayın No: 1
- Gürol, M. (1997). *Okul-Sanayi İşbirliği*, Ankara: Pegem Yayınevi.
- İŞ ve İŞÇİ BULMA KURUMU, *Meslekler Rehberi*. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara 1998.
- Jorn, S.& Norbent, W.(2000, May). *On the occasion of the conference on Internationalising vocational education and training in Europe Thessaloniki, Greece 25 - 27*
- Keskin, N. (2003). Eğitimde Reform Kamu Yönetimi I. *Ulusal Kurultayı (18-19 Aralık 2003)*. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Komisyon MEB Yayınevi.(2005). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi*. Ankara
- Korkmaz, M. (2015). Türkiye'de mesleki eğitim. *İTO Ar-Ge. Bülten Dergisi Ocak-Şubat*, 38-42.
- Korkmaz & Tunç (2010). *Mesleki-Teknik Eğitim Öğretmenlerinin Bilgisayar Ve İnternet Temelli Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri*.
- Köksalan, B. (2003). *2000'li Yıllarda Lise Eğitimine Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu*. İstanbul: T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.
- Kepçeoğlu, M. (1996). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Özdemir Ofset.

- Kuzgun, Y. (1983).*Mesleki Rehberlik Ders Notları*, Ankara.
- Kuzgun, Y. (1999).*İlköğretimde Rehberlik*.Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- Levesque. K. (2003). *Trends in High School Vocational / Technical Coursetaking: 1982- 1998* (NCES 2003-025). U.S. Department of Education. Washington, DC: Notional Center for Education Statistics.
- Levesque, K., Lauen, D., Teitelbaum, P., Alt, M., & Librea, S. (2000). *Vocational Education in the United States: Poward the Year 2000* (NCES 2000 - 029). U.S. Department of Education. Washington, DC: Notional Center for Education Statistics.
- Microsoft Excel 2016 programı
- MEB APK, Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı.*Dış Kaynaklı Projelere İlişkin 7/2437 esashı sayılı soru önergesi yanıtı* (14/6/2004)
- MEB (2005). *Mesleki eğitimin tarihçesi*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü BasımEvi. - meb.
- MEB BÜLTENİ-2 (Nisan 2004), Ankara:MEB Yay.
- MEB Resmi Web Sayfası. (2019 - 2020) Atasehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Resmi Web Sayfası: <https://atasehir.meb.gov.tr/>
- MEB, *Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği*. Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2002.
- MEB, *Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlan Öğrencilerinin Okul ve işletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği*, Milli E_itim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 12 Nisan Sayı: 2380, madde - 82
- MEB Sayısal Veriler (2003 - 2004), *Ortaöğretim kurumlarında okul türlerine göre okul, öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı*, Ankara: MEB Yayınları,s.94-123
- MEGEP/SVET, *Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitim*, MEGEP İçin Sektör Temelli Yaklaşım-2, 19 Mart 2004, s. 12
- MEB, Mesleki Eğitim ve Mesleki Yönlendirme, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Yıl: 9, Sayı: 99, Mayıs 2008.
- Norton, E. R. (1985).*Develop Local Plans for Vocational Education*, Columbus The Ohio State Universty.
- Özgen, K. & Seçkin, T. (2010, Aralık).Mesleki-Teknik Eğitim Öğretmenlerinin Bilgisayar Ve İnternet Temelli Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri.*Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), s. 263-276.

- Özguven, E. (1987). Ülkemizin Üst Düzey Teknisyen İhtiyacı ve Eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 190- 202.
- Pehlivan, İ. (1988). *Çıracılık Ve Mesleki Eğitimi Kanunu Gereğince Sümerbank Banka Şubelerinde Ticaret Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan Beceri Eğitimi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Saran, N.&Taylan, A. (1988). *Çalışan Gençliğin İşbaşında Eğitimi Çıracılık, Kalfalık, Mesleğe Yönelme Sorunları*. MEGSB. Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını. Ankara.
- Sezgin, İ. (1994). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirmek*, Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Şahinkesen, A. (1992). Eğitimde İkili Sistem:(Okul-İşyeri İşbirliğine Dayalı Sistem). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(2), 687-701.
- Şahinkesen, A. (1993, Aralık). Eğitimde İkili Sistem.(Okul-İşyeri İşbirliğine Dayalı Sistem), *İzmir 1. Eğitim Kongresi Bildirileri*, İzmir
- TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu). (2004). *Mesleki Eğitim Sistemimiz ve İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Sorunlar ve Çözüm Önerileri Raporu*, Ankara: TİSK Yayınları.
- TİSK (1997). *Türkiye'de ve Dünyada Mesleki Eğitim*, Ankara.
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, *İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu*, 2017.
- Uysal, N. (2006). *Ticaret Lisesi Öğrencilerinin Staj Eğitimlerinin Mesleki Eğitimlerine Ve Staj Yerlerine Etkisi Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ulusoy, A. (2004, Mayıs). Kalifiye İşgücünün Yetiştirilmesinde Eğitim Kurumu İşletme İşbirliği Türkiye Uygulaması. *İşveren dergisi*, s. 23-24.
- Working Group for International Cooperation in Vocational and Technical Skills Development, *Donor policies in skills development: Reforming education and training policies and systems*.
- VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı. (2001 – 2005). Doi:[http:// ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/egitim.htm](http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/egitim.htm) (26.8.2004)

İnternet Kaynakları

<http://ikmep.meb.gov.tr/> ET:06.10.2014

http://idb.meb.gov.tr/mevzuat/yonetmelik/METE_yonetmeli.htm

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/197.html> (05.04.2007)

<http://metek.meb.gov.tr/>

https://www.academia.edu/15442467/JAPON_E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M_S%C4%B0STEM%C4%B0_ve_E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M_REFORMU

<http://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/kategori/23>

<http://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2019-2020>

<http://ogm.meb.gov.tr/>

<http://www.meb.gov.tr/stats/ist2001/bolum6s1.htm>(28.04.2007)

<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>,17.10.2007)

<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>(22.04.2007)

<http://www.megep.meb.gov.tr/?page=moduller>

<http://megep.meb.gov.tr/dokumanlar/Bireysel%20C3%B6%C4%9Frenme%20materyali%20yaz%C4%B1m%20k%C4%B1lavuzu.pdf>

http://www.megep.meb.gov.tr/dokumanlar/%C3%87er%C3%A7eve%20C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1/B%C4%B0L%C4%B0C5%9E%C4%B0M%20TEKNOLOJ%C4%B0LER%C4%B0_%C3%87%C3%96P_10.pdf

<http://www.megep.meb.gov.tr/?page=alanDal>

<http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>ET:06.10.2014-

<http://mtegm.meb.gov.tr/ET:06.10.2014->

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3308.pdf>

http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar

<http://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64> (ET:08.10.2019)

<http://spm.etu.edu.tr/tr/umem.html>

http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=963&id=559-

https://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_/16/231-253.pdf